

ΕΣΟ ΕΤΟΙΜΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΡΟΣΚΟΠΟΥΣ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ
ΤΟΥ ΣΕΡΜΑΤΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ

ΑΡ. 21. — ΕΤΟΣ Β'. ΑΡ. 7 — ΑΘΗΝΑΙ - ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ — 1)14 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1915

Ο ΚΟΛΥΜΠΗΤΗΣ

Ὁ Κωσταντῆς, οἱ ἄρχοντες κ' ὁ βασιλιάς ἀντάμα,
Κάθονται τῶν καὶ πίνουνε καὶ γλυκοχαιρετιοῦνται
Κ' ἐκεῖ ποῦ τρώγαν κ' ἔπιναν καὶ διπλοχαιρετιοῦνταν,
Ὁ Κωσταντῆς καυχῆστηκε μπροστὰ στοὺς ἀφεντάδες.
— « Ἔσεῖς μικρὸ μὲ βλέπετε, μικρὸ καὶ μὲ θαρεῖτε,
« Κ' ἐγὼ τῆ μαύρη θάλασσα νὰ πλέξω νὰ περάσω. »
Κι' ὁ βασιλιάς σὰν τ' ἄκουσε τὸν Κωνσταντῖνο λέγει·
« Ἄν τὴν περάσεις, Κωσταντῆ, γαμπρὸ θενὰ σὲ κάνω,
« Θέλεις στὴν πρώτη μ' ἀδελφή, θέλεις στὴ δεύτερή της,
« Θέλεις στὴ θυγατέρα μου, τὴ λαμπρογεννημένη,
« Ὅπου γεννήθει τὴ Λαμπρὴ κ' ἔλαμψ' ὁ κόσμος ὅλος. »
Κι' ὁ Κωσταντῆς σὰν τ' ἄκουσε πολὺ καλὸ τοῦ φάνει,
Ξεντύθει, ξαρματώθηκε, στὴ θάλασσα πηδάει.

Δώδεκα μίλλια πέρασε μὲ γέλοια, μὲ τραγούδια,
Κι' ἄλλα δώδεκα πήγαινε μὲ μαῦρα μοιρολόγια.
« Θάλασσα πικροθάλασσα καὶ πολυκυματούσα,
« Τόσες φορὲς σὲ πέρασα μὲ γέλοια μὲ τραγούδια,
« Καὶ τώρα γιὰ τὸ στοίχημα βουλήθης νὰ μὲ πνίξεις! »
Τῆς θάλασσας τὰ κύματα αὐτὰ μόν' τὸν ρωτοῦσαν:
« Βρὲ νέε μου, σὺ μπλέχτηκες, βρὲ νέε μου, τρελάθεις! »
— « Γιὰ μιὰ κόρη λιμπίστηκα, τ' ἀφέντη θυγατέρα. . . »

Κ' ἐκεῖ ποῦ πνίγει ὁ Κωσταντῆς παλάτι ἐθεμελιώθει
Μὲ τὸ γιαλὶ, μὲ τὸ ψηφὶ, μὲ τὸ μαρογαριτάρι.
Καὶ πάνου κόρη κάθουνταν, ξανθὴ καὶ μαυρομάτα,
Τὴ θάλασσαν ἐμάλονε καὶ τὴν ἐκαταριοῦνταν.

Ἀπὸ τὴ συλλογὴ τοῦ Κου
Πολίτη « Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὰ
τραγούδια τοῦ Ἑλληνικοῦ λα-
οῦ » σελ. 133

ΣΤΟΥ ΠΗΛΙΟΥ ΤΙΣ ΟΞΥΕΣ

Ἰούλιος μήνας, ζέστη καὶ φεγγάρι. Ποῦ νὰ πᾶμε ;

Μᾶς λέν πὼς στὴν κορυφὴ τοῦ Πήλιου, ὄση δὴποτε ζέστη καὶ ἂν δέρνει τὸν κάμπο, ἐκεῖ πάνω ἔχει πάντα κρύο. Ἐμπρὸς λοιπὸν γιὰ τὸ Πήλιο.

Φεύγομε συντροφιά ὁλόκληρη, στὶς 7 τὸ πρωῖ γιὰ τὸ Βόλο ὅπου θὰ φθάσομε μόνο στὶς 9 τὸ βράδυ.

Ὅμορφα τὰ μέρη ποὺ διασχίζει τὸ τραῖνο ἀπὸ τὸ Μπογιατί, χωρὶς μισὴ ὥρα ἀπὸ τὴν Κηφισιά, ὡς τὴ Χαλκίδα. Στὸ κόκκινο χῶμα τοῦ βουνοῦ, τὸ ἀνοιχτὸ πράσινο τῶν πενκῶν ξεχωρίζει δροσερὸ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ μουντὸ φύλλωμα τῶν σκοίνων, καὶ κάπου κάπου, ἀνάμεσα στὶς κουμαριές, σὰ φουίντες κιτρινοκόκκινες ροδίζουν, γλωμὰ ἀκόμα, τὰ πρῶϊμα κούμαρα.

Ὅμορφη καὶ ἀπαλὴ ἡ φύση τῆς Ἑλλάδας μας, χαρὰ Θεοῦ τὰ πεύκα τῆς. Μὰ ὁ ἄνθρωπος, Βάνδαλος ἀνόητος καὶ καταστρεπτικὸς φθάνει μὲ τὸ σίδερο καὶ τὴν πλεονεξία του, καὶ γιὰ νὰ πάρει τὴ ρετσίνα, ἀνοίγει στὸ δέντρο πληγὴς-τέτοιες ποὺ τὸ σκοτόνει. Πευκῶνες ὁλόκληροι περνοῦν ἐμπρὸς μας καταστραμένοι. Μεγάλια λαμπρὰ πεύκα 50—60 χρονῶν, φουντωτὰ καὶ πλούσια, ὅσο καὶ νέα δέντρα λεπτὰ ἀκόμα καὶ ἀδύνατα, σκαμμένα, ἀφανισμένα, γδαρμένα ὡς ἀπάνω γέροντες ἔτοιμα νὰ γκρεμιστοῦν μὲ τὸν πρῶτο ἄνεμο· ὁ χυμὸς, τὸ αἷμα τους, φεύγει, τρέχει κάτω καὶ χύνεται στὸ χῶμα ὅπου τὸ περισσότερο πάει χαμένο.

Σ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου ὁ ἄνθρωπος ἐκμεταλλεύεται τὸ δέντρο, χρησιμοποιεῖ τὴ ρετσίνα· ἀλλὰ σ' ἄλλα μέρη τοῦ μαθαίνουν τοῦ χωρικοῦ μὲ μέθοδο νὰ κόβει λίγο τὸ φλούδι τοῦ κουρμού, καὶ κάτω ἀπὸ τὴν τομὴ νὰ σκαλόνει ἓνα δοχεῖο μεταλλينو ὅπου τρέχει ἡ ρετσίνα ἀφθονῆ καὶ καθαρῇ. Τοῦ δικοῦ μας χωρικοῦ δὲν τοῦ μαθαίνουν τίποτα· νομίζει πὼς ὄση περισσότερη φλούδα κόψει, τόσοι περισσότερη ρετσίνα θὰ μαζέψει, ἐρχεται ἀμάθητος καὶ ἀδιάφορος, γδαίρνει τὸ δέντρο ὡς ἀπάνω, πελεκᾷ καὶ κόβει βαθιὰ μιὰ γούβα μὲς στὸν κορμὸ ὅπου μαζεύεται ἡ ρετσίνα καὶ ξεχειλᾷ καὶ χάνεται βρωμισμένη ἀπὸ τὰ χῶματα καὶ τὰ μωμούνια· κ' ἔτσι σκοτόνει τὸ δέντρο μιὰ καὶ καλὴ γιὰ νὰ βγάλει μερικὲς δεκάρες ποὺ θὰ τοῦ λείψουν τοῦ χρόνου.

Σ' ἓναν πευκῶνα εἶδαμε δεκάδες δέντρα πλαισμένα, ριχμένα στὸ χῶμα πλάγι στὸ ἄχριστο πιά κούτσουρό τους· πέρασε ὁ ἄνεμος

καὶ ἀποτελείωσε τὴν καταστροφὴ ποὺ ἄρχισε ὁ ἄνθρωπος.

— Μὰ τί χρησιμεύει νὰ φυτεύει ἡ Βασίλισσα καινούρια δάση, ἂν τὰ παλιά, τὰ μεγαλομένα δὲ φυλάγονται ; » ρωτᾷ ἓνας γορνιάρης τῆς παρέας μας.

Ἀλήθεια, νὰ συλλογιστεῖς πὼς ὁ Ὑμηττὸς ἦταν δασομένος στὰ παλιά χρόνια, καὶ πὼς ἡ ὁλοπράσινη Πεντέλη κοντέβει πιά σήμερον νὰ φαλακρέψει μὲ τὶς χρονιατικὲς φρωτιές, σὲ πιάνει καημὸς.

Παρακάτω, πέρα ἀπὸ τὸ Κακοσάλεσι περνοῦμε διάφορους ἐλαιῶνες. Πολλὲς ἐλιές ἔγουν τὰ κλαριά ξερὰ καὶ τὸ δέντρο ὅλο μᾶζι μοιάζει ἄρρωστο.

— « Εἶναι τὸ σκουλήκι, » λέγει ἓνας σύντροφός μας Βολιώτης καὶ βουλευτῆς, ποὺ ἔχει κτήματα στὴ Θεσσαλία καὶ ξέρει ἀπ' αὐτὰ, « ἔχει πιάσει ὅλους τοὺς ἐλαιῶνες, λίγα πιά εἶναι τὰ δέντρα ποὺ μένουν γερὰ, τὸ λάδι πάει νὰ καταστραφεῖ, ἑκατομμύρια χάνει ἡ Ἑλλάδα κάθε χρόνο ἀπὸ τὴν ἐλάττωση αὐτῆ. ἀκόμα καὶ ἐλιές καλὲς βρίσκεις δύσκολα γιὰ τὸ τραπέζι σου, φραντάσου, στὴν Ἑλλάδα ! »

— « Μὰ πὼς αὐτὸ τὸ κακό : Δὲ γίνεται τίποτα ; »

— « Βοῆξες τὸ γκουβέρνο νὰ κάνει τίποτα ! » λέγει ὁ γορνιάρης.

— « Γίνεται κάτι, μὰ τίποτα ριζικὸ, » ἔξηγεῖ ὁ βουλευτῆς κτηματίος, « κανένας δὲν φροντίζει καὶ ἀνθρώπους εἰδικούς δὲν ἔχομε. Ὁ χωρικὸς, ἀγράμματος καὶ ἀμόρφωτος, γυρεύει μὲ ἄγιασμό νὰ καταστρέψει τὸ σκουλήκι, καὶ ὅταν τὸν ἄλλο χρόνο βλέπει πὼς αὔξησε τὸ κακὸ ἀντὶ νὰ λιγοστεύει, πτάνεται τὸν παππὰ καὶ τὰ θεία. »

— « Παντοῦ, » μᾶς λέγει, « σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα ὑπάρχει πρόληψη πὼς ἡ ἐλιά μόνο κάθε διὸ χρόνια δίνει καρπὸ καὶ ὅμως σὰν ὅλα τὰ καρποφόρα δέντρα, δίνει καρπὸ κάθε χρόνο, ἀλλ' ὅταν στὸ μᾶζωμα τὴν κτυπᾷ ὁ χωρικὸς μὲ ραβδιὰ γιὰ νὰ πέσουν ἡ ἐλιές, ἐκτός ποῦ χάλνῃ τὸν καρπὸ καὶ βγάξει κακὸ λάδι, ἀφινίζει καὶ τὸ δέντρο, καταστρέφει τὰ μάτια του, τὰ ἐμποδίζει νὰ γίνουν βλαστὸι καὶ τὸ στερεῦει γιὰ ἓνα χρόνο. »

Ἐνας χωρικὸς ποὺ στέκονταν στὸ πέρασμα ἔξω τοῦ βαγониοῦ καὶ ἄκουε μὲ προσοχή, ρώτησε τὸν σύντρόφου μας.

— « Μὰ σὰ δὲ δειροῖς τὸ δέντρο μὲ ραβδιὰ νὰ πέσει ἡ ἐλιά, πὼς θὰ τὴ μαζέψεις ; »

— « Μιὰ μιὰ, ἀπὸ τὸ κλαρὶ, ὅπως μαζεύεις τὸ μῆλο ἢ τὸ πορτοκάλι ἢ τὸ ροδάκινο. »

— « Καὶ σὺν εἶναι μεγάλο τὸ δέντρο, πῶς θὰ φθάσεις στὰ ψηλὰ κλαριά ποὺ ξεπετάγονται στὴ μέση ; »

— « Τὰ κλαδεύεις τὰ κλαριά αὐτὰ, τόχει ἀνάγκη τὸ δέντρο ποὺ θέλει ἥλιο πολὺ καὶ αἶρα. Καὶ εἶναι κέρδος γιὰ σένα, ἀφοῦ σοῦ δίνει καρπὸ κάθε χρόνο. »

Τ' ἄκουε συλλογισμένος ὁ χωρικός καὶ τὸν κυτᾶμε μεις μὲ συμπάθεια· θὰ κλαδέψει ἄραγε κι' αὐτὸς τὴν ἐλιά του τοῦ χρόνου ; Ἄν ὅσοι ξέρουν ἀπ' αὐτὰ μιλοῦσαν κάπου κάπου στὸ χωρικό, σὺν ποὺ τὸ ἔκαμνε τώρα ὁ σύντροφός μας, τί καλὸ ποὺ θὰ γίνονταν στὸν τόπο λίγο λίγο...

Ἐνα κοριτσέλι ξεσπάζει στὰ γέλοια καὶ γυροῦμαι ὅλοι νὰ δοῦμε.

— « Ἐνας τζιτζικας στὸ μανίκι τοῦ μπαμπά ! »

Γιῶντι, ἐν' ὄσφ τρέχει τὸ τραῖνο ἓνας τζιτζικας πέταξε ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸ παράθυρο καὶ ἦλθε καὶ κάθισε στοῦ « μπαμπά » τὸ ρούχο· τὸ μικρούτσικο αὐτὸ ἐπεισόδειο ἔχει πολὺ ντόπιο χαρακτήρα καὶ μεταξὺ τῶν κοριτσιῶν γίνεται μεγάλη φασαρία πῶς νὰ πιάσωμε τὸν τζιτζικα.

— « Μὲ τὸ χέρι σου βέβαια ! »

— « Καὶ ἂν μὲ τοιμπήσει ; »

Μὰ πείθεται ἡ κοπέλα πῶς δὲν τοιμπᾶ ὁ τζιτζικας καὶ τὸν πιάνει, καὶ ὅλη ἡ νεολαία μιζεύεται γύρω της, περιέργη νὰ δεῖ τὸ Ἑλληνικώτατο φτερομάμουνο μὲ τ' ἀσημένια φτερὰ καὶ τὰ κατὰμαυρα μάτια στρογγυλά καὶ γυαλιστὰ σὰ μεγάλες μαῦρες χάντρες.

Ἀπὸ τὸ Σχηματῆρι κ' ἔμπρὸς φαίνεται πιά ἡ θάλασσα καὶ ἀπὸ τὸ Βαθὺ, τὴν ἀρχαία Αὐλίδα, ὅπου μαζεύθηκε, λέν, ὁ Ἑλληνικός στόλος πρὶν φύγει γιὰ τὴν Τρωάδα καὶ ὅπου ὁ Ἀγαμέμνων ἐθυσίασε τὴν Ἴφιγένεια, ἀπὸ τὸ Βαθὺ καὶ πέρα ἀκολουθοῦμε πιά τὸ γιαλὸ, καὶ ἀριστερά μας ἔχομε τὸ Λυκοβούνι καὶ τὸ Κλεφτοβούνι μὲ τὴν πολὺχώμη τους πρᾶσινάδα καὶ τοὺς σταχτεῖς βράχους. Εἶναι ὄμορφα, ὄμορφα καὶ ἡρεμα, καὶ τὰ νερά τοῦ Εὐρίπου εἶναι σὰ μεγάλο ζαφεῖρι.

Στὴ Χαλκίδα μιὰ γέφυρα γυριστὴ ἐνώνει τὴν Εὐβοία μὲ τὴ στερεά, τόσο στενὸς εἶναι ὁ πορθμὸς. Ἐκεῖ γίνεται ἡ δυνατώτερη παλίστρια ὅλης τῆς Ἑλλάδας· ἀπὸ τὸ βόρειο μέρος τοῦ Εὐβοϊκοῦ στὸ νότιο, καὶ ἀπὸ τὸ νότιο στὸ βόρειο, κάθε ἕξη ὥρες τὰ νερά πηγαίνουν κ' ἔρχονται μὲ ταχύτητα ποὺ φθάνει 6 καὶ 8 μίλια τὴν ὥρα ἐννοεῖται πῶς πλοῖο δὲν μπορεῖ νὰ πάγει ἐναντίον τοῦ ρεύματος καὶ πρέπει νὰ περιμένει τὴν ὥρα ποὺ τὰ νερά θὰ γυρίσουν κατὰ τὴ

διεύθυνση ποὺ ἔχει νὰ πάρει, ἀναλόγως ποὺ πάγει βόρεια ἢ νότια.

Εὐτυχῶς δὲν περιμένομε πολὺ, τὰ νερά γυροῦσαν ἐκείνην τὴν ὥρα. Ἀνεβαίνομε στὸ βαποράκι, περνοῦμε τὸν πορθμὸ ἐπὶ μέσῳ ἀπὸ τὴν ἀνοικμένη γέφυρα, καὶ δρομο γιὰ τὸ Βόλο.

Ἀνοίξετε τὸ χάρτη σας, παιδιά, καὶ φανταστεῖτε τὴν εἰκόνα· φανταστεῖτε τὸν Εὐβοϊκὸ κόλπο, τὸ στενούρι αὐτὸ ποὺ βλέπετε, μὲ χρώματα, μὲ ἥλιο, μὲ οὐρανὸ περοῖζὲ καὶ μὲ θάλασσα ζαφεῖρι· φανταστεῖτε χρώματα κεραμιδιὰ καὶ πεῖκα γλωρὰ μὲ ὄλους τοὺς χρωματισμοὺς ἀπὸ τὸ χρυσοπράσινο ὡς τὸ σμαραγδί, καὶ ἄλλοῦ δάση ἀπὸ ἑλιές μὲ ἄλλη σκάλα πρᾶσινόχρωμη ἀπὸ τὸ ἀσημί ὡς τὸ σταχτοπράσινο τοῦ ρεζεντὰ, καὶ πίσω τὰ μενεξελιά βουνὰ τοῦ Καντιλιού, καὶ πέρα ἀκόμα τὴ μεγαλόπρεπη Δίφου στεφανωμένη μὲ τὰ αἰώνιά της χιόνια. Κάπου κάπου, σὰ ριχμένα βότσαλα, κάτασπρα, ζωηρὰ, χαρὰ γεμάτα, λουσιμένα στὸ φῶς, τὰ χωριοδάκια λαμποκοποῦν μὲς στὴν πρᾶσινάδα ψηλὰ σκαλωμένα στὶς πλαγιές ἢ χαμηλὰ σκορπισμένα στὴν ἀκρογυαλιά, πάντα γελαστὰ, ὄμορφα πάντα.

Τὸ βαποράκι μας, ἡ « Ἐλευθερία », εἶναι γεμάτο τόσο ποὺ δὲ βρίζομε καρῆλα· μὲ δυσκολία καταφέρνομε νὰ πιάσωμε ἀπὸ ἓνα πάνινο σακινὶ ὁ καθένας καὶ ἀραδιαζόμαστε ὅπως ὅπως στὸ κατάστρωμα. Ἀξιωματικοὶ μὲ τὰ λινὰ τους κάθονται στοὺς μπάγκους πλάγι σὲ γυναικοῦλες τοῦ λαοῦ μὲ τὰ ταγάκια τους στὰ γόνατα, σοβαρὲς, σεμνὲς λεπτὲς κ' εὐγενικὲς, λὲς βασιλοπούλες μὲ φορέματα χωριάτικα. Πλάγι τους οἱ γυναῖκες τῆς χώρας, μὲ παρδαλά φορέματα καὶ φνερά στὸ καπέλο, μὲ πέτρες ἀληθινὲς ἢ ψεύτικες στὰ ἀπειροποίητὰ τους δάχτυλα καὶ καρφίτσες σφανταχτερὲς στὸ λαιμὸ, μοιάζουν δοῦλες τῶν ἄλλων. Παρακάτω πληθὸς στρατιῶτες χακὶ ντυμένοι, κάθονται ἀράδ' ἀράδα χάμω στὸ κατάστρωμα, φρόνιμοι καὶ πειθαρχικοὶ κάτω ἀπὸ τὸ αὐστηρὸ βλέμμα τῶν ἀξιωματικῶν.

Κτυπᾶ τὸ κουδούνι γιὰ τὸ πρόγευμα καὶ τρέχομε ὅλοι ποιὸς νὰ καθίσει πρῶτος, γιατί ἡ τραπεζαρία εἶναι μικρὴ καὶ οἱ ἐπιβάτες πολλοί. Ὁ καθένας μας παίρνει τὸ σακινὶ του στὸ χέρι, ἀλλοιῶς σὺν ξανάρθομε δὲ θὰ τὰ ξαναβροῦμε. Πρῶθυμος καὶ γελαστὸς μᾶς τὰ παίρνει ὁ καμαρωτὸς καὶ διαλέγει γιὰ τίς κοπέλες τὶ δροσερότερες θέσεις, « νὰ εὐχαριστηθοῦν οἱ κυρίες ». Οἱ κυρίες πειροῦν, ἕστερα ἀπὸ τόσες ὥρες, καὶ καταβιβάζονται τὸ καλὸ σπιτικὸ φαγὶ ποῦ μᾶς προσφέρουν σὲ χοντρά ἀλλὰ παστρικά πιάτα. Χαρακτηριστικὸ Ἑλληνικὸ : συμπεριλαμβάνεται στὴν

τιμή τοῦ προγεύματος τὸ κρασί, ἕνα λαφρὸν ὠραιότατο Ἑλληνικὸ κρασάκι, καὶ ὁ καθένας παίρνει ὅσο θέλει... ἀπόδειξι πῶς ὁ Ρωμαῖος πίνει λίγο.

Φθάνομε στὴν Αἰδηψὸ ὅπου ξεμπαρκάρουν διάφοροι ταξιδιωτές. Ἡ θάλασσα εἶναι διάφανη τόσο πού ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ κατὰστρομα μετροῦμε τὰ χαλίκια στὸ βυθὸ τῆς. Ξεραῖλα φαβερή στὴν Αἰδηψό· ἄραγε τὰ νερὰ τὰ ζεστὰ πού τρέχουν καὶ χίνονται στὴ θάλασσα, χουσόνοντας τὸ βράχο, νὰ εἶναι αἰτία πού δὲ φύτεψαν οἱ κάτοικοι οὔτε ἕνα δέντρο, παρὰ στὰ ξενοδοχεῖα ἐμπρὸς ὅσο καὶ στὰ σπίτια, ὁ δρόμος ἀνεβαίνει κατὰ-ξερὸς, καμμένος ἀπὸ τὸν ἥλιο, ὡς ἀπάνω στὸ λόφο;

— «Μπᾶ», λέγει ὁ γρινιάρης τῆς συντροφιάς μας, «ἂν ἦταν τὰ νερὰ πού φταῖν, δὲ θὰ φύτρωναν οὔτε αὐτὰ τὰ πέντε δέντρα πού βλέπεις στὸ περιβολάκι ἐκεῖνο πλάγι στὸ ξενοδοχεῖο. Ἄλλὰ ποιὸς φροντίζει; Τοῦ κάκου! Ὁ Ρωμαῖος δὲν ἀγαπᾷ τὸ δέντρο, δὲν τὸν νειάζει.»

Ἀλήθεια ἄραγε δὲν ἀγαπᾷ ὁ Ρωμαῖος τὸ δέντρο; τόσες πυρκαϊῆς πού ξεγυμνόνουν κάθε μέρα τὰ βουνὰ γύρω στὰς Ἀθήνας, μποροῦσε ἄραγε νὰ τὴν ἐμποδίσει ὁ Ρωμαῖος ἂν τὸ ἠθελε, ἂν ἀγαποῦσε τὸ δέντρο; Ἡ τουλάχιστον, ἀπὸ τὰ χρόνια πού πέρισυν δὲν μποροῦσε νὰ τὰ ἔχει ξαναδασάσει;...

Παιδιὰ ἀνεβαίνουν στὴν «Ἐλευθερί» μὲ κοφίνια γεμάτα σταφίλια. Ἀγοράζομε καὶ μεῖς καὶ τρώμε μὲ λαχτάρᾳ εἶναι τὰ πρῶτα τῆς χρονιάς (ἔξω ἀπὸ τὴ σταφίδα πού ὠριμάζει πρωτιέτερα) εἶναι κεχλιμπάρνια, γλυκύτερα καὶ ὀσσερὰ, καὶ στὴ ζέστη πού ἀνεβαίνει ἀπὸ τοὺς βράχους τῆς Αἰδηψοῦ μᾶς φαίνεται ἀκόμα πιὸ ἐξαίσια.

Σφριζομε καὶ φεύγομε. Ἐνας λουστράκος προστέθηκε στοὺς ταξιδιωτές καὶ προσφέρει νὰ μᾶς λουστράρει τὰ παπούτσια. Τὸν πέρνω με ὅλοι μὲ τὴν ἀράδα καὶ γυρεύομε νὰ πιᾶσομε μαζί του κονβέντα. Μὰ ὁ Ρωμαῖος τοῦ λαοῦ εἶναι φυσικὰ ὀλιγόλογος, μόλις μᾶς ἀπαντᾷ ἕνα δυὸ μονοσύλλαβα. Ἀνέβηκε στὸ βυλῶρι καὶ πάγει στὸ Βόλο μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ λουστράρει μερικὰ παπούτσια καὶ νὰ βγάλει μερικὲς πεντάρες. Εἶναι μικρούλης, βρώμικος κουρελιασμένος, καὶ ξυπόλυτος· μὰ κορφωμένη στὴ μπλούζα του ἔχει μιὰ τενεκεδένια καρφίτσα μὲ τὴν εἰκόνα κάποιου βουλευτή.

Κάθε φορὰ πού τελειώνει ἕνα παπούτσι κτυπᾷ καὶ τὴ βρούτσα του στὸ ξύλινο κουτὶ γιὰ νὰ εἰδοποιήσει τὸν πελάτη. Τὸν πληρόνομε καὶ φεύγει παρακάτω, προσφέροντας τὴς ὑπηρεσίες του μὲ τὸ αἰώνιο φώναγμα, « Λουστρός...! »

Ἡ Εὐβοία εἶναι πολὺ καλλιεργημένη καὶ ἀπὸ τὴς εὐφορώτερες γῶρες τῆς Ἑλλάδας· μέρη μέρη εἶναι ὀλοπράσινα ἀπὸ ἀμπέλια καὶ χωράφια, ἄλλα πάλι δασωμένα πολὺ, καὶ πλαγιῆς ὀλόκληρες τοῦ βουνοῦ εἶναι σκεπασμένες πεύκα.

Παίρνομε γύρω τὸ ἀκρωτήρι τῆς Λιθάδας, (Κυνσίον ἀκρωτήριον) περνώντας μετὰ τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς Στρογγυλῆς, πού εἶναι νησάκι ὀλοπράσινο καὶ ὀλοστρόγγυλο μ' ἕνα φανὸ στὴν κορυφή, καὶ μπαίνομε στὸ στενὸ τῶν Ὁρεῶν.

Μᾶς πιάνει ὁ μπάτης καὶ μᾶς ζωογονεῖ ἢ ἐξαίσια δροσιά του.

— «Βότσαλα!» φωνάζει ἕνα κοριτσέλι. «Γιὰ δὲς πόσα βότσαλα!»

Περνοῦμε κοντὰ κοντὰ σὲ μιὰ χαμηλὴ ὀλοπράσινη ἀκρογιαλιά καὶ παρακάτω ἀπλωμένη ἢ ἀμμουδιά γυαλοκοπᾷ ἀπὸ βότσαλα καὶ κοχλαδάκια. Πίσω ὁ Προφήτης Ἡλίας ὀρτσόνεται σπαρμένος μὲ ἐλιῆς ἀριῆς ἀλλὰ φροντωτές καὶ ὀλοπράσινες.

Περνοῦμε τοὺς εὐφορώτατους Ὁρεοὺς γωρὶς νὰ σταθοῦμε, ἀφήνομε ἀριστερὰ τὸ Τραγοβούνι μὲ τὸ ἀκρωτήρι τοῦ Σταυροῦ καὶ τραβοῦμε βόρεια κατὰ τὸν Πιγασητικὸ ὅπου στὸ βάθος θρονιασμένος μᾶς καρτερᾷ ὁ Βόλος.

Ἀνοίξετε πάλι τὸ χάρτη σας, παιδιά, καὶ δεῖτε τὸ τέλος τοῦ Πήλιου, πού ἀφοῦ ἀπλώθηκε σ' ὅλη τὴ Μαγνησία, γυρνᾷ δυτικὰ καὶ πάλι βόρεια, σὰ φάλαγγας διατυλοῦ διπλωμένον. Ἐκεῖ εἶναι τὸ Τρίκερι.

Ὅλη ἡ χερσόνησος αὐτὴ εἶναι βουνό, βράχος ξερὸς, ὄρθιος καὶ ἀπόκρημνος, καὶ ἀπάνω πάνω, σὰν ἀετοφωλιά σκαλωμένο εἶναι τὸ χωριό.

Καλλιεργεῖα στὸ γύρω δὲν ὑπάρχει· βράχοι καὶ πέτρες ὅλο τὸ βουνό· οὔτε νερὸ δὲν ἔχει ἐκεῖ πάνω· οἱ γυναῖκες πᾶν κάθε μέρα μὲ τὴς στάμνες τους καὶ τὸ φέρνουν ἀπὸ ἕνα μέρος πού τὸ λέν Κόττες, μιὰν ὄρα μακριά.

— «Μὰ τί τοὺς ἦλθε λοιπόν νὰ κτίσουν ἐκεῖ τὸ χωριό τους οἱ Τρίκεριῶτες;»

Τὸ κτίσανε ἴσα ἴσα γιατί ἦταν τόσο ἀπόκρημνο καὶ φυσικὰ ἀχωρωμένο τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπου τοῦρκος, ληστής καὶ πειρατὴς δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ φθάσει.

Οἱ Τρίκεριῶτες ζοῦσαν ἄλλοτε σ' ἕνα νησάκι πίσω ἀπὸ τὸ ἀκρωτήρι, στὸν κόλπο τοῦ Βόλου, στὸ Παλιὸ-Τρίκερι. Μὰ τοὺς παραζάλιζαν Τοῦρκοι καὶ πειρατές. Πῆραν λοιπόν ὅ,τι εἶχαν καὶ σκαρφάλωσαν στὸ ἀγριοβούνι ὅπου ἔκτισαν τὸ χωριό τους. Τὰ σπίτια τῶν εἶναι σὰν πύργοι Τοῦρκος ἐκεῖ πάνω δὲν πάτησε παρὰ μόνο γιὰ νὰ συνάξει τὸ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ ΜΑΣ ΠΑΤΡΙΔΑ

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ . . .

ΦΩΤ. Κ. ΦΩΤΙΑΔΟΥ

φύρο μιὰ φρορὰ τὸ χρόνο. Τὸ χωριό τους ἔμεινε πάντα Ἑλληνικὸ.

Στὰ εἴκοσι-ἓνα τὸ Τρίκερι ἐπαναστάτησε, κ' ἓνα χρόνο δλόκληρο ἐμπόδισε τὸ Μαχμουτ πασὰ Δράμαλη νὰ κατέβει στὴν Πελοπόννησο, βιασιώντας τον ἐκεῖ, καὶ αὐτὸν καὶ τὶς χιλιάδες του, μὲ μιὰ φρονιὰ παληκάρια.

Ἐλευθεροὶ καὶ ἀνυπότακτοι ἔζησαν πάντα οἱ Τρικεριώτες, φυλάγοντες στὰ στήθια τους, μόνο τους θησαυρὸ, τὴν ἀγάπη τῆς ἐλευθερίας. Ὡς ποὺ στὰ 1881 ἐλευθερώθηκε ἡ Θεσσαλία καὶ ἐνώθηκε μὲ τὴν Ἑλλάδα, κ' ἔγιναν καὶ αὐτοὶ πολῖτες Ἕλληνες.

Ἀράξαμε στὸ Βόλο στὶς 9 τὸ βράδυ μὰ πρὶν καλὰ καλὰ σταματήσει τὸ πλοῖο, μὰς κρόνι ἐφοδο οἱ βαρχάκηδες. Τέτοιο ἄγριο κρόνι ἀκόμα δὲν τὸ εἶδαμε! Σὰ μαῖμοῦδες σκαρφίλωναν στὰ σκαϊνιά, πηδοῦσαν πάνω ἀπὸ τὸ πυραπέτο, ὠρμποῦσαν κάτω στὶς καμπίνες, πλημμύριζαν τὸ κατάστρωμα, φώναζαν, ἔσπρωχναν, γύρηναν ν' ἀρπάξουν τὶς βαλίτσες. Ἦταν νὰ ρωτᾶς ἂν βρῖσκεσαι σὲ κανέναν ἀγριοτόπο. Καὶ ὅμως μερικὰ μέτρα παρακάτω στέκει ἡ προκυμαία ὅπου μποροῦσε ν' ἀράξει τὸ βαπόρι καὶ νὰ κατεβοῦμε μὲ τὴν ἡσυχίᾳ μας.

— «Ναί, μὰ δὲν τὸ θέλει τὸ γκουβέρνο, γιὰ νὰ μὴ δυσαρεστήσει τοὺς βαρχάκηδες», μὰς ἔξηγεῖ ὁ κατσοῦφης φίλος μας.

Τὸ ξενοδοχεῖο ὅπου πᾶμε εἶναι τρίτης ἢ τετάρτης τάξης, ἂν καὶ λογαριάζεται τὸ πρῶτο τοῦ Βόλου. Οἱ ἐγκαταστάσεις ποῦ ἔπρεπε νὰ εἶναι ὑγιεινές, εἶνε προκατακλυσμαίειες, ἀπαίσιες, τέτοιες ποῦ τὸ ξενοδοχεῖο καταντᾷ ἀκατοίκητο: ἀποροῦμε πῶς δὲν ἀνακατώθηκε ἀκόμα ἡ ἀστυνομία. Φυσικὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ποῦ τὰ κουνούπια πᾶν νὰ μὰς γᾶν.

Τρεπόμαστε σὲ φυγὴ καὶ κατεβαίνομε στὴν προκυμαία ὅπου βρῖσκομε τοὺς συντρόφους μας ποῦ μὰς περιμένουν.

Ἐδῶ ὅπως καὶ στὸ Φάληρο, ἡ φιλοχορηματία τοῦ ἀνθρώπου ἔχει καταστρέψει τὴ φύση, ἐκεῖ ποῦ ἦταν ἀμμουδιά, ἔκτισε πέτρινη προκυμαία, κ' ἐκεῖ ποῦ κυλοῦσε ἡ θάλασσα τὰ κοιλιάκια της, ἀράδιασε ὁ ἀνθρώπος πέτρα ὡς πέτρα τραπεζάκια καὶ καρέγλες ὅπου μαζεύεται ὁ κόσμος καὶ τρώγει λουκούμια καὶ πίνει καφέδες.

Ἐνῆς κινηματογράφος στημένος στὸ ὕψαιθρο μαζεύει πλῆθος τὸν κόσμον στὰ καφενεῖα παρακάτω, σ' ἓνα κίοςκι, μιὰ κοπέλα τραγουδᾷ καὶ τρεῖς ἄντρες τὴ συνοδεύουν μὲ πιάνο, βιολι καὶ τσέλο, τὸ ὄλο ἀρκετὰ καλὸ.

Καθίζομε καὶ μᾶς σ' ἓνα τραπεζάκι, ὅσο μποροῦμε πιὸ κοντὰ στὴ θάλασση καὶ παραγγέλνομε παγωτὰ, ἐνώσω στὸ σεντόνι τοῦ κινηματογράφου ἄνθρωποι χρωματιστοὶ φεύ-

γουν, ἔρχονται, τρώγουν, πίνουν, τρέχουν-σκοτόνονται καὶ προπάντων γράφουν γράμματα.

Ἀνεβαίνομε νὰ κοιμηθοῦμε στὸ ξενοδοχεῖο καὶ μὰς γίνεται πάλι ἄγρια ἐπίθεση κουνουπιῶν: ἀναγκαζόμαστε νὰ κατεβάσομε τουλιανένιες κουνουπιέρες ἀνυπόφορα ζεστές καὶ συζητήσιμης καθαριότητος. Εὐτυχῶς ὅμως τὰ κρεβάτια εἶναι καθαρὰ, δὲν ἔχομε ἀπὸ τὰ ἄλλα ζωῦφια... Καὶ αὐτὸ καλὸ.

Τὸ πρῶτὸ μὰς φέρνουν τὸν καφέ σὲ κουτσομυτισμένα κουπάκια ἀταίριαστα μὲ τὰ πιατάκια τους, τὸ βούτυρο βρωμᾷ τραγίλα, τὸ προγευμα ὄλο μᾶζι μοιάζει ἀπεριποίητο, ἀκατάστατο, βρώμικο, καμωμένο γιὰ νὰ κόβει τὴν ὄρεξη, ὄχι νὰ τὴν ἀνοίγει. Τὸ καταπίνομε ὅπως ὅπως, μπαίνομε σ' ἀμάξια καὶ δρόμο γιὰ τὸ βουνό.

Μπροστά μας, διάφορα χωριά ἀσπρίζουν στὸ ὕψωμα, ἄλλα πιὸ ψηλὰ, ἄλλα πιὸ χαμηλὰ, ὁ Ἄνω - Βόλος, ἡ Ἄλλη - Μεριά, οἱ Σταγιάδες, ἡ Πορταρία, ἡ Μακρουνίτσα μακρεια καὶ στενὴ, σὺν ἀπλωμένη, ὅπως τὸ λέγει τ' ὄνομά της.

Ὁ φίλος μὲς ὁ βουλευτὴς εἶναι Πορταρίτης: τραβοῦμε λοιπὸν γιὰ τὴν Πορταρία, μὲγάλου χωριὸ δλόασπρο, παστρικὸ, μὲ τρεχάμενα νερὰ παντοῦ, σκαλωμένο ὁλόρθο στὴν πλαγιά τοῦ Πήλιου, μέσα σ' ἓνα δλοπράσινο περιβόλι, χαρὰ Θεοῦ: μαργαριταράκι μὲ τέχνη δεμένο στὸ λαμπρὸ ἀριστοτέχνημα ποῦ εἶναι τὸ Πήλιο.

Τούρκικο ὡς τὰ 1881, ὅτε πιά ἡ Θεσσαλία ἐνώθηκε μὲ τὸ βασίλειο τῆς Ἑλλάδας, τὸ Πήλιο μὲ τὰ 24 χωριά του εἶχε μείνει σχεδὸν ἀνεξάρτητο. Τὰ χωριά πλήθοναν φόρο στοὺς Τούρκους, ἀνήκον στὴ Σουλτάνα - ἀδελφὴ ποῦ τὰ προστάτευε καὶ δώριζε ἓνα Βοεβόδα νὰ τὰ κυβερνᾷ: ἀλλὰ εἶχαν αὐτοδιοίκηση. Οἱ Τούρκοι διάλεγαν « ἀζάδες », δηλαδὴ ἐμποροδικαστὲς, ἀνάμεσα στοὺς προύχοντες, ὅλοι Ἕλληνες, κάθε χωριοῦ, καὶ αὐτοὶ κατέβαιναν στὸ Βόλο ὅπου συνεδρίαζαν καὶ δίκαιζαν τὶς ἐποθέσεις τῶν κατοίκων. Τὶς μικροδουλειὲς ὅμως κάθε χωριοῦ τὶς δίκαιζαν ἡ τοπικὲς δημογεροντίες.

Τούρκος κανένας δὲν κάθονταν στὰ χωριά αὐτὰ ποῦ ἦταν καθαρῶς Ἑλληνικὰ δοθόδοξα. Γι' αὐτὸ οἱ βουνήσιοι αὐτοὶ πληθισμοὶ διατήρησαν περισσότερο ἀπὸ τοὺς κατοίκους τοῦ κάμπου τὸν Ἑλληνικὸ τους χαρακτήρα, τὸ μῖσος τοῦ Τούρκου, τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὴν ἀγάπη τῆς ἐλευθερίας.

Ἡ ζέστη εἶναι δυνατούτσικη, ἀνεβαίνομε μὲς στὸν ἴλιον καὶ τὴ σκόνῃ ποῦ σηκώνει ἄλλο ἀμάξι μπροστά μας. Διαμαρτυρόμαστε, φωνάζομε, μὲ ὁ ἀμάξιός μας, παιδάριο δεκάξη χρόνων, μουλάρι στὸ πείσμα, μόνον μὲ τὶς

τροβέρες μας αποφασίζει ν' αφήσει τὸ πρῶτο ἀμάξι νὰ προχωρήσει.

Ὅσο ἀνεβαίνομε, λίγο λίγο ξεδιπλώνεται, λές, ὁ χάρτης μπροστά μας. Στὰ πόδια μας ὁ περιφημος ελαιώνας τοῦ Βόλου πού βγάζει τὶς πασίγνωστες ἐλιές· ἔπειτα ὁ Παγασητικὸς στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Πήλιου, ὀλογάλαζος καὶ ἤρεμος. Μακριὰ, στὴν καταχνιά φαίνεται ἡ εἴσοδος, ὅπου ψηλά, στὸ ξεροβούνι πίσω, στὴν πλαγιά πού δὲ βλέπομε μεῖς, δεσπόζει τὸ Τρίκερι. Ἐμπρός ἀπὸ τὸ ἀκρωτήρι ἕνα νησάκι ἤρεμο μοιάζει νὰ μισοκοιμᾶται ἀκόμα. Εἶναι τὸ Παλιοτρίκερι, τὸ νησάκι τῆς Παναγιᾶς.

Ἀπὸ τότε πού ἔφυγαν οἱ Τρικεριώτες, τὸ νησάκι ἐκεῖνο ἔμεινε ἀκατοίκητο· δὲν ἔχει πιὰ παρὰ μόνο ἕνα ἐκκλησιδάκι ὅπου βρίσκεται μιὰ θαυματουργή εἰκόνα· μιὰ φορὰ τὸ χρόνο, τὴν Παρασκευὴ τοῦ Πάσχα, ἀνοίγει αὐτὸ τὸ ἐκκλησιδάκι, καὶ ἀπ' ὅλα τὰ περιχώρα τρέχει ὁ κόσμος νὰ προσκινήσει καὶ γίνεται πανηγύρι.

Μὰ τὸ εἰρηνικὸ αὐτὸ νησάκι, πού μοιάζει τόσο νυσταγμένο, ἔχει μιὰ τραγικὴ σελίδα στὴν ἱστορία του. Στὸ Βουλγαρικὸ πόλεμο τοῦ 13 εἶχαν βάλει ἐκεῖ, σὲ σκηνές, τοὺς αἰχμαλώτους, ξεχωριστὰ ἀπὸ κάθε χώρα, ἐπειδὴ ἔρχονταν ἀπὸ μέρη χολεριασμένα, καὶ ἦταν φόβος μὴν πάθουν καὶ οἱ δικοί μας. Μὰ τὴ χολέρα τὴν εἶχαν φέρει μαζί τους, καὶ καθὼς ἦταν μαζεμένοι πολλοὶ, ὁ ἕνας ἀπάνω στὸν ἄλλο, ἡ ἀπαίσια ἀρρώστια τοὺς θέρισε. Πολλὰ θηρία κομιτατζήδες ξεπαστρέφθηκαν ἔτσι, χωρὶς δίκη καὶ φασαρία· κοντὰ σ' αὐτοὺς ὅμως πόσοι νὰ πῆγαν ἀθῶοι, πού ἄλλο ἔγκλημα δὲν εἶχαν κάνει παρὰ νὰ πολεμήσουν γιὰ τὴν πατρίδα τους.

Ἀνατολικά τοῦ Βόλου ἕνας λόφος, ἡ Γορίτσα, ὅπου ἦταν ἡ ἀρχαία Δημητριάς, πού δίνει τ' ὄνομά της στὴν ἐπισκοπὴ τοῦ Βόλου, ἂν καὶ δὲν ὑπάρχει πιὰ.

Δυτικὰ τοῦ κόλπου, τὸ Ἀγκίστρι, ἀκρωτήρι μικρὸ, καὶ πίσω του ὁ κόλπος τοῦ Ἀλμυροῦ.

— «Φαίνεται ὁ Ἀλμυρός; Μὰ λοιπὸν θὰ φαίνεται καὶ τὸ Βελεστίνο», λέγει ἕνα ἀπὸ τὰ κοριτσόπουλα πού ἀνυσηκώθηκε ἡλεκτρισμένο νὰ δεῖ τὴ μόνη ἐνδοξὴ γωνίτσα τοῦ φοβεροῦ 97, ὅπου ὁ Σμολένσκις νίκησε τὸν Μουχτάρ καὶ τὸν ὑποχρέωσε νὰ ὑποχωρήσει.

Μὰ ἂν καὶ πολὺ πιὸ κοντὰ μας, τὸ Βελεστίνο δὲ φαίνεται· τὰ βουνὰ τὸ κρύβουν ἀπὸ δῶ.

— «Κ' ἐκεῖνες πέρι οἱ κορυφές;»

— «Αὐτὰ εἶναι τὰ βουνὰ τῆς Γούρας». Ἔχομε μιὰ παράξενη συζήτηση ἐμπρός

στὸν ἐπιβλητικὸ ὄγκο τῆς Ὄθρουσ, ὅπου ἔπεσαν τόσο ἀρματολοὶ καὶ κλέφτες. Κάποιος μουρμουρίζει τὸ δημοτικὸ στίχο,

«Τὶ ἔχουν τῆς Γούρας τὰ βουνὰ καὶ στέκουν μαραμένα;
«Χωρὶς χιονιὰ χιονίζοντε, χωρὶς βροχὴ βροχιώνται;
«Λένε τὰ δάκρυα τῶν κλεφτῶν, κλεφτῶνε μοιρολόγια».

Μαραμένα δὲν εἶναι σήμερα, οὔτε χιονίζονται, οὔτε βροχιώνται, οὔτε λέν τὰ δάκρυα τῶν κλεφτῶν, μόνο λουσμένα στὸν ἥλιο, μὲ λεπτὴ καταχνιά περιτυλιγμένα, εἶναι μενεξελιά καὶ γαλανὰ καὶ κάπου κάπου σὰ χρυσομένα στὶς κορυφές. Λές καὶ χαίρονται καὶ αὐτὰ τὴ λευτεριά τους, λές καὶ σηκώνουν τὸ κεφάλι καὶ κυτᾶζουν πέρα, γυρεύοντας τὰ σύννορα πού ἔχουν σπρωχθεῖ μακριὰ τόσο πού οὔτε καὶ αὐτὰ δὲν τὰ βλέπουν πιὰ.

Βρίσκει ὁ ἀμαξὰς τὴν ὥρα πού δὲν προσέχομε καὶ καμτσικόνει τ' ἄλογά του, παίρνει δρόμο καὶ ξαναβρισκόμαστε σὲ πικνὸ σύνεφο, βήχοντας, ξεφωνίζοντας, τραβώντας τὸν ἀμαξὰ ἀπὸ τὸ ροῦχο.

— «Πές μας, ἀμαξὰ, ποιὸς εἶναι πιὸ κεφαλιάρης, τὸ μουλάρι ἢ ἐσύ;»

Ἄναστενάζει σὰν νὰ τοῦ βγάλαμε τὴν ψυχὴ του καὶ σταματᾷ κυτᾶζοντας μὲ καϊμὸ τὸ ἄλλο ἀμάξι πού τρέχει ἐμπρός· ποιὸς ἔξερει, στὴν ἀμαξαδίστικη συνειδησί του ἴσως ὁ κακομοίρης νὰ νομίζει τὸν ἑαυτὸ του ξεπεσμένο καὶ ἀτιμισμένο, πού μένει ἔτσι πίσω;

Περνοῦμε πάνω ἀπὸ τὴν Ἀλλη-Μεριά. Τὰ σπίτια ἔχουν περιέργη ὄψη, δίπατα ὅλα μὲ τὸ κάτω πάτωμα χωρὶς παράθυρα καὶ τὸ ἀπάνω ὄλο παράθυρα, τόσο πού σχεδὸν δὲ φαίνεται· τοίχος ἂν κάπου κάπου στὸ κάτω πάτωμα βρίσκεται κανένα ἀνοιγμα, εἶναι καινούριο καὶ αὐτὸ, μικρὸ καὶ κλεισμένο μὲ σίδερα. Πολεμίστρες ὅμως ἔχει παντοῦ, ἀπάνω, κάτω, σ' ὅλους τοὺς τοίχους τοῦ σπιτιοῦ.

Μᾶς ἐξηγεῖ ὁ φίλος μας ὁ βουλευτὴς, γέννημα καὶ θρόμμα τῆς Πορταριάς, πὼς ἄλλοτε, δὲν εἶναι οὔτε πενήντα χρόνια, τὸν καιρὸ πού ἦταν παιδι καὶ οἱ Τούρκοι βαπτοῦσαν ἀκόμα τὴ Θεσσαλία, ἡ ληστεία ἔπαιρνε κ' ἔδινε σὲ τοῦτα τὰ μέρη. Ἕλληνες ἀνυπότακτοι καὶ φυγόδικοι ἐπαιρναν τὰ βουνὰ καὶ γιὰ νὰ ζήσουν ἀναγκάζονται νὰ γίνουν ληστές. Τότε πιὰ οὔτε Τούρκο γνώριζαν οὔτε Ἕλληνα· ὅτι βρισκόνταν προστὰ τους ἦταν κατάλληλο γιὰ ληστεία, τρομοκρατοῦσαν τὰ χωριά καὶ ἂν ἐπειρτε κανένας πλούσιος στὰ χεῖρα τους, τὸν ἐπαιρναν στὰ βουνὰ ὅπου τὸν φύλαγαν ὀμηρο καὶ τὸν ἄφηναν ἐλεύθερο μόνο ἀφοῦ τοῦ ἐπαιρναν λύτρα γιὰ νὰ πᾶν στὸ σχολεῖο, τὰ παιδιὰ τῆς Πορταριάς συνοδεύονταν

πάντα ἀπὸ δυὸ Ἀρβανίτες πού τὰ φύλα-
γαν, μὴν ἔλθουν οἱ ληστὲς καὶ τ' ἀρπάζουν
σάν ποῦ ἀρπάξαν τὸν Κασαβέτη.

— « Ποιὸν Κασαβέτη; »

— « Δὲν ἀκούσατε τὴν ἱστορία τοῦ Κα-
σαβέτη; Τὸ Πήλιο ὅλο τράνταξε μὲ τὴ
μπαταρία πού τὸν ἐλευθέρωσε καὶ αὐτὸν καὶ
ἄλλους ἀπὸ τὸν ἐφιάλητὴ τοῦ Σουτάκης ».

— « Μὰ ποιὸς εἶναι ὁ Σουτάκης; »

Καὶ μᾶς εἶπε ὁ Πορταρίτης μιὰν ἱστορία
πού μιν εἶπει καρυοφύλλι καὶ μπαρούτι.

Ὁ Σουτάκης ἦταν ληστής τρομερὸς, γνω-
στὸς σ' ὅλο τὸ Πήλιο· σπῖτι εἶχε τὰ κορφο-
βούνια, στέγη τὸν οὐρανὸν, κρεβάτι τὶς ρε-
ματιές, κ' οἱ Τοῦρκοι ἔτρεμαν ἀκόμα καὶ τ'
ὄνομά του. Ὅ,τι ἤθελε ἔκαμνε, ὁ στρατὸς
δὲν τὸν ἐφθάνε στοὺς βράχους ὅπου λιμέ-
ριαζε, καὶ τὰ χωριά τὰ τρομοκρατοῦσε ἔτσι,
πού ὅταν κατέβαινε μὲ τὴ συμμορία του, ἔ-
βρισκε καταλύματα καὶ τροφὲς ὅσες ἤθελε,
καὶ κανένας δὲν τολμοῦσε νὰ τὸν προδώσει,
οὔτε τίποτα νὰ τοῦ ἀρνηθεῖ.

Ἡ Πορταρία καὶ ἡ Μακρονίτσα φυλά-
γούνταν, καὶ ὅσο καὶ ἂν λιμπίζονταν ὁ
ληστής τὰ πλούτη τους, ὁμῆρους ἀπὸ κεῖ δὲν
κατάφερε νὰ πάρει. Ἀπὸ τὴν ἄλλη ὅμως
πλαγιά τοῦ βουνοῦ, στὸ Αἰγαῖον ἀπάνω, εἶναι
ἄλλο χωριὸν, ἡ Ζαγορά, τὸ ὠραιότερο ὅλου τοῦ
Πήλιου. Μὲ τὴν ἰδέα πὼς πέφτει τὸ χωριὸν
τους χαμηλά, μακριὰ ἀπὸ τὰ κορφοβούνια, οἱ
Ζαγορίτες δὲ φυλάγουνταν. Ἐκεῖ λοιπὸν κατέ-
βηκε μιὰ μέρα ὁ Σουτάκης μὲ τὴ συμμορία
του, ἔπεσε ξαφνικὰ στὸ ἀφύλακτο σχολεῖο,
ἀρπάξε τὰ παιδιὰ κ' ἔφυγε. Μεταξὺ τους ἦταν
καὶ ὁ Κασαβέτης, ἓνα ἀπὸ τὰ πρῶτα πλου-
σιόπαιδα τοῦ χωριοῦ.

Καθὼς τ' ἀκούσαν οἱ Ζαγορίτες ἔτρεξαν
στὰ τουφέκια τους καὶ βγήκαν νὰ σκοτώσουν
τοὺς ληστὲς. Ὁ Σουτάκης ὅμως ἔβαλε τὰ
παιδιὰ μπροστὰ καὶ φώναξε στοὺς Ζαγορίτες,
« Σὰ θέλετε τώρα ρίξετε! » Πῶς νὰ ρίξουν
οἱ κακόμοιροι, πού ἔβλεπαν μπροστὰ τὰ
παιδιὰ τους καὶ πού τὰ βόλια τους θ' ἄπιαναν
πρῶτα αὐτὰ;

Ἀπελπισμένοι, ἀγανακτισμένοι, δαγκά-
νοντας μὲ λύσσα τὰ χέρια τους, οἱ Ζαγορίτες
ἔβλεπαν τὰ παιδιὰ τους πού τὰ ἔσερναν οἱ

ληστὲς στὰ βουνά, καὶ δὲν μπορούσαν οὔτε
τὸ χέρι τους νὰ σηκώσουν γιὰ νὰ τὰ βοηθή-
σουν· γιατί ἀρματοωμένοι σάν ἀστακοὶ οἱ
ληστὲς φοβέριζαν νὰ τὰ σκοτώσουν μόλις
σίμοναν οἱ Ζαγορίτες.

Κ' ἔτσι πέρασε ὁ Σουτάκης ἀπ' ὅλο τὸ
χωριὸν καὶ πήρε τὰ βουνά. Ἀπὸ κεῖ ὅμως
ἔστειλλε πίσω ὅλα τὰ φτωχὰ παιδιὰ καὶ
κράτησε μόνο τὰ πλούσια, μαζί καὶ τὸν
Κασαβέτη γιὰ λύτρα.

Τὶ νὰ κάνουν οἱ Ζαγορίτες; Γιὰ νὰ σώσουν
τὰ παιδιὰ τους πλήρωσαν ὅτι ζήτησε ὁ
Σουτάκης καὶ τὰ πήραν πίσω. Μὰ τὸ θρόσος
αὐτοῦ τοῦ ἀρχηλοστοῦ σήκωσε ὅλες τὶς συνει-
δήσεις· τὸ Πήλιο δλόκληρο πήγε κ' ἤλθε
ἀπὸ ἀγανάκτηση, κ' ὅλοι ἀποφάσισαν νὰ
τὸν πιάσουν αὐτὸν καὶ τὰ κοπέλια, τὸν
ζοτανὸν ἢ πεθαμένο.

Στὸ Βόλο, χωριὸν στὸ ριζὸ τοῦ βουνοῦ,
πού ἕστερα ἐπεκτάθηκε καὶ κατέβηκε στὴ
θάλασσα κ' ἔγινε ἡ χώρα πού εἶναι σήμερα,
ἦταν ἓνα σπῖτι τοῦ Ρηγάκη, ὅπου συνειθίζε
καὶ κατέβαινε ὁ Σουτάκης κρυφὰ τὴν νύχτα,
σάν τοῦ ἔλειπαν οἱ τροφὲς στὰ κορφοβούνια
του ἀπάνω. Μιὰ νύχτα λοιπὸν πού κατέβηκε
καὶ κρύφτηκε μὲ τὴ συμμορία του στὸ
σπῖτι τοῦ Ρηγάκη, κάποιος τὸν προδῶσε.

Τότε οἱ χωρικοὶ τῆς Πορταρίας καὶ τῶν
ἄλλων χωριῶν βγήκαν παγάνω κ' ἔξωσαν τὸ
σπῖτι. Ὁ Σουτάκης κατάλαβε πῶς ἦταν χα-
μένος, μὰ δὲν ἤθελε καὶ νὰ παραδοθῆ ἔτσι
εὐκόλα. Πῆρε ὅτι μπαρούτι εἶχαν καὶ τὸ
ἀναψε ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα· σηκώθηκε πυ-
κνὸς καπνὸς καὶ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ σπῖτι οἱ
ληστὲς πέταξαν τὶς κάπες τους ἔξω γιὰ νὰ
γελαστοῦν οἱ χωρικοὶ καὶ νὰ ρίξουν, νομί-
ζοντας πῶς ξεφεύγουν οἱ κλέφτες. Τῶντι
γελάστηκαν οἱ χωρικοὶ καὶ ἔσφιξαν μιὰ μπα-
ταρία. Τότε ὠρμησε ἔξω ὁ Σουτάκης μὲ τὴ
συμμορία του, μὰ οἱ χωρικοὶ ἦταν πολλοὶ,
τοὺς εἶχαν ζῶσει ἀπὸ παντοῦ· ξανάριξαν
πάλι καὶ πάλι καὶ τοὺς σκότωσαν ὅλους.

Κ' ἔτσι τελείωσε ὁ τρομερὸς Σουτάκης.
Μὰ ἡ ἱστορία ἄφησε ἐποχὴ, καὶ σ' ὅλο τὸ
Πήλιο σοῦ λέν ἀκόμα, « Τὸν καιρὸ πού ἔ-
πιασαν τὸν Κασαβέτη ».

(Ἔχει συνέχεια)

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

ΤΟΥ ΑΝΤΡΕΙΩΜΕΝΟΥ Τ' ΑΡΜΑΤΑ

Τ' ἀντρειωμένου τ' ἄρματα δὲν πρέπει νὰ πουλειῶνται
Μόν' πρέπει τους στὴν ἐκκλησιά κ' ἐκεῖ νὰ λειτουργεῖωνται.
Πρέπει νὰ κρέμονται ψηλὰ σὶ ἀραχνιασμένο πύργο,
Νὰ τρώει ἢ σκουριὰ τὸ σίδηρο κ' ἢ γῆ τὸν ἀντρειωμένο.

(Ἀπὸ τοῦ κ. Πολίτη τὸ βιβλίον
« Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὰ τραγούδια
τοῦ Ἑλλ. λαοῦ » σελ. 44).

ΓΡΑΜΜΑ ΠΑΛΗΚΑΡΙΟΥ

"Αν και κατ' ἀρχήν ἀποφεύγομε τις ξένες μεταφράσεις γιὰ τὸ περιοδικό μας, τὸ ἀκόλουθο γράμμα εἶναι τόσο ὠραῖο, τὰ αἰσθήματα ποὺ ἐκφράζει εἶναι τόσο ἀνώτερα, ποὺ θεωροῦμε καλὸ νὰ δώσομε τὴ μετάφραση στοὺς προσκόπους.

Τὸ γράμμα αὐτὸ, γραμμένο ἀπὸ ἕναν νέο ἀξιωματικὸ, Ροδόλφο Βούρτζ στη μητέρα του, ὑπάλληλο σιδηροδρόμου, δὲν ἐπρόκειτο νὰ τῆς σταλεῖ παρὰ ἂν σοιτόνονταν. Ἡ δυστυχημένη μητέρα τὸ ἔλαβε. Οἱ ἔφημερίδες τῆς Γαλλίας τὸ δημοσίευσαν, καὶ τὸ δίνομε καὶ μεῖς σὰν παράδειγμα σὰ παιδιὰ μας.

Μανούλα μου,

Ἐλπίζω νὰ μὴ λάβεις ποτὲ τὸ γράμμα τοῦτο, γιατί ἂν ἔλθει μιὰ μέρα στὰ χέρια σου θὰ πεῖ πὼς θὰ ἔχω πάει νὰ βρῶ τὸν παπποῦ καὶ τὸν ἀγαπημένο ἀδελφούλη μου.

Ἡ ἰδέα αὐτὴ τοῦ θανάτου δὲ μὲ φοβίζει καθόλου· ἂν πέσω θὰ εἶναι γιὰ τὴ Γαλλία, κάνοντας τὸ καθήκον μου σὰν ποῦ τὸ κάνουν τώρα τόσοι ἄντρες.

Μόνο γιὰ σένα ἀνησυχῶ καὶ λέγω, Τί θὰ γίνεῖ ἢ καημένη μου ἢ μάννα;

"Αν πεθάνω, ἀκουσε τί θὰ κάνεις: πρῶτα πρῶτα θὰ μείνεις πολὺ ἡσυχὴ· θὰ διατηρήσεις τὴν ψυχραιμία σου καὶ δὲ θὰ τρέχεις στοὺς δρόμους φρονάζοντας τὴν ἀπελπισία σου· ἢ λίπη σου θὰ εἶναι ἡσυχὴ καὶ ἀξιόπρεπη.

"Υστερα θὰ πᾶς στὸ Λ... στὸν τάφο τοῦ πατέρα καὶ θὰ τοῦ πεῖς πὼς τὰ δυὸ του ἀγόρια πέθαναν ἐκτελώντας τὸ καθήκον τους, καὶ πὼς ὁ γαμπρός του ἔκανε τὸ ἴδιο.

Ὁ πατέρας θὰ ἐνχαριστηθεῖ νὰ ξέρει πὼς ὁ μεγάλος του Ροδόλφος καὶ ὁ μικρός του Αἰμίλιος ἔπεσαν στὸ πεδίο τῆς τιμῆς. Θὰ τοῦ πεῖς ἐπίσης πὼς ὁ Ροδόλφος ἔπεσε ἀφοῦ κέρδισε τὴν ἐπωμίδα, κυτᾶζοντας τὸν ἐχθρὸ, ὀδηγώντας τοὺς ἄντρες του. Θὰ χαρεῖ ὁ καημένος μας ὁ πατέρας καὶ σὺ μανούλα μου, θὰ ἔχεις τὴν ἱκανοποίηση πὼς γέννησες ἄντρες καλοὺς, καὶ ἂς λὲν μερικὸ ὅτι θέλουν. Θὰ ἐπιστρέψεις στὴ δουλειά σου στὸ σταθμὸ τοῦ Σ... καὶ θὰ ἐξακολουθήσεις ὡς τὴ μέρα ποὺ θὰ κρίνεις πὼς εἶσαι κουρασμένη καὶ

πὼς ἐργάστηκες ἀρκετὰ ὥστε ν' ἀναπαυθεῖς. Θὰ γυρίσεις τότε στὴν πατρίδα σου τὴν Ἀλσατία ποὺ θὰ ἔχει ξαναγίνει Γαλλικὴ καὶ θὰ συλλογιστεῖς πὼς ἂν εἶσαι στὸ Τῆνν ἢ στὸ Στρασβούργο, οἱ γιοί σου θὰ ἔχουν συντελέσει νὰ ξαναδώσουν στὴ Γαλλία τὶς ἀγαπημένες μας ἐπιφοιές. Ἄς σοῦ γλυκάνει τὴν καρδιά ἢ σκέψη αὐτὴ. Θὰ σοῦ εἶναι παρηγοριὰ στὰ γεράματα. Σὲ θέλω καὶ σοῦ εὔχομε νὰ ἔχεις πάντα θάρρος καὶ πίστη. Νὰ παραδέχεται καρτερικὰ τὴ θυσία, νὰ τὴν παίρνεις ἀπόφαση μὲ χαρὰ, αὐτὸ κάνει τοὺς δυνατούς.

Θὰ διώξεις μακριὰ σου κάθε θυμὸ ἑναντίον ὁποιοποῦ καὶ νᾶναι. Δὲ θὰ ζουλέψεις τὲς μαννάδες ποὺ ἔχουν ἀκόμα τὰ παιδιὰ τους. Ἄν σοῦ τίχει κάποτε νὰ στεναξῆς βλέποντας συντρόφους τοῦ ἀδελφοῦ μου ἢ δικούς μου, συλλογίσου πὼς τ' ἀγόρια σου δὲν ὑποφέρουν καὶ καὶ πὼς ὁ δοξασμένος τους θάνατος ἀξίζει καλύτερα ἀπὸ τὴν ἐλαεινὴ ὑπαρξὴ ἐκείνων ποὺ μένουν. Τὸ ὑπόσχεσαι, δὲν εἶναι ἔτσι; Ἄν δὲ γυρίσω πιά, θὰ ξέρεις πὼς οἱ τελευταῖες σκέψεις τοῦ μεγάλου σου ἀγοριοῦ πῆγαν σὲ σένα καὶ στὴν ἀδελφὴ μου, καὶ πὼς ἀπὸ τὸν παραδεισο τῶν παλικαριῶν θὰ σὰς προστατεῖω καὶ τὶς δυὸ. Γλυκὰ φιλιά, λοιπόν, καὶ θάρρος καὶ καρδιά στὴ ζωὴ ὅσο καὶ στὸ θάνατο.

Τὸ μεγάλο σου ἀγόρι ποὺ σ' ἀγαπᾷ.

ΠΩΣ ΔΥΝΑΜΕΘΑ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΟΜΕΝ ΕΑΝ ΟΙΚΙΑ ΤΙΣ ΕΙΝΑΙ ΥΓΡΑ

Ζητοῦν ἐπίστε παρα ἰατροῦ νὰ προσδιορῆσθ τὴν ἕγγρασιον οἰκίματος τινὸς ἢ δωματίου. Τοῦτο δὲν εἶναι πάντοτε ἐνκόλον ἐκ πρώτης ὄψεως. Ἐν διαμέρισμα δύναται εἶναι ἕγρον χωρὶς τὰ ἐξανθῆ εἰς αὐτὸ τὸ ἕγρον οὔτε εἰς τὰς γωνίας τὰ γυτροῦνον μανιτάρια.

Ἰδοὺ ἔν μέσον βέβαιον τῆς προσδιορίσεως καὶ εἰς τὴν διάθεσιν ἐκάστου. Ἐτέτι τις ἐντὸς τοῦ διαμερίσματος 1 χιλιόγραμμον ἀσβέστου σφραγμένης πρὸ ὀλίγου, κατόπιν κλείει θύρας καὶ παράθυρα. Μετὰ 24 ὥρας ζηγίζει τὴν ἄσβεστον. Ἐὰν εἰς τὸ χιλιόγραμμον ἔχων προστεθῆ πλέον τῶν 10 γραμμαῶν, δηλαδὴ πλέον τοῦ 1000 τὸ διαμέρισμα τρέπει νὰ κηρυχθῆ ἕγρον καὶ θεωρηθῆ ὡς ἀνθυγιεινόν.

Ἐκ τοῦ «La Science et la Vie»

Π. ΚΑΜΠΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΙΓΚΗΠΕΣ ΕΙΣ ΤΟ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΝ

ΑΝΤΑΡΤΗΣ

ΣΩΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΓΗ ΑΡΙΘ. 6

Εἰς τὸν Ἐνωμοτάρχην τῆς 9^{ης} Ὀμάδος Ἀθηνῶν Βιτωρόην Γεώργιον ἐκφράζομεν τὴν θερμὰ συγχαρητήρια διὰ τὴν ἀξιεπαίτηνον αὐτοῦ διαγωγὴν κατὰ τὴν ἐπισυμβάσαν σύγκρουσιν μεταξὺ τῶν καὶ κάρου πρὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, καθ' ἣν οὗτος ἐπεδείξατο ἐτοιμότητα καὶ αὐτοθυσίαν ὑποδειγματικὴν.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 3 Νοεμβρίου 1915

Ὁ Γεν. Ἐφορος
Γ. ΜΕΛΑΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΕΝΩΜΟΤΙΩΝ

Σκοπὸς τοῦ διαγωνισμοῦ εἶνε :

- 1ον) Νὰ ἀναπτύξη τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν πρωτοβουλίαν τῶν βαθμοφόρων τοῦ Σώματος, Ἐνωμοταρχῶν καὶ ὑπενωμοταρχῶν.
- 2ον) Νὰ συνειθίσῃ τὸν Πρόσκοπον νὰ ἐργάζεται διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον, ἢτοι διὰ τὴν πρόοδον τῆς Ἐνωμοτίας του, καὶ τῆς Ὀμάδος του καὶ ὄχι διὰ τὴν ἀτομικὴν του προαγωγὴν μόνον.
- 3ον) Νὰ δημιουργήσῃ εὐγενῆ ἀμιλλαν μεταξὺ τῶν ἀποτελούντων τὸ Σῶμα Ἐνωμοτιῶν ἢτις θὰ συντελέσῃ πλεονπαντὸς ἄλλου μέσου εἰς τὴν πρόοδον ὁλοκλήρου τοῦ Σώματος.

Ὅροι τοῦ Διαγωνισμοῦ

Ὁ Διαγωνισμὸς θ' ἀρχίσῃ τὴν 1ην Ἰανουαρίου καὶ θὰ λήγῃ τὴν 31ην Δεκεμβρίου ἐκάστου ἔτους.

Οἱ βαθμοὶ τοὺς ὁποίους θ' ἀποκτήσῃ Πρόσκοπὸς τις θ' ἀπονέμονται εἰς τὴν Ἐνωμοτίαν του καὶ ὄχι εἰς αὐτόν.

Ὅσακις Ἐνωμοτία τις ἐπιτύχῃ βαθμὸν τινα, ὁ Ἀρχηγὸς Ὀμάδος θ' ἀναφέρῃ τοῦτο γραπτῶς εἰς τὸν Ἐφορον Ὀμάδων ὅστις θὰ ἐξελέγῃ αὐτόν. Θὰ κρατῇ δὲ ὁ Ἐφορος Ὀμάδων εἰς τὸ Ἀρχεῖόν του τακτικὴν σημείωσιν τῆς πορείας τοῦ Διαγωνισμοῦ.

Ἐκάστη Ὀμάς θ' ἀναρτήσῃ εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς πίνακα ἐπὶ τοῦ ὁποίου θ' ἀναγράφονται αἱ Ἐνωμοτίαι τῆς Ὀμάδος μετὰ τὰ ὀνόματα τῶν ἀποτελούντων αὐτὰς Προσκόπων, καὶ οἱ βαθμοὶ τοὺς ὁποίους ἀποκτᾷ ἐκάστη Ἐνωμοτία θὰ σημειοῦνται ἐπὶ τοῦ πίνακος εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύναται ἡ Ὀμάς νὰ παρακολουθῇ τὴν πορείαν τοῦ Διαγωνισμοῦ.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους ἡ Ἐπιτροπὴ θ' ἀθροίσῃ τοὺς βαθμοὺς, καὶ ἡ Ἐνωμοτία ἢ ἔχουσα τὰ καλλίτερα ἀποτελέσματα θ' ἀνακηρύσσεται ἡ « Ἐπίλεκτος Ἐνωμοτία τοῦ Σώματος ».

Θὰ ἔχῃ δὲ ἡ « Ἐνωμοτία τῶν Ἐπιλέκτων » τὰ ἑξῆς προνόμια :

- 1ον) Θὰ τίθεται εἰς τὸ δεξιὸν τῆς Ὀμάδος τῆς.
- 2ον) Θὰ φέρῃ ἐπὶ τοῦ σήματός της διακριτικὸν τιμητικὸν ἔμβλημα.
- 3ον) Θὰ φέρῃ καὶ θὰ φρουρῇ τὴν Σημαίαν τοῦ Σώματος κατὰ τὰς ἐπίσημους παρατάξεις καὶ παρελάσεις.
- 4ον) Θ' ἀνατίθεται κατὰ προτίμησιν εἰς αὐτὴν πᾶσα κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος παρουσιαζομένη σπουδαία καὶ τιμητικὴ ἐργασία.
- 5ον) Θ' ἀπονέμεται εἰς αὐτὴν ἑπαθλον προσφερόμενον ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Περιφερειακῆς Ἐπιτροπῆς.

**Θέματα Διαγωνισμοῦ καὶ Βαθμολογία
αὐτῶν.**

- 1ον Διὰ κάθε πτυχίον Δοκίμου Προσκόπου ἀπονέμονται 5 ἀριθμοί.
- 2ον Διὰ κάθε πτυχίον Βας Τάξεως Προσκόπου ἀπονέμονται 10 ἀριθμοί.
- 3ον Διὰ κάθε πτυχίον Αἰης Τάξεως Προσκόπου ἀπονέμονται 20 ἀριθμοί.
- 4ον Διὰ κάθε πτυχίον Εἰδικότητος ἀπονέμονται 20 ἀριθμοί.
- 5ον Διὰ κάθε πτυχίον Εἰδικότητος ἐκ τῶν κανονισθέντων διὰ τὸν βαθμὸν τοῦ Προσκόπου τοῦ Βασιλέως, ἦτοι :

Ἄρετης,
Ἄων Βοηθειῶν,
Ποδηλάτου,
Σηματοτηλεγραφητοῦ,
Κολυμβητοῦ καὶ Ναυαγοσώστου,
Ἄνιχνευτοῦ,
Πυροσβέστου,
Ὁδηγοῦ Αὐτοκινήτου, ἀπονέμονται 30 ἀριθμοί.

- 6ον Διὰ κάθε καλὴν κρᾶξιν ἀναφερθεῖσαν **αὐθρομήτως** εἰς τὸ Σῶμα ὑπὸ ἀτόμου οὐδενίαν ἔχοντος σχέσιν μετ' αὐτοῦ ἀπονέμονται 30 ἀριθμοί.
- 7ον Διὰ κολύμβησιν ἀποστάσεως 10 μέτρων ἀπονέμονται 10 ἀριθμοί.
- 8ον Διὰ κολύμβησιν ἀποστάσεως 50 μέτρων ἀπονέμονται 20 ἀριθμοί.
- 9ον Διὰ τὴν καλλιτέραν κατασκήνωσιν ἀπονέμονται 20 ἀριθμοί.
- 10ον Διὰ τὴν καθαρωτέραν Ἐνωμοτίαν ἀπονέμονται 30 ἀριθμοί.
- 11ον Διὰ τὸν καθαρώτερον Πρόσκοπον τοῦ Σώματος ἀπονέμονται 20 ἀριθμοί.

Ἄφ' ἑτέρου :

Διὰ κάθε ἀπουσίαν ἐξ ἐκδρομῆς ἢ μαθηματος μὴ πραγματικῶς δικαιολογηθεῖσαν θ' ἀφαιροῦνται 2 ἀριθμοί.

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ

**Διαγωνισμὸς τῆς καθαρωτέρας
Ἐνωμοτίας**

Ὁ Διαγωνισμὸς αὐτὸς γίνεται ἀπαξ τοῦ μηνός, (κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκδρομὴν τοῦ μηνός).

Αἱ Ἐνωμοτίαι παρατάσσονται καθ' ὁμάδας ἐν πλήρει στολῇ μὲ σακκίδια (ἄδεια) καὶ κοντοῦς.

Τὴν πρώτην ἐπιθεώρησιν διὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς καθαρωτέρας Ἐνωμοτίας τῆς Ὀμάδος, θὰ ἐνεργήσῃ ἕκαστος Ἀρχηγὸς βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Ὑπαρχηγοῦ ἢ τῶν Ὑπαρχηγῶν του.

Θὰ ἐκλέξουν δὲ οὗτοι τὴν καθαρωτέραν Ἐνωμοτίαν τῆς Ὀμάδος των, ἣτις θὰ διαγωνισθῇ μετὰ τῶν καθαρωτέρων Ἐνωμοτιῶν τῶν λοιπῶν Ὀμάδων.

Μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν αὐτὴν θὰ παραταχθῶν αἱ καθαρωτέραι Ἐνωμοτίαι διὰ τὴν τελικὴν ἐπιθεώρησιν.

Ταύτην θὰ ἐνεργήσῃ δύο διαιτηταὶ ἐκλεγόμενοι μετὰ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ἢ καταλλήλων προσώπων, μὴ ἔχόντων σχέσιν μὲ τὸ Σῶμα, βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ Ἐφόρου Ὀμάδων.

Βαθμολογεῖται :

- 1ον) Ἡ καθαριότης ἐκάστου Προσκόπου,

ἦτοι :

Ἡ καθαριότης καὶ περιποίησης τῆς κόμης.

Ἡ καθαριότης τοῦ προσώπου, τῶν χειρῶν, τῶν βραχιόνων καὶ τῶν γονάτων.

- 2ον) Ἡ καθαριότης καὶ ἡ καλὴ κατάστασις τῆς στολῆς.

ἦτοι :

α. Ἡ μὴ λείπουν κουμπιὰ, νὰ μὴ ὑπάρχουν στίγματα.

β. Ἡ μὴ ἦνε κάθε ἐνδεχόμενον σχίσιμον ραμμένον ἢ μπαλωμένον κανονικῶς καὶ καθαρῶς

γ. Ἡ μὴ ἦνε ἡ στολὴ διωρθωμένη εἰς τρόπον ὥστε νὰ προσαρμόζεται καλῶς εἰς τὸ σῶμα τοῦ φέροντος αὐτήν, νὰ ἦνε σιδηρωμένη καθὼς καὶ τὸ σακκίδιον.

δ. Ἡ μὴ ἔχουν τρυπες αἱ κάλτσες καὶ τὰ ἦνε καθαρὰ καὶ καλοβαλμένα τὰ ὑποδήματα.

ε. Ἡ μὴ ἦνε καλορραμμένον τὸ σῆμα καὶ τὸ λουρὶ ἐπὶ τοῦ πύλου καὶ νὰ ἦνε εἰς καλὴν κατάστασιν τὸ ὑποσιάγωνον.

- 3ον) Ἡ καθαριότης καὶ καλὴ συντήρησις τῆς ἑξαρτήσεως,

ἦτοι :

Τοῦ σακκιδίου, ζώνης, πελέκεως, μαχαιριδίου, συρίκτρας, κορδονίου κ.λ.π.

Εἰς τὴν ἑξάρτησιν συμπεριλαμβάνονται :

Αἱ Σάλπιγγες, τὰ Τύμπανα καὶ τὰ Ποδήλατα.

4ον) Ὁ τρόπος κατὰ τὸ ὁποῖον φέρεται ἡ στολή καὶ ἡ ἐξάρτησις.

Ἦτοι:

Ἡ στολή καὶ ἡ ἐξάρτησις πρέπει νὰ φέρονται κανονικῶς.

5ον) Ἡ Γενικὴ ὄψις τοῦ Προσκόπου.

Διαγωνισμὸς Κατασκηνώσεως

Βαθμολογεῖται:

1ον) Ὁ προσανατολισμὸς τῆς σκηνῆς.

2ον) Τὸ στήσιμον τῆς σκηνῆς ἢ τῶν ἀντισκηνῶν καὶ τὸ σκάψιμον τῶν πέριξ αὐτῆς ἀυλακίων - ἦτοι

Θὰ ἐξετασθῇ ἐὰν ἡ σκηνὴ εἶνε κανονικῶς στημένη, ἐὰν ὀρθοστάται, πασαλίσκοι καὶ σχοινία εἶνε εἰς τὴν θέσιν τῶν κανονικῶς βαλμένα.

3ον) Ἡ καθαριότης τοῦ ἐδάφους ἐντὸς καὶ πέριξ τῆς σκηνῆς.

4ον) Ἡ τακτοποίησις τῶν εἰδῶν καὶ τῆς ἐξαρτήσεως τῆς Ἐνωμοτίας ἐντὸς καὶ πέριξ αὐτῆς.

5ον) Ἡ κατάστασις καὶ καθαριότης τῆς σκηνῆς ἢ τῶν ἀντισκηνῶν. Ἦτοι:

Νὰ μὴ λείπουν κουμπιά, νὰ μὴ ἦνε σχισμένα, νὰ ἦνε κανονικῶς μπαλωμένα, νὰ μὴ ἦνε ἀκάθαρτα.

Ἡ ἐπιθεώρησις θὰ ἐνεργῆται ἅπαξ τοῦ μηνὸς κατὰ τὴν πρώτην ἐκδρομὴν τοῦ μηνός.

Οἱ Ἀρχηγοὶ Ὁμαδῶν βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν ὑπαρχηγῶν τῶν θὰ ἐνεργήσουν ἐπιθεώρησιν καὶ θὰ ἐκλέξουν τὴν καλλιτέραν κατασκηνώσιν ἣτις θὰ διαγωνισθῇ μετὰ τῶν καλλιτέρων τῶν λοιπῶν Ὁμαδῶν.

Μετὰ τὸν προκαταρκτικὸν διαγωνισμὸν καὶ τὴν ἐκλογὴν τῆς καλλιτέρας κατασκηνώσεως ἐκάστης Ὁμάδος θὰ γείνη ἡ τελικὴ ἐπιθεώρησις.

Ταύτην θὰ ἐνεργήσῃ Ἐπιτροπὴ ἀπαιτιζομένη ἐκ τῶν αὐτῶν προσώπων, περὶ τῶν ὁποίων προβλέπει ὁ κανονισμὸς τοῦ Διαγωνισμοῦ καθαριότητος.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς αὐτοὺς οἱ διαιτηταὶ ὀφείλουσι νὰ ἐξετάσῃσι τὰς Ἐνωμοτίας μὲ τὴν μεγαλειτέραν προσοχὴν καὶ εὐσυνειδησίαν μὴ παραμελοῦντες καὶ τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας, διότι ἐκ τῶν λεπτομερειῶν αὐτῶν, αἵτινες διαφεύγουσι τὴν προ-

σοχὴν τῶν μὴ γνωριζόντων, θὰ φανῇ ἡ ἐπιμέλεια τῶν διαγωνιζομένων.

Ἐνδεχόμενον οἱ διαιτηταὶ νὰ εὐρεθοῦν ἐνίοτε ἐν ἀμφιβολίᾳ ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν καθηκόντων τῶν, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψιν τῶν ὅτι πάντοτε θὰ ὑπάρχῃ ποιὰ τις διαφορὰ μετὰ τῆς μιᾶς ἐνωμοτίας καὶ τῆς ἄλλης, ἔστω καὶ ἂν εἶνε ἐλαχίστη. Ἄν δὲν φανῇ ἐκ πρώτης ὄψεως, θὰ φανῇ ἀσφαλῶς εἰς τὰς λεπτομερείας.

Εἰς τοὺς προκαταρκτικοὺς διαγωνισμοὺς, ἦτοι τοὺς διαγωνισμοὺς μετὰ τῶν Ἐνωμοτιῶν μιᾶς Ὁμάδος, πρέπει ν' ἀφεθῇ ἀκεραία ἡ πρωτοβουλία εἰς τοὺς Ἐνωμοτάρχας.

Ὁ Ἀρχηγὸς καὶ οἱ Ὑπαρχηγοὶ οὐδαμῶς πρέπει νὰ τοὺς βοηθήσουν, καὶ μόνον ὡς διαιτηταὶ θὰ παρουσιασθοῦν.

Κατὰ τὸν διαγωνισμὸν θὰ κρίνουν μὲ τὴν μεγαλειτέραν ἀμεροληψίαν, ἐὰν ἔχουν ποιὰν τινα ἀμφιβολίαν κατὰ τὴν διαιτησίαν τῶν δύνανται ν' ἀναφεροῦν εἰς τὸν Ἐφορον Ὁμαδῶν, ὅστις θὰ τὴν λύσῃ.

Ἡ ἀπόφασις τῶν διαιτητῶν Ἀρχηγῶν καὶ Ὑπαρχηγῶν εἶνε ἀμετάκλητος.

Ὁ Γεν. Ἐφορὸς Ὁμαδῶν Αἰγύπτου
Α. Ε. ΜΠΕΝΑΚΗΣ

Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΣ

Γ. Μίνδλερ, Ἀθήνας. Συνδρομὴ ἐλήφθη ἐνχαριστοῦμεν. — Π. Νικουλάκου, Θεσσαλονίκην. Γύρω ἀπὸ τὴν παρεοσιὰ, θαυμάσιον. Φροντίσατε νὰ διατηρηθῇ πάντα τὸ αὐτὸ ἔφος, ποῦ εἶνε πολὺ ὠραῖο. Ἐχόμεθα καλῆς ἐορτῆς. — Γ. Πηλαβάκη, Λεμεσόσ. Στάλῃ δημοσιεύεται. Ἀριθ. 3 καὶ 6 δὲν διατίθεται. — Σῶμα Λεμεσόσ. Ἡ συνδρομὴ διὰ τὰ σώματα εἶνε φρ. 10. Ἀναμένομεν ὑπόλοιπον 316 διὰ τὴν συνδρομὴν σας. — Σῶμα Λάρινακος. Ἀναμένομεν ἐπίσης φρ. 5 ὑπόλοιπον τῆς συνδρομῆς σας. — Μιχ. Ματθ. Κάϊρον. Σὰς ἐπιστιώσαμεν μὲ Γ. Δ. 80 καὶ συμφωνοῦμεν. — Ἰω. Παπαγγέλου, Λάρινακα. Συνδρομὴ σας ἐλήφθη καὶ ἐνχαριστοῦμεν. Ἀπὸ τὰ τεύχη τοῦ Ἰου ἔτους μᾶς λείπουν τὰ ὑπ' ἀρ. 3 καὶ 6. — Α. Συμεωνίδην, Λάρινακα. Γράψετε σὲ ἀπλοῦστερον ἔφος. Σκεφθῆτε ὅτι τὰ διαβάζουν καὶ μικρὰ παιδιὰ. — Π. Καμπορόπουλον, Ἐνταῖθα. Ἀναμένομεν ὑποσχεθέντα. — Θ. Σταυρῆν, Κάϊρον. Στάλῃ ἀκατάλληλον. — Χαρ. Πατοαζῆν, Μιτυλήνην. Στάλῃ ἀκατάλληλα ἐνεκα τοῦ ἔφους. Ἀναμένομεν καλλίτερα. — Ἀλ. Χωρῆμην, Ἐνταῖθα. Συγχαίρομεν διὰ τὸν διορισμὸν. — Ἰ. Στόην, Ἐνταῖθα. Ἄν μᾶς στέλλετε πᾶ ἕποτε; — Α. Πτέρην, Ἀθήνας. Ἀναμένομεν ἐνεργείας σας. — Χρ. Παλτόγλου, Κάϊρο-ἐλ-Ζαγιάτ. Δημοσιεύεται ἐνχαριστοῦμεν καὶ ἀναμένομεν καὶ ἄλλα. — Α. Μπαρτάκη, Ἐνταῖθα. ἔχομε καιρὸ νὰ δεχθῶμε συνειργασίαν σας. — Ν. Σταυρῆν, Ἐνταῖθα. Γιατὶ δὲν γράφετε πᾶ; — Πιερῆν, Ἐνταῖθα. Συγχαίρομεθα καὶ ἐνχαριστοῦμεν. Διατὶ ἐπιμένετε εἰς τὸ ψευδώνυμον. Ἀτυχῶς ἐλήφθη πολὺ ἄργά καὶ δημοσιεύεται εἰς τὸ προσεχές.

Η ΚΑΜΠΑΝΑ ΤΗΣ ΝΙΚΗΣ

Τὸ ἡμερολόγιο ἔδειχνε 24 Δεκεμβρίου μὰ ποιὸς εἶχε τὸ νοῦ του νὰ κἀνῃ τὴν πρώτη Γιορτὴ τοῦ Κόσμου στὸ μικρὸ Μακεδονικὸ χωριό. Ἀλλοίμονο! ὅταν ἡ ἅγια γιορτὴ θὰ γιορτάζετο σ' ἓνα χωριό, κ' ὅταν αὐτὸ τὸ χωριό ἦτανε στὴ Μακεδονία, καὶ ἡ Ματοκιλισμένη αὐτὴ χώρα πατιούτανε ἀπὸ τοὺς Τοῦρκους, κ' ὅταν μὲ μιὰ λέξι « 1904 » ἐννοήσετε τὴν ἐποχὴ ἦτανε τότε στὴ Μακεδονία θὰ προσπαθήσετε νὰ παρυστήσετε τὸ τι συνέβει τὴν 24 Δεκεμβρίου 1904 στὸ Μακεδονικὸ, στὸ ἅγιο Ἑλληνικὸ χωριό Σ...

Τὸ χωριουδάκι κοντὰ στὰ τότε Ἑλληνικὰ σύνορα ἦτανε χτισμένο σὲ μιὰ ἀπότομη βραχώδη κλεισοῦρα καὶ ἦτανε χιονοσκεπασμένο. Τὶ ὠραία! Τὸ χιόνι νὰ πέφτῃ, ὁ βορειᾶς νὰ φυσᾷ, κάποτε κάποτε ἡ βροχὴ μουγκρίζῃ καὶ νὰ εἶναι γιορτὴ ἀκόμα, Χριστούγεννα ἄς ποῦμε. Τὸ σπιτάκι πόσο εἶναι ἐπιθυμητὸ, τὸ σπιτάκι τὸ ζεστὸ κ' ἕκαστος μέσα κλεισμένος νὰ βλέπῃς τὴ καταιγίδα, τὰ στοιχεῖα τῆς φύσης νὰ ξεπολιώνονται στὴ γῆ. Γιὰ νὰ σφικτομανταρώνεται ἔτσι κανένας πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἀναπαυμένος ἀπὸ κάθε σκέψιν' αὐτὸ δὲν μποροῦμε νὰ ποῦμε καὶ γιὰ τοὺς χωριανούς μας. Ὅλοι τοὺς ἦτανε Ἕλληνες Ὀρθόδοξοι ἐχθροὶ κάθε Βουλγάρου κομιτατζῆ, κάθε ἀφωρισμένου σχισματικῶ. Ὅταν ἔβλεπαν περαστικὰ παλληκάρια κανενὸς ἀρχηγοῦ ἀντάρτη ἐπετοῦσαν ἀπὸ τὴ χαρὰ τοὺς καὶ τοὺς ἐξήλευαν σὰν ἀφεντάδες καὶ τοὺς ξεπροβοδίζανε ὡς ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό τους. Τοὺς παρακαλοῦσαν νὰ μὴ τοὺς ξεχάσουνε καὶ νὰ ἔχουνε τὸ μάτι τους ἀπάνω τους γιὰ τὴν οἰκτιρὴν κομιτατζῆδες ἀπὸ καιρὸ εἶχανε προγράψῃ. Κοντὰ στὸ χωριὸ τὸ Ἑλληνικὸ, μιὰ φωνηά, ἓνα ἄντρο θεριῶν ἀνημέρων, εἶχε στήσει τὰ τσατήρια του ἀποκάτω ἀπὸ τὴ μύτη τῶν Τοῦρκικῶν Ἀρχῶν. Οἱ Τοῦρκοι μὲ ἀπάθεια βλέποντε Ἕλληνας καὶ Βουλγάρους νὰ ἀλληλοφαιώνονται. Ἐβλεπαν μὲ ὑπουλὴ χαρὰ τοὺς δυὸ προαιωνίους ἐχθροὺς νὰ σχηματίζουνε ἀνταρτικὰ σώματα. Ὅλοι ξέροῦμε ὅτι μετὰ τὸν ἀτυχῆ μας πόλεμο τοῦ 97 οἱ Τοῦρκοι κ' οἱ Βούλγαροι ἐβάλληκαν νὰ μᾶς ξεβγάλουν στὴ Μακεδονία. Ἀνήμερα θεριά, αἱματοδιψασμένες τίγρεις, δῆμιοι, ἀσπλαχνοὶ, ἔπρσαν στὴ πατρίδα τοῦ Ἀλεξάνδρου. Οἱ φτωχοὶ Μακεδόνες μὲ κανένα τρόπο δὲν ἤθελαν νὰ βουλγαροφωνήσουνε. Στὴ βίβλ' ἀπάντησαν διὰ τῆς βίας, καὶ ὁ ἀγῶνας ἀρχήσεν. Ἐθελοντὲς ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ Ἑλληνικοῦ κό-

σμου τρέξανε νὰ βοηθήσουν τοὺς Μακεδόνες.

Ἄν ἔκανε καὶ τόση ψύχρα κείνο τὸ βράδυ. Τὸ χιόνι δὲν εἶχε πέσῃ ἀπὸ δυὸ μέρες. Καὶ ὅλοι οἱ χωριανοὶ μὲ τὰ γιορτιάτικὰ τους ἦτανε συναγμένοι στὴν αὐλὴ τῆς μικρᾶς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Ναοῦμ' περιμένανε τὸν παπᾶ τους, τὸν πάτερ Βασίλειο, ἓνα χουρὸ ἀνθρώπο, πατριώτη φανατικὸ, ποῦ ἡ μόνη του εὐχὴ καὶ διάπυρη ἐπιθυμία ἦτανε ὁ καταστρεμὸς τῶν κομιτατζῆδων. Στὴν Ἐκκλησία κάθε Κυριακὴ ὁ πάτερ Βασίλειος μὲ τὴ γλυκεῖα φωνὴ του ἔφελνε παρακλήσεις στὴ Παναγιά, γιὰ τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους ποῦ περνοῦσε τὸ χωριὸ του καὶ παραγοροῦσε μὲ καλύτερες ἡμέρες τοὺς χωρικοὺς. Ἐκεῖνοι ἔπρσαν κουράγιο καὶ ἔδιδαν κάθε ὑλικὴ καὶ ἠθικὴ συνδρομὴ στὸν ἀγῶνα τῶν ἀνταρτῶν. Οἱ Βούλγαροι δὲν ἔχόνευαν τὸν πάτερ Βασίλειο καὶ εἶχαν ὀκισθεῖ νὰ τὸν χαλάσουν.

Εἶπαμε ὅτι στὴν αὐλὴ τοῦ Ἁγίου Ναοῦμ' οἱ χωρικοὶ περιμέναν μὲ ἀνυπομονησίαν τὸν παπᾶ τους. Εἰξερσαν ὅτι ἀπὸ τὴς ἔξ τὸ δεῖλι εἶχε ξεκινήσῃ γιὰ νὰ κοινωνήσῃ ἓνα ψυχομαχοῦμενο ἀντάρτη σὲ μιὰ σπηλιὰ κοντὰ στὸ χωριὸ καὶ ἀκόμα δὲν εἶχε φανῆ καὶ κονιοζυγότανε οἱ ἔνδεκα καὶ ἡ λειτουργία, ἔπρπε νὰ ἀρχήσῃ. Γιὰ νὰ περῶ ἡ ὥρα τὰ κορίτσα καὶ οἱ νέοι τοῦ χωριοῦ στολίζανε μὲ λουλούδια τὲς εἰκόνες καὶ ἡ λαμπάδες καὶ τὰ μανοῦλια ἦτανε ἀναμένα. Κάποια χαρὰ ἄστραφτε στὰ λυπημένα μέτωπα τῶν χωριανῶν. Ἦ γιορτάδες τοὺς παραγοροῦσανε ἀπὸ τὰ βάσανά τους. Μὰ ὁ παπᾶς τί εἶχε γείνη Θεέ μου; Ὅλα ἦτανε ἔτοιμα. Αὐτὸς τί εἶχε γείνη;

Τί εἶχε γείνη! Σταῖς ἔξ τὸ δεῖλι ἓνα παιδί παρουσιάστηκε στὴ κερὰ Βασιλείαν τὴν παπαδιά. Τῆς εἶπεν ὅτι ἓνας ἀντάρτης ψυχομαχοῦσε στὴ σπηλιὰ ποῦ εἶναι ἓνα τέταρτο μακρὸν καὶ παρακαλοῦσε τὸν παπᾶ νὰ τὸν ξεμολογήσῃ γιὰ νὰ κοινωνήσῃ. Ὁ παπᾶ Βασίλειος μὲ προθυμίαν κατέβηκε στὸ Ἱερὸ, πῆρε μὲ εὐλάβεια τὸ δυσκοπότερο, ἔβαλε τὸ πετραχίλι καὶ ἀφοῦ ἐκουκουλώθηκε μὲ ἓνα κοντογοῦνι γιὰ τὸ κρῶς, ἔδωκεν ἓνα φανάρι τοῦ παιδιοῦ γιὰ νὰ φέγγῃ, καὶ ξεκινήσανε. Εἶπαμε ὅτι τὸ χιόνι εἶχε πάψῃ καὶ ὁ οὐρανὸς ἦτανε καθάριος ἀπὸ σύννεφα. Ὁ παπᾶς ἔφερε μὲ ἀγάπῃ τὸ δυσκοπότερο. Περιπατοῦσε συλλογισμένος. Σκεπτότανε ὅτι γιορτάζανε κείνο τὸ βράδυ τὴν Γένναν τοῦ Χριστοῦ ἀκόμη σκλάβοι καὶ ἔ-

Ο ΤΣΕΛΙΓΚΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΟΠΟΥΛΑ

(από τα Βιβλία του Πάργουθα τεύχος 20 σελ. 314)

Η ΑΔΕΛΦΗ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ : ΠΡΙΓΚ. ΑΛΙΚΗ

δάκρυζε λέγοντας μυστικά : «Θεέ μου, παῦσε τὰ βιάσάνα μας. Σώσε μας ἀπὸ τὰ θεριά τὰ ἀνήμερα». Καὶ περπατώντας ἔφελνε σιγὰ τὲς εὐχὲς τῆς Μεταλήψεως. Ξάφνου δυὸ, τρεῖς, τέσσερες, ὀκτώ, δέκα σκιὲς πετιοῦνται ἀπὸ μιὰ ραχοῦλα. Τὸ παιδί κλαίγοντας τὸ δίνει στὰ πόδια φωνάζοντας :

— Βούλγαροι.

Ναί! οἱ κομιτατζήδες ἦτανε. Οὐρλιάζοντας ὠρμίσανε πάνω στὸν σεβαστὸ παπᾶ. Ὁ παπᾶ Βασίλειος κρατοῖσε σφικτὰ τὸ δυσκοπότηρο γιὰ νὰ μὴ χυθῆ. Μὰ οἱ σχισματικοὶ τὸ ἔχρσαν στὸ κρεμνὸ καὶ ἄρπαξαν τὸν παπᾶ ἀπὸ τὸ λαιμὸ. Ὁ μάρτυρας σήκωσε τὰ μάτια του στὸν οὐρανὸ. Καμάρωσε τὸ στερέωμα καὶ ἔπειτα προσηλώθηκε στοὺς δημίους του: Ἦχανε ἀπαίσια ὄφι ὄλοι τους. Τὰ μάτια τους ἦτανε κόκκινα ἀπὸ τὸ μεθύσι καὶ ἄφροὶ τρέχανε ἀπὸ τὰ στόματά τους.

— Παπᾶ, μούγκρισεν ὁ ἀρχικομιτατζής, παπᾶ, θὰ λειτουργήσης ἀπόψε βουλγάρικα ἢ ὄχι; Ἄναλαμβάνεις νὰ κηρύξης τὸ σχίσμα στὸ χωριὸ σου;

Καὶ τὰ τέρατα τοῦ ἀφήκανε τὸ λαιμὸ μὲ τοῦ ἀφήρεσαν τὸ καλλυμμαῦχι. Τὰ κάτασπρα μαλλιά τοῦ παπᾶ χύθηκαν στὸν ὄμιό του. Ὁ μάρτυρας ὅμως σιωποῦσεν. Οἱ δῆμιοὶ τὸν κούνησαν δυνατὰ.

— Τ' ἀκοῦς ἢ ὄχι; Θὰ λειτουργήσης βουλγάρικα ἢ σὲ φάγαμε γραικομάνε;

Ὁ παπᾶς τοὺς κίταξε καλὰ καὶ εἶπεν:

— Ὁχι.

Τότε οἱ δῆμιοὶ δὲν ἐντρόπηκαν τὰ κάτασπρα μαλλιά τοῦ γέρου οὔτε τὸ σχῆμα τοῦ παπᾶ. Τοῦ βγάλανε τὸ πετραχήλι, τὸν ἔφρισαν, κ' ἔπειτα τὸν κατρακυλίσανε στὸ κρεμνὸ. Ὁ παπᾶ Βασίλειος εἶχε πεθάνη γιὰ τὴν Πατριδα μάρτυρας.

Οἱ κομιτατζήδες μὲ ξεφωνητὰ ἄγρια ὠρμίσανε ὕστερα ἀπὸ τὸ κακούργημα στὸ χωριὸ, οὐρλιάζοντας τὸ ταρταρικόν.

— Σαρὺν νὰ νίχου

Ἐῖχανε ὀρκισθῆ νὰ σφάζουνε τὸν παπᾶ Βασίλειο ποῦ τοὺς ἦτανε ἐμπόδιο. Τὸ ἔκαναν. Τώρα ἔπρεπε νὰ ξεριζώσουνε, τὸ Ἑλληνικὸ χωριὸ. Στὸ ἀναμεταξὺ ὅμως τὸ παιδί ποῦ συνώδευε τὸν παπᾶ, ἔφραξε λαχωνιασμένο. Οἱ χωριανοὶ τρομαγμένοι τὸ ἄρωτούσανε. Τὸ παιδί δὲν ἔπαυε νὰ κλαίγη φωνάζοντας :

— Οἱ Βούλγαροι πιάσανε τὸν παπᾶ θάρθουνε δῶ.

Τότες οἱ Μακεδόνες κάναν τὸ σταυρὸ τους. Ἡ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά σφικτοκλεισθήκανε στὰ σπίτια. Οἱ νοῖοὶ καὶ οἱ ἄν-

τρες ἀποχαιρέτισανε μὲ δάκρυα μανάδες καὶ ἀδερφές, προσκυνήσανε τὲς εἰκόνας καὶ βγήκαν ἔξω ἀπὸ τὸ χωριὸ. Φτωχὸ Ἐκκλησοῦδάκι! ἔμεινες ἔρημο, μὲ τὰ καντύλια καὶ τὲς λαμπάδες σου ἀναμένες χωρὶς παπᾶ καὶ ἐκκλησίασμα.

— Σαρὺν νὰ νίχου, Σαρὺν νὰ νίχου ἀκούστηκε στὸ χωριὸ.

— «Τοῦ Βουλγαρισμοῦ ἡ ψάρα Μακεδόνες δὲν μολύνει...» ἀνταπαντήσανε τὰ Μακεδονόπουλα. Καὶ ἡ μάχη ἄρχισεν.

Οἱ κομιτατζήδες πολεμοῦσανε μὲ λύσσα μὰ κ' οἱ δικοὶ μας δὲν πηγαῖναν ὀπίσω.

— Γραικομάνοι φώναζεν ὁ ἀρχικομιτατζής ἀπόψε θὰ γιορτάστε Χριστοῦγεννα στὴ Κόλασι μὲ τὸν παπᾶ σας

— Βούλγαροι θὰ σᾶς στείλωμε μεῖς στὴ Κόλασι νὰ κρατεῖτε συντροφιά στὴ πυροστιά τοῦ προστάτη σας οὐρλιάζαν τὰ παλληκάρια.

Μὰ οἱ κουρσάροι ἦτανε τρανοὶ καὶ περισσοί. Καὶ οἱ χωριανοὶ μὲ ἀπελπισία ὀπισθοχωροῦσανε στὴ πλατεῖα τοῦ χωριοῦ ὅταν ὁ πάρεδρος θυμῆθηκε:

— Βρὲ παιδιά μου, χαθήκαμε εἴαν τὰ παλληκάρια τοῦ καπετάν 2... δὲν ἔρθουν ἀπὸ τὴ Σιάτιστα στὴ βοήθειά μας. Πῶς νὰ τοὺς εἰδοποιήσουμε;

— Ἐγὼ, κὺρ πάρεδρε, ἀναλαμβάνω, φωνάζει ἓνα Μακεδονόπουλο, καὶ ἔξαφανίστηκε.

Οἱ χωριανοὶ ὑποχωροῦνε μὲ τάξι, ἐνῶ οἱ Βούλγαροι μὲ ξεφωνητὰ ἄγριας χαρᾶς νομίζουν ὅτι τοὺς κρατοῦνε. Ξάφνου τὸ καμπαναριὸ τοῦ Ἁγίου Ναοῦμ χτυπᾶ τὸ ἐγερτήριο. Εἶναι τὸ σῆμα τοῦ κινδύνου ποῦ περνᾶ τὸ στερέωμα γιὰ νὰ εἰδοποιηθῶνε τὰ παλληκάρια τοῦ καπετάν 2... ὅτι τὸ χωριὸ κινδυνεύει. Ἡ μάχη ἔξακολουθᾶ καὶ οἱ οὐρλιασμοὶ τῶν Βουλγάρων ἀνακατώνονται μὲ τὰ ἀνατριχιαστικά :

— Ντάν τάν τάν τάν τάν τάν τάν τοῦ πένθιμου ἐγερτηρίου. Τὸ μαροῦτι μυρίζει στὴ θέσι τοῦ λιβανιοῦ καὶ ἡ φωτιά τῆς μάχης πλησιάζει στὸν ἅγιο Ναοῦμ. Ἡ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά μέσα στὰ σπίτια πέφτουνε γονατιστὰ στὰ εἰκονοστάσια καὶ παρακαλοῦν καὶ κλαίουν:

— Παναγιά μου σὺ ποῦ ἀπόψε δώρησες στὸν κόσμο τὸν Χριστὸ γιὰ νὰ τὸν εἰρηνέψει σῶσέ μας τοὺς ἄμοιρους.

Καὶ ἔξω τὸ μαροῦτι μυρίζει, τὰ οὐρλιάσματα τῶν κομιτατζήδων ἀντηχοῦν ἀπαίσια μὲ τὸ

— Ντάν τάν τάν τάν τάν.

Τὸ καμπαναριὸ ὑψώνεται στὸν οὐρανὸ σὰν φωτεινὸς φάρος, καὶ τὰ κουρασμένα μάτια τῶν χωρικῶν σ' αὐτὸν προσηλώνονται

δταν ξάφνου τὸ πένθιμο, γρήγορο καμπάνισμα, μετατρέπεται σὲ ἤσυχον καὶ χαρμόσυνο.

— Ντάν, ντάν ντάν, ντάν ντάν.

« Εἶταν τὸ καμπάνισμα τῆς Νίκης τὰ παλληκάρια τοῦ Καπετάν 2... ἔρχονταν. Κουράγιο παιδιά. Ὁ παπᾶ Βασίλειος θὰ πάρη ἐκδίκησι »

Νὰ αὐτὸ σημαίνει τὸ χαρμόσυνο καμπάνισμα κεῖ ἐπάνω Καὶ ἀλήθεια. Οἱ Βούλγαροι καταλαμβάνουν ὅτι σὲ λίγο θὰ πεισοκοποῦνε καὶ ἄνδρα γυρίζουνε πλάτη στὸ χωριό.

Οἱ χωριανοὶ μεσῶρανομήκη « Ἐξω Ψώρα » τοὺς διώχουν με πέτρες: Τὸ τουφέκι εἶναι πολὺ εὐγενικὸ ὄπλο γιὰ τοὺς κομιτατζήδες. Τὰ παλληκάρια τοῦ Καπετάν 2... φθάνουνε με ὁρμὴ ψέλνοντας τὸ « Χριστὸς Γεννᾶται », καὶ οὔτε ρουθοῦνι μένει ἀπὸ τοὺς συντρόφους.

Ὁ παπᾶ Βασίλειος πῆρε ἐκδίκησι. Ὅλοι οἱ πολεμιστὰι φιλοῦνται ἀναμεταξὺ συγγαίροντας ὁ ἓνας τὸ ἄλλον.

— Τώρα πῶς θὰ κάμωμε Χριστούγεννα χωρὶς παπᾶ; ξεφώνησεν ὁ πάρεδρος καπνισμένος ἀπὸ μπαροῦτι.

— Μεῖς θὰ ψάλλωμε τὴν ἀκολουθία κι' ὁ παπᾶς μας ἀπὸ τὸν παραδείσο θὰ κἀνῃ γιὰ μᾶς τὴν λειτουργία, βουτημένος στὸ αἷμά του μπροστὰ στὴ Φάνη τοῦ Χριστοῦ ἀπεκρίθηκεν ὁ Καπετάν 2..

Κ' ἐνῶ πάνω στὸ καμπαναριό, ἡ καμπάνα τῆς Νίκης ἀντηχεῖ χαρμόσυνα, στὸν Ἅγιο Ναοῦμι, οἱ χωριανοὶ κ' ἡ χωριανὲς με τὰ παλληκάρια ψέλνουν ἀρμονικά :

— Χριστὸς Γεννᾶται.

ΘΕΟΔ. Δ. ΜΟΣΧΟΝΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΗ ΣΚΛΑΒΙΑ

ΩΣ ΠΟΤΕ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΑ...

Δεκέμβριος τοῦ 1770! Ἐποχὴ μαύρη, τ' χειρότερη ποῦ εἶδε ἡ πολυπαθισμένη Πατρίδα μας, ἐποχὴ ποῦ βασίλευε παντοῦ τὸ σαρκί καὶ τὸ μισοφύγαρο, καὶ ποῦ οἱ χριστιανοὶ λογαριάζονταν στὸν ἴδιον βαθμὸ με τὰ ζῶα, καὶ πλήρωναν χρονιά, γιὰ νὰ κρατοῦν τὸ κεφάλι τους στοὺς ὄμους.

Δάκρυα καὶ στεναγμοὶ ἀκούονταν ἀπ' ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ μέρη καὶ μόνο πάνω στὰ κορφοβούνια ἔβρισκαν καταφύγιο ἐκεῖνοι ποῦ δὲν βαστοῦσαν κάτω ἀπὸ τὸν τυραννικὸ ζυγὸ τοῦ Τούρκου. Ἐκεῖνο τὸν καιρὸ οἱ Ἕλληνες ζοῦσαν ὄχι γιὰ τὸν λυποῦνταν οἱ τύραννοί τους, ἀλλὰ γιὰ τὸν ἦταν χηρῶν.

Ξημέρωνε Χριστούγεννα! Ἐκεῖνη τὴ χρονιά ὁ χειμῶνας πλάκωσε βαρῦς. Οἱ δρόμοι ἦταν ἀδιάβατοι ἀπὸ τὸ χιόνι καὶ τὸ κρύο ἀνυπόφορο.

Οἱ Βελεστινιώτες, σὰν καλοὶ Χριστιανοὶ, φρόρεσαν τὰ γιορτινά τους καὶ πρωτὶ-πρωτὶ ἔτρεξαν στὴν ταπεινὴ ἐκκλησίαι τους νὰ παρακαλέσουν τὸν Θεὸ ποῦ σὰν ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα κατέβηκε στὸν κόσμον γιὰ τὴν ἁμαρτίαν τῶν ἀνθρώπων, νὰ λυπηθῇ τὴν ἑλληνικὴ γενιά ποῦ στέναζε κι' ἀγκομαχοῦσε κάτω ἀπὸ τὴν ἀντίχρηστη φτέγνα τοῦ Ἁγαρηνοῦ.

Ἡ λειτουργία βρισκόνταν ἀκόμα στὴ μέση. Ἀκόμα δὲν εἶχαν βγῆ τὰ Ἅγια, ὅταν ἔξαφνα ἡ πόρτα κτύπησε με βρόντο καὶ μπῆκαν μέσα καμμιὰ δεκαριά Τούρκοι ἀρματωμένοι ὡς τὸ στόμα. Νέοι, γέροι, γυναί-

κες, παιδιά, ὅλοι ἔμειναν ξεροὶ ἀπὸ τὴν τρομάρα.

— Παλιο-γκιαούρηδες! Ἐμεῖς φτύνουμε αἷμα ἔξω καὶ σεῖς κάθεστε ἐδῶ καὶ μοῦ διασκοδεάζετε με τραγούδια. Ἐμπρὸς ἔξω ὅλοι, νὰ τσακιοθῆτε νὰ βγάλετε τὰ κάρρα μας ἀπὸ τὴ λάσπη, βουτήθηκε ἓνας Γενήτσαρος θεύρατος, ποῦ βαστοῦσε ἀπὸ χριστιανικὴ γενιά, καὶ ὅμως πολεμοῦσε καὶ ἔσφαζε τοὺς χριστιανούς.

— Ἀμάν, σφέντη! Ἀφήστε μας τουλάχιστο νὰ τελειώσῃ ἡ λειτουργία, ποῦ ἔχουμε σήμερα μεγάλη γιορτή, κι' ἀμέσως ἐρχόμαστε, τόλμησε νὰ πῆ ὁ γεροντώτερος τοῦ χωριοῦ.

— Σκασμός, γκιαούρη! φώναξε λυσασμένος ὁ Γενήτσαρος, καὶ τραβῶντας τὸ γιαιαγάνι του τὸ κατέβασε με δύναμι πάνω στὸ γέρο χριστιανό, καὶ εὐθὺς τὸ κεφάλι του κύλησε στὰ πόδια του.

Ὁ παπᾶς με δάκρυα στὰ μάτια, διέκοψε τὴν λειτουργία, ἔσβυσαν τὰ κεριά καὶ τὰ κανδήλια, κι' ὅλοι μαζί ἀκολούθησαν τὰ θεοῦ ἀναστενάζοντας κρυφά, γιὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ τροῦμου καὶ τῆς δυστυχίας ὁ Χριστιανὸς οὔτε ν' ἀναστενάξῃ δὲν εἶχε δικαίωμα.

Τραβῆξαν μιὰ ὥρα ἀπάνω-κάτω κ' ἔφθασαν στὸ δρόμο ποῦ πάει ἀπὸ τὴ Λάρισσα στὸ Βόλο, ὅπου ἦταν βουτηγμένα μέσα στὸ βοῦρκο καμμιὰ σαρανταριά ἀμάξια ἀγαρεμένα ἀπὸ τοὺς χριστιανούς καὶ φορτω-

μένα σιτάρι άρπαγμένο από ελληνικά σπίτια, ποῦ τὸ πηγαιναν στὸ Βόλο νὰ τὸ φορτώσουν σὲ κανένα καράβι ποῦ θάπιαναν μὲ τὸ ἔτσι θέλω, νὰ τὸ πάει στὴ Πόλι γιὰ κανένα μεγάλο τζαμί.

Ἐκεῖ οἱ κακόμοιροι οἱ Χριστιανοὶ ξεφόρτωσαν τ' ἀμάξια, κουβάλησαν τὸ σιτάρι σὲ τόπο στεγνὸ κ' ἔτσι τὰ βύδια μπόρεσαν νὰ σόρουν τὰ κάρρα ἀδειανὰ ἀπὸ τῆς λάσπης, ἕστερα τὰ ξαναφόρτωσαν πάλι καὶ τ' ἀμάξια τραβήξαν τὸ δρόμο τους γιὰ τὸ Βόλο.

Ἀλλὰ οἱ Τούρκοι δὲν ἄφηκαν τοὺς ἀγγαρεμένους νὰ φύγουν μὲ τὴ πρόφρασι ὅτι μποροῦσαν τ' ἀμάξια νὰ ξανακολλήσουν πέρα-πέρα. Κ' ἔτσι οἱ δύστιχοι ραγιαδες ἀκολούθησαν τοὺς δυνάστες τους στὸ δρόμο γιὰ τὸ Βόλο. Ἄν μποροῦσαν ἄς κάμανε κ' ἀλλοιῶς!

Σὲ λίγο πέρασαν τὸν κάμπο κ' ἄρχισαν τὸν ἀνήφορο. Τὰ βύδια κουρεσμένα σταμάτησαν. Τότε οἱ Τούρκοι διατάζουν τοὺς Βελεστινιώτες νὰ ξεφορτώσουν ξανὰ τὰ ἀμάξια καὶ παίρνοντας ἀπὸ ἓνα σακκὶ σιτάρι στὸν ὄμο νὰ τ' ἀνεβάσουν ὡς τὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ.

Ἀνάμεσα στοὺς Βελεστινιώτες ποῦ ἔκαμαν τοὺς χαμῆληδες τῶν Τούρκων βρισκόνταν κ' ἓνα παλληκορόπουλο ὡς δεκαοκτὼ χρόνων, νέος μὲ τεράστια δύναμι, καὶ ἀγγελικὴ μορφὴ, τὸ πρῶτο νοικοκυρόπουλο τοῦ χωριοῦ. Ἀπὸ τὸ ντύσιμό του φαίνονταν πὼς ἦταν ἀπὸ καλὴ γεννιά καὶ τὸ κίτρινο καλαμάρι ποῦ κρέμουνταν στὸ ζωνάρι του ἔδειχνε πὼς ἤξερε γράμματα. Ἦταν ὁ δάσκαλος τοῦ χωριοῦ καὶ ὁ ψάλτης τῆς ἐκκλησίας ἀλλὰ ὁ κόσμος ποῦταγ μαγεμένος μὲ τὴν ἀγγελικὴ του φωνὴ ὅταν ἔψαλλε στὴ λειτουργία ἢ ὅταν τραγουδοῦσε στὰ πανηγύρια ἀντὶ δάσκαλο τὸν φώναζε «ψάλτη» καὶ μ' αὐτὸ τ' ὄνομα τὸν ξέρανε ὅλοι.

Σήκωσε λοιπὸν κ' αὐτὸς ἓνα σακκὶ, τὸ φορτώθηκε κ' ἄρχισε ν' ἀνεβαίνει τὸν ἀνήφορο, ἦταν ἓνας αἰμοβόρος καὶ χαμερπὴς Γενίτσαρος τὸν πλησίασε καὶ τοῦ εἶπε μὲ ἀγριο τόνο:

— Πέτα τὸ σακκὶ κάτω!

Ὁ ψάλτης τῶρριξε χωρὶς νὰ ξεύρη τὸν σκοπὸ τοῦ ἀτιμοῦ κ' ὁ Τούρκος τοῦ ξαναλέει:

— Χαμῆλωσε, γκισούρη!

Ὁ ψάλτης ἔσκυψε θέλοντας καὶ μὴ κ' ὁ Τούρκος μ' ἓνα γρήγορο κίνημα τοῦ εἴχτηκε καβάλλα. Ὅταν ἔνοιωσε τὸν Τούρκο καβαληκεμένο πάνω του τότε ὁ Ψάλτης αἰσθάνθηκε τὸ αἷμα του νὰ τοῦ ἀνεβαίνει στὸ κεφάλι, γιὰτὶ κατάλαβε ὅλη τὴ σημασία τῆς αἰσχροῦς αὐτῆς ἀγγαρείας ποῦ τὴν κάνουν μόνον τὰ τετράποδα.

Στὴ στιγμὴ μ' ἓνα δυνατὸ κίνημά του ὁ Τούρκος ἔπεσε στὴ γῆ μὲ γδοῦπο.

Θύμωσε ὁ Τούρκος, θύμωσε κ' ὁ Ἑλληνας...

Βλαστήμησε ὁ Γενίτσαρος τὸ Χριστό...

Βλαστήμησε κ' ὁ Ραγιας τὸ Μωαμέτη...

Γροθιά ὁ τύραννος, γροθιά κ' ὁ σκλάβος!

Μὰ ἡ γροθιά τοῦ σκλάβου εἶνε πὸ βάρειά γιὰτὶ κλεῖ στὰ δάχτυλά της ὄχι μόνον τοῦ ἐγωῖσμοῦ τὸ θυμὸ ἀλλὰ καὶ τὴν ἀγανάκτησι τοῦ πόνου. Ἡ γροθιά ἐκείνη τοῦ Ρήγα τοῦ Βελεστινιώτη ἔκλειε μέσα τῆς ὀλόκληρη τὴν ὀργὴ τοῦ τυρρατισμένου Γένους ποῦ ἀγκομαχοῦσε τέσσερης αἰῶνες τώρα κάτω ἀπὸ τὸν ἀτιμο ζυγὸ τοῦ Τούρκου.

Ἡ γροθιά ἐκείνη τοῦ Ἑλληνα ἦταν ἡ εἰκόνα τῆς μεγάλης Ἐπαναστάσεως τοῦ 21!

Ὁ Τούρκος βρέθηκε στὴ στιγμὴ στὸ χῶμα νεκρός. Οἱ Γενίτσαροι ἔτρεξαν μὲ τὰ σπαθιά στὸ χέρι νὰ κομματιάσουν τὸν ψάλτη, μὰ ἐκεῖνος πρόφθασε πρὶν πλησιάσουν κ' ἄρπαξε ἀπὸ τὴ γῆ ἓνα σακκὶ γεμάτο σιτάρι, τῶβαλε γι' ἀσπίδα, γλύτωσε ἀπὸ τὰ χέρια τους καὶ πῆρε τρεχάτος τὸν ἀνήφορο γιὰ τὸ βουνό. Κ' ἐνῶ τὸ σιτάρι ἔτρεχε ἀπὸ τῆς τρύπης ποῦ ἔκαναν ἡ σπαθιὰς τῶν Τούρκων στὸ σακκὶ, καὶ σπέρνονταν καταγῆς, ὁ γλυτωμένος ψάλτης ἄρχισε νὰ τραγουδάει γιὰ πρώτη φορὰ, μὲ φωνὴ ποῦ ἔτρεμε ἀπὸ τὸ θυμὸ καὶ τὴν ἀγανάκτησι, τὸ ἀγνωστο ὡς τότε τραγοῦγι:

« Ὡς πότε παλληκίρια
νὰ ζοῦμε στὴ σκλαβιά ».

Πέρασαν πενήντα χρόνια κ' ἀπὸ τὸ σιτάρι ποῦ σπύρθηκε ἀπὸ τὸ σακκὶ τοῦ ψάλτη φύτρωσαν τὰ σπέρματα τῆς Ἐλευθερίας, κ' ἀκούστηκε ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τοῦ σκλαβωμένου Ἑλληνισμοῦ, ἀπ' ὅλες τῆς κορφῆς τῶν Ἑλληνικῶν βουνῶν ποῦ ἔκρυβαν «κάθε κορφὴ καὶ φλάμπουρο, κάθε κλαρὶ καὶ κλέφτη» τὸ πρῶτο ἐγερτήριο σάλπισμα τοῦ μεγάλου ἀγῶνος ποῦ ἀνελάμβανε ἐκείνη ἡ φούχτα τῶν ἡρώων, ὁ θούριος τοῦ Ρήγα τοῦ Φερραίου:

« Ὡς πότε πολληκίρια
νὰ ζοῦμε στὴ σκλαβιά ».

(Μίμησις)

ΓΕΩΡΓ. ΚΟΚΚΑΛΗΣ
ΥΠΑΡΧΗΓΟΣ 6 ΟΜΑΔΟΣ Α.Α

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡΧΗΓΟΥΣ ΜΑΣ

Τουρханλί τη 4 Νοεμβρίου 1915

Ἀντιθέτως πρὸς τὰς δύο τελευταίας ἐκστρατείας τοῦ 1912 καὶ 1913, καθ' ὅς τὰ γεγονότα ἀπὸ ἑλληνικῆς ἀπόψεως παρηκολούθησαν ἀλυσσοειδῶς ἀλλήλα διαδεχόμενα εἰς τὴν ραγδαίαν προέλασιν τὴν ἀκατάσχετον ὁρμὴν τοῦ τότε μικροσκοπικοῦ μας στρατοῦ, ἀντιθέτως, λέγω, πρὸς τὸ ἄμεσον παρελθόν, λαμβάνετε τὴν παρουσίαν μου ἀπὸ τὴν ἰδίαν μὲ τὴν πρώτην μου τοποθεσίαν. Ἄλλ' ὑπερβαλλόντως πρὸς πᾶσαν ἄλλην ἐποχὴν ὁ ἐθνικός μας στρατός κατὰ τὴν παρουσίαν περιστάσιν εἶναι εἰς θέσιν νὰ διεκδικήσῃ τὴν τιμὴν τῆς Πατρίδος, τὴν ὁποίαν ἐπαξίως ἀντιπροσωπεύει.

Ὁ σημερινός μας στρατός δὲν εἶνε ὁ ὀλιγάριθμος στρατός τοῦ 1912, ὁ ἐξοπλιζόμενος ἐκ τῶν ἐνότων χάρις εἰς τὴν δραστηριότητα εὐγειῶν τέκνων τῆς Γαλλίας, τοῦ ἔθνους ἐκείνου πρὸ τοῦ ὁποῖου ἀποκαλυπτόμεθα καὶ τὸ ὁποῖον παρέλαβε, μετέδωκε καὶ ἀνέπτυξε τὸν ἀρχαῖον πολιτισμὸν μας, ἐξακολουθεῖ δ' ἀκόμη σταθερῶς κρατοῦν τὴν δάδα τῆς ἐλευθερίας. Ὁ στρατός τοῦ 1915 δὲν εἶναι ὁ τοῦ 1913, ὁ ὁποῖος ἐμεγαλοῦρησεν ἀγόμενος μόνον ἀπὸ τὸ αἶσθημα τῆς φιλοπατρίας, τὸν κρυφὸν πόθον τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν ὑποδούλων ἀδελφῶν μέχρις ἄλτρουῖσμοῦ, ἀπὸ τὴν πρὸς δρᾶσιν ὁρμὴν του.

Ὁ σημερινός στρατός ἀνερχόμενος εἰς ὑπὲρ τὰς τετρακοσίας χιλιάδας, τὰς ὁποίας οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ παρατάξῃ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, εἶναι στρατός τελείως ὁργανωμένος καὶ εἶναι τεταγμένος ἐκεῖ ὅπου ἡ ἐθνικὴ τιμὴ τὸν καλεῖ. Ἔχει τὸ αἶσθημα τῆς φιλοπατρίας ἀπεριόριστον, ἔχει τὸ αἶσθημα τῆς αὐτοθυσίας ἀφθιτον, ἔχει τὴν πρὸς δρᾶσιν ὁρμὴν τοῦ ἀκατάσχετον· ἀλλὰ καὶ μ' αὐτὰ ὅλα ἔχει τὸ ἠθικὸν τοῦ ἡγήλα, ἔχει τὴν πεποίθησιν πρὸς ἑαυτὸν, ἐκλείπεισιν κάθε ἀμφιβολίας τοῦ παρελθόντος, ἔχει τὴν τελείαν ἐξάσκησιν, ἀντιπροσωπεύει αὐτὴν ταύτην τὴν δύναμιν, τὴν σοβαρὰν, τὴν ἐπιβλητικὴν δύναμιν, αὐτὴν ταύτην τὴν ἰσχύν.

Ἐπιστημονικὰ διδάγματα ἐκ τῶν στρατιωτικωτέρων Κρατῶν τοῦ κόσμου, πορίσματα καὶ κρίσεις ἐκ τῶν δύο προσφάτων πολέμων, πρακτικωτέρᾳ ἀντίληψις πρὸς τὸν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν ἑνὸς στρατεύματος καὶ ἡ πρὸς τοῦτον προπαρασκευὴ τοῦ τε ἀτόμου καὶ τοῦ συνόλου, τὸ ὁρμέμφυτον πρὸς αὐτοδημιουργίαν τοῦ Ἑλλήνος εἰς ἐποχῆς μας, ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν κατάστασιν τοῦ σημερινοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ.

Ἐθνικὴ ὑπερηφάνεια κατακλύζει τὴν ψυχὴν ἐκάστου πατριώτου βλέποντος τὴν πρόο-

δον τοῦ στρατοῦ μας. Παρακολοιῶ καθ' ἐκάστην τὰς ἀσκήσεις τοῦ Σώματός μου· εἶναι ὑπὸ πᾶσαν ἐποπὴν τέλειαι· δὲν εἶναι δὲ καθόλου διαφορετικαὶ ἀπὸ τὰς ποικίλας φάσεις ἑνὸς οἰουδήποτε πολέμου. Συνήντησα ἐπιστρέφον ἐκ πορείας τὸ 27ον Σύνταγμα Θεσσαλονίκης· παρόστημα ἀνδροπρεπέστατον, ζωηρότης, πειθαρχία πράγματι σιδηρᾶ, ἐλιγμοὶ καὶ ὀπλισκία λαμπροί. Ἄξιωματικός φίλος μου ὑπηρετῶν εἰς αὐτὸ διηγείτο ὅτι κατὰ τὰς πορείας εἶναι ἀνθεκτικώτατοι καὶ κατὰ τὴν σκόπευσιν ξεφτέρια μοναχά. Εἶδον τὴν ταξιαρχίαν ἱππικοῦ Θεσσαλονίκης παρελάνουσαν καὶ θανατοζομένην ἀπὸ τοὺς Ἀγγλο-γάλλους καὶ μοὶ ἀφηγήθησαν τὴν ἐντὸς δύο ὥρων κατασκευὴν γεφυρᾶς ἐντὸς τῆς θαλάσσης ὑπὸ δύο λόγων γεφυροποιῶν· ἡ γέφυρα ἦτο 300 μέτρων, οἱ δὲ σκαπτινεῖς χάριμα εἰδέσθαι ἐργαζόμενοι. Πλὴν ὅλων αὐτῶν ἡ Α. Μ. ἐπεθεώρησε τὸ Α'. Σῶμα στρατοῦ καὶ μᾶς ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειάν του, ἐνῶ εἶναι γνωστὴ ἡ διορατικότης του καὶ ἡ γκρίνια του πανθολογημένη.

Ἀλλὰ ἡ σημερινὴ στρατιὰ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Β' δὲν ἔχει στελέχη μόνον γαντοφοροῦντας ἀξιωματικούς· παιδιὰ τοῦ λαοῦ ἀπὸ τοῦ τσαγκάρη καὶ τοῦ γκαρσονιῶ μὲχρι τοῦ δικηγόρου ἀπέκτησαν τὰς χροσᾶς ἐπιωμίας εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, παρέμειναν δ' εἰς τὸ στράτευμα καὶ ἀποτελοῦσι στοιχεῖον οὐχὶ εὐκαταφρόνητον πρὸς δρᾶσιν. Ἐδῶ ἡ διανοητικὴ ἐργασία, ἐκεῖ ἡ σωματικὴ. Ἐκάστη ὅπου εἶναι εἰδικὴ καὶ ὅπου κλίνει. Ὁ καθένας ἔχει ἐπαρκῶς ἀντιληφθῆ τὸν προσορισμὸν του καὶ δὲν θὰ λείψῃ νὰ τὸν ἐκτελέσῃ ὅταν ἡ κατάλληλος εὐκαιρία ἐπιστῇ. Ἡ δ' εὐκαιρία αὐτὴ, ὅσονδήποτε καὶ ἂν μῖς ὑπεκφρεύῃ, εὐελπιστοῦμεν ὅτι θὰ εἶναι πολὺ ἐγγύς.

Π. Ν. ΝΙΚΟΥΛΑΚΟΣ
ΑΡΧΗΓΟΣ Β ΟΜΑΔΟΣ Α.Α.

Ὁ κ. Ἐμμανουὴλ Τσαλονῆς Ἀρχηγὸς τῆς 2ας Ὁμάδος Α. Α. ἑπεδρος δεκανεὺς τοῦ πεζικοῦ γράφει ὁτὸν ὑπαρχηγό του κ. Ι. Πίλια, ὑπὸ ἡμερημίαν 16 Νοεμβρίου 1915:

Ἀγαπητέ μου Ὑπαρχηγέ,

Δὲν μπορεῖς νὰ φαντασθῆς τὴ χαρὰ αἰσθάνθημα ὅταν προχθὲς ξεφυλλίζοντας τὸ Ἔσο ἔτοιμος ἔμαθα τὰ νέα τοῦ ἀγαπητοῦ μας Σώματος.

Νόμισα γιὰ μιὰ στιγμὴ, πῶς ξαναβρέθηκα μεταξὺ σας, στὴν ἀγαπημένη μου Ὁμάδα ποῦ πέρασα τόσες καλὲς μέρες.....

..... Ἐδῶ στὰς Ἀθήνας βρισκόμεθα ὑπηρετοῦντες ὅλοι σχεδὸν οἱ πρώην καὶ νῦν

Ἀρχηγοὶ καὶ Ὑπαρχηγοὶ τοῦ Σώματος Ἀλεξανδρείας. Μάλιστα εἰς τὸν λόγον μας ὅπου εἴμεθα οἱ περισσότεροὶ λησμονοῦμεν γιὰ μιὰ στιγμή ὅτι εἴμεθα στρατιῶται, καὶ νομίζουμε ὅτι εἰρισζόμεθα στὸ ἀλησμόνητο Κέντρο μας.....

Ὅλοι μας ἐδῶ εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ ἐκτελέσουμε τὸ καθήκον μας ὅταν μᾶς καλέσει ἡ Πατρίς καὶ ὁ Βασιλεὺς μας. Νὰ ἦσθε βέβαιοι ὅτι ὅταν ἔλθει ἡ στιγμή τῆς δράσεως, οἱ ὑπηρετήσαντες εἰς τὸ Σῶμα Ἀρχηγοὶ, καὶ Ὑπαρχηγοὶ οἱ ἐμπνευσθέντες ἀπὸ τὰ ὄρατα ἰδεώδη τοῦ Προσκοπισμοῦ, δὲν θὰ ὑπολειφθοῦν τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, τῶν γενναίων πολεμιστῶν ποῦ προθυμία θὰ χύσουν τὸ αἷμά τους γιὰ τὴν δεξιὰ καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς φιλιότητος Πατρίδος.

Πρόσφερε τοὺς χαιρετισμούς μου σὲ ὅλους τοὺς βαθμοφόρους καὶ προσκόπους τῆς Ὁμάδος μας καὶ πῆς τους ὅτι εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἐξακολουθήσουν νὰ ἦνε ἀπὸ τοὺς καλλιτέρους προσκόπους τοῦ Σώματος μὲ τὴν ἴδια πάντοτε προθυμία. Σύστησέ τους νὰ ἐργασθοῦν ὅλοι μαζί, ἀδελφωμένοι, γιὰ τὴν πρόοδο τῆς Ὁμάδος μας. Θέλω ὅταν γυρίσω νὰ σᾶς βρῶ ὅπως σᾶς ἄφησα ἂν ὄχι καὶ καλλίτερα.

Σὲ παρακαλῶ νὰ προσφέρῃς τὰ σέβη μου στὸν λατρευτὸν μας Προέδρον καθὼς καὶ σὲ ὅλα τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Περιφ. Ἐπιτροπῆς.

Ἐπίσης νὰ διαβιβάσῃς τοὺς ἀδελφικούς μου ἀσπασμούς εἰς ὅλους τοὺς Ἀρχηγούς καὶ Ὑπαρχηγούς τοῦ Σώματος.

Σὲ ἀσπάζομαι ἀδελφικά

Ὁ Ἀρχηγός σου

ΕΜΜ. ΤΣΑΛΟΥΜΑΣ.

Ὁ φίλιτος ὑπαρχηγός τῆς 2ας Ὁμάδος Α. Α. κ. Σωτήριος Ἀργυροπούλος, γράφει στὸν συνάδελφό του κ. Πικία.

Ἀθῆναι 10 Νοεμβρίου 1915

Ἀγαπητὲ Πικία.

Ἀργήσα νὰ σοῦ γράψω καὶ αὐτὸ γιατί δὲν ἐγνώριζα ποῦ ἀκριβῶς θὰ μὲ κατέτασαν γιὰ νὰ σᾶς δώσω τὴν διεύθυνσίν μου.

Στὴν ἀρχὴ μὲ ἔβαλαν στὸ Πεζικὸ μαζί καὶ εἰς τὸν ἴδιον λόχον μὲ τὸν Ἀρχηγόν μας κ. Τσαλουμά τώρα ὅμως μὲ ἄλλαξαν καὶ μὲ κατέταξαν στὸ Πυροβολικὸ καὶ μένω πάντα στὰς Ἀθήνας. Καθὼς μοῦ φαίνεται δὲ θὰ μείνωμε ἀρκετὸν καιρὸ ἐδῶ ἐὰν δὲν κηρυχθῇ ὁ πόλεμος.

Πῶς περνοῦμε στὸ στρατὸ σᾶς εἶνε γνωστόν.

Σᾶς τὰ εἶπα τόσες φορὲς!!! Πότε καλὰ πότε κακὰ, ἀλλὰ δὲν μᾶς κατοφαίνεται διόλου γιατί ξέρουμε πῶς ἂν τραβοῦμε καὶ μερικὲς σιανοχώριες, εἶνε γιὰ τὴν ἀγαπημένη μας Πατρίδα.

Ἐσεῖς αὐτοῦ πῶς τὰ περνοῦτε;

Ἐχω πεποιθήσει πῶς ὅλοι οἱ πρόσκοποι μας ἐκτελοῦν εὐσεινηδῆτως τὸ καθήκον των καὶ φροτιζοῦν γιὰ τὴν προαγωγὴ τῆς Ὁμάδος. Δὲν πιστεύω νὰ ξέχασαν ἐκεῖνα ποῦ τοὺς εἶπα τὴ βραδεῖα ποῦ ἔφευγα, ὅπως κ' ἐγὼ δὲν ἐλησμόνησα τὰ τόσα καλὰ λόγια ποῦ μοῦ εἶπατε. ....

Χαιρετισμούς πολλοὺς εἰς τὰ ἀξιότιμα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς μας, στὸν ἀγαπητὸ μου Κυπραῖο, στὸν Ἰωαννίδη καθὼς καὶ σὲ ὅλους τοὺς ἀγαπητούς μου Ἀρχηγούς καὶ Ὑπαρχηγούς τοὺς ὁποίου, ποτὲ δὲν θὰ ξεχάσω.

Χαιρετίσά μου χωριστὰ ἕναν - ἕναν τοὺς προσκόπους μας, καὶ πῆς τους ὅσοι θέλουν νὰ μοῦ γράφουν, Poste Restante στὰς Ἀθήνας. Θὰ εὐχαριστιθῶ πολὺ ἐὰν ἔχω τικτικά νέα σας.

Σὲ ἀσπάζομαι

Σ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ κ. Κ. Λιβανός, μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Προσκόπων Κάφρο-Ζαγιάι, καὶ ὁ κ. Κ. Κουτοάφης Ἀρχηγός τῆς 1ης Ο.Κ.Ζ.Α. ἀναχωρήσαντες καὶ οἱ δύο μὲ τοὺς πρώτους ἐπιστάτους, γράφουν στοὺς Προσκόπους των:

Λάρισα τῆ 28 Νοεμβρίου 1915

Ἀγαπητοὶ Πρόσκοποι,

Ἡ στρατιωτικὴ μας ζωὴ δὲν μᾶς ἄφηκε νὰ ἐκπληρώσωμε τὴν ποῖο εὐχάριστον ὑποχρέωσίν μας, νὰ μιλήσωμε δηλαδὴ μαζὺ σας. Τὸ γάνομε σήμερον καὶ αἰσθανόμεθα τὴν μεγαλητέρα εὐχαρίστησι νὰ στέλλωμε λίγα λόγια σ' ἐκεῖνους μὲ τοὺς ὁποίους μᾶς συνδέει ἡ εὐγενεστέρα ἰδέα καὶ τοὺς ὁποίους ἀνελάβαμε νὰ σηκώσωμε σ' ἕνα ἐπίπεδο σκέψεως καὶ πόθων ἀνώτερον ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο τοῦ ἄλλου κόσμου. Θέλομεν πάντα νὰ πιστεύωμε πῶς ἡ ἀπουσία μας ὄχι μόνον θὰ βλάβῃ τὸν ὄρατο σκοπὸ μας ἀλλὰ ὅτι θὰ εἶνε μιὰ καλὴ ἀφορμὴ γιὰ σᾶς νὰ δείξετε τὴ ζωὴ ποῦ ἔχετε μέσα σας. Σᾶς ἔχει δοθῆ μιὰ περίστισις νὰ κατορθώσετε κάτι τι μεγάλο καὶ δὲν ἀμφιβάλωμε ὅτι θὰ δείξετε σ' αὐτὸ τὸ δίδωμάμα ὅτι μπορεῖ κανεὶς νὰ βασιοθῇ σὲ σᾶς καὶ γιὰ μεγαλύτερα ἔργα ἀκόμη.

Ἡμεῖς ζοῦμε ζωὴ τελείως στρατιωτικὴ. Τὸ ἄτομό μας εἶνε τίποτε μπροστὰ στὸ στρατιώτη καὶ αὐτὴ εἶνε ἡ ζωὴ τώρα ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους ποῦ πάνοπλο δὲν ἔχει κανένα ἄλλο σκοπὸ ἀπὸ τὸ νὰ κρατήσῃ ψηλὰ τὴν τιμὴ τῆς Ἑλλάδος. Σ' αὐτὴ τὴν ἰδέα τὰ ἐθνίσασε ὅλα καὶ ποῖς ξεύρει πόσες ἄλλες θυσίες θὰ χρειασθοῦν ἀκόμη.

Περιμένουμε νὰ μάθωμε ἀπὸ σᾶς τώρα πῶς πάει τὸ Σῶμα. Θέλομε δὲ νὰ ἔχωμε λεπτομερείας γιὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς Ὁμάδος μας.

Μετὰ πολλῆς ἀγάπης

Κ. ΚΟΥΤΣΑΦΤΗΣ

Κ. ΛΙΒΑΝΟΣ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΤΙΚΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Οί πασάδες ὅλοι εἶχαν μαζευθῆ στὴ σκηνῇ τοῦ Ὁμέρου Βριόνης καὶ μεγάλη σύσκεψις γίνονταν· ἦταν ν' ἀποφασιστεῖ ἂν ἦλθε ἡ ὥρα νὰ πάρουν τὸ Μεσολόγγι.

Ἡ ὥρα ἦταν ἀκατάλληλη, τὸ κρῦο δυνατὸ καὶ ἡ νύχτα σκοτεινὴ ἀκόμα· μὰ εἰδήσεις εἶχαν φθάσει καὶ ὁ Βριόνης, φρονοῦσε πὼς δὲν εἶχε πιά καιρὸ νὰ περιμένει.

Ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριο, αὐτὸς καὶ ὁ Κιουταχῆς περιέζωναν μὲ στρατὸ 11 000 τὸ χωριὸ πὸν ἦταν τότε τὸ Μεσολόγγι· ὀχυρώματα σχεδὸν δὲν εἶχε νὰ τὸ διαφεντέψουν, μὰ μέσα κλεισμένα ἦταν δυὸ λεοντάρια, ὁ Μαυροκορδάτος καὶ ὁ Μάρκος Μπότσαρης, καὶ οἱ δυὸ εἶχαν ὀρκιστεῖ νὰ πεθάνουν ἀλλὰ νὰ μὴν τὸ παραδώσουν.

Ἡ κατάστασις ἄρχισε νὰ γίνεται κρίσιμη γιὰ τοὺς πολιορκητὰς· ἂν καὶ μετὰ τὴν καταστροφή τοῦ Πέτα ὁ Βαρνακιώτης εἶχε ἀποσταθῆ, ἂν καὶ ὄχι μόνον προσκύνησε ὁ ἀρματωλὸς αὐτὸς ἀλλὰ καὶ κατατάχθηκε στὴν ὑπηρεσίᾳ τοῦ πασά, ἐντούτοις πολλοὶ ὀπλαρχηγοὶ βαστοῦσαν ἀκόμα τὰ βουνά, ἔκοβαν τὶς συγκοινωνίες, γύρευαν νὰ ξεσηκώσουν τοὺς πληθυσμοὺς τῆς Ἀκαρνανίας. Τὸ κρῦο εἶχε πιάσει, οἱ βροχῆς εἶχαν πλημμυρίσει τὸν τόπο, καὶ οἱ τροφῆς ἀρχίζαν νὰ λείπουν ἀπὸ τὸ τούρκικο στρατόπεδο.

Ὁ Ὁμέρος Βριόνης, πὸν στὴν ἀρχὴ δὲν ἠθέλε νὰ καταστρέψῃ τὸ Μεσολόγγι, ἐπειδὴ τὸ χροιάζονταν ὡς βάση στρατιωτικῇ γιὰ τὴν κατάκτηση τοῦ Μωριά, εἶχε χάσει καιρὸ πολῦτιμο σὲ συζητήσεις μὲ τοὺς πολιορκημένους· καὶ ἐπιτέλους ὅταν βαρῆθηκε καὶ τοὺς πρόσταξε νὰ τοῦ παραδώσουν τὴν πόλι, ὁ Μάρκος Μπότσαρης τοῦ ἀποκρίθηκε, «Ἐλα νὰ τὴν πάρεις.»

Γιατὶ στὸ μεταξύ τὸ Μεσολόγγι εἶχε ὀχυρωθεῖ καὶ δυναμώσει ὁ Πετρομπεῆς Μαυρομιχάλης εἶχε προφθάσει νὰ ἔλθῃ μὲ 1000 Πελοποννήσιους, νὰ διώξῃ τὸν Ἰουσουφ-πασά καὶ τὸ στόλο του, καὶ νὰ φέρῃ τροφῆς καὶ πολεμικὰ στοὺς πολιορκημένους, ὅστε τὸ Δεκέμβριο τοῦ 1822, ὁ Ὁμέρος Βριόνης βρισκόνταν ἀκόμα ἔξω ἀπὸ τοὺς τοίχους, καὶ οὔτε κατὰ μιὰ σπιθαμὴ δὲν εἶχε προχωρήσει ἢ ἐπιχείρησέ του.

Σημέρωνε παραμονὴ τῶν Χαιστουγέννων.

Πλάγι στὴ σκηνὴ ὅπου συζητοῦσε ὁ Ὁμέρος Βριόνης μὲ τοὺς πασάδες, σ' ἓνα ξεχωριστὸ διαμέρισμα ὅπου βρισκόνταν οἱ ἀποσκευῆς τοῦ στρατηγοῦ, ἓνας ὑπηρέτης ἔβηνε καφέδες.

Φοροῦσε ροῦχα ραγιά καὶ ἦταν νέος ἀκόμα, ἂν καὶ ἡ βασανισμένη ὄψη του μαρτυ-

ροῦσε καημοὺς καὶ λύπες ἀνείπωτες μὰ βαθιές.

Σκυμμένος ἀπάνω σ' ἓνα μαγκάλι, φαινόταν παραδομένος στὴ δουλειά του· καὶ ὅμως ὁ νοῦς του ἦταν ὅλος στὰ λόγια τῶν ποσάδων.

Ὁ Ὁμέρος κτύπησε τὸ χέρι του.

— «Γιάννη!» φώναξε, «φέρε τὸν καφέ». Καὶ γνέφοντας τοῦ γραμματικοῦ του πὸν στέκονταν πλάγι στὸ τραπέζι καὶ περίμενε, «Ἐσὺ», τοῦ εἶπε, «κάθησε ὡς τόσο καὶ γράφε».

Ὁ Γιάννης Γούναρης ἔχυσε μὲ προσοχὴ τὸν καφέ σὲ πέντε-ἕξι ζάρφια καὶ τὰ ἔφερε μ' ἓνα δίσκο μέσα στὴ σκηνή. Ὁ Ὁμέρος Βριόνης περπατώντας ἀπάνω κάτω, ὑπαγόρευε ἓνα γράμμα πρὸς τὸ Βαρνακιώτη. «Αὔριο», τοῦ ἔλεγε, θὰ γευματίσω στὸ Μεσολόγγι».

— «Αὔριο», εἶπε μέσα του ὁ Γιάννης, «δὲ θὰ γευματίσεις στὸ Μεσολόγγι, πρῶτα ὁ Θεός».

Μὰ τὸ πρόσωπό του δὲν ἄλλαξε, οὔτε φαίνονταν νὰ προσέχει σ' ἐκεῖνα πὸν ἔλεγε γύρω του. Ἐνα ἓνα, μὲ ἀργῆς κινήσεις ἀκοίμησε τὰ ζάρφια μὲ τὸν καιρὸ καφέ πλάγι στὸν κάθε πασά, προσέχοντας μὴ χυθεῖ οὔτε κόμπος ἀπὸ τὸ μυρωδάτο ποτὸ.

— «Καὶ ἄλλους καφέδες», πρόσταξε ὁ Βριόνης δείχνοντας μὲ τὸ χέρι πὼς τὰ ζάρφια ἦταν λιγώτερα ἀπὸ τοὺς πασάδες γύρω στὸ τραπέζι. Καὶ χωρὶς νὰ σταματήσῃ τὸν περίπατό του μὲ τὰ χέρια πίσω στὴ ράχη καὶ τὰ μάτια χάμω, ἔξακολούθησε νὰ ὑπαγορεύει τὶς τελευταῖες του διαταγῆς στὸ Βαρνακιώτη. «Κίταξε νὰ βαστάξεις τοὺς ἄρματα τοὺς πὸν προσκύνησαν, ὡς πὸν νὰ παρῶ τὸ Μεσολόγγι· εἶσαι ὑπεύθυνος γιὰ τὸ Βραχώρι».

Σίμωσε τοὺς πασάδες καὶ κτυπώντας τὸ χέρι του στὸ τραπέζι εἶπε:

— «Ἡ αὔριο ἢ ποτέ· ὅλα μᾶς ἔρχονται πρῖμα, ὁ Ἄλλὰχ εἶναι μαζί μας».

Καὶ τοὺς εἶπε τὸ σχέδιό του· τοῦ εἶχαν ἔλθει εἰδήσεις πὼς ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι ἔφρουγε στρατὸς γιὰ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Ἀκαρνανίας· πήγαιναν νὰ σηκώσουν τοὺς πληθυσμοὺς ἐκεῖ, νὰ πέσουν στὸ Βραχώρι καὶ νὰ πείσουν ἂν μποροῦσαν τὸ Βαρνακιώτη νὰ γυρίσει πάλι μαζί τους. Θὰ ἔφρουγαν κάπου 500 ἄντρες ἀπὸ τὴ φρουρὰ τοῦ Μεσολογγίου, ὅπως ὑπελόγιζε καποῖος κατάσκοπός του, πὸν εἶχε δεῖ τὶς ἐτοιμασίαις στὰ Ἑλληνικὰ καράβια πὸν στέκονταν ἀπ' ἔξω. Θὰ ἔφρουγαν ἴσως τὸ βράδυ.

παραμονή τῶν Χριστουγέννων. Τὰ ξημερώματα τῆς μεγάλης τους ἑορτῆς οἱ Γκισούρηδες θὰ μαζεύουνταν ὅλοι στὶς ἐκκλησίες γιὰ τὴ Χριστουγεννιάτικη λειτουργία· τότε θὰ ἦταν ἡ κατάλληλη ὥρα..

Ἐνας πασάς τὸν διέκοψε μ' ἓνα νόημα κατὰ τὸ διαμέρισμα ὅπου ἀνακούρκουδα ἔμπρὸς στὸ μαγκάλι ὁ Γιάννης ἀνακίτονε τὸν καφέ στὸ μπρικόκι.

— «Ἄμπά,» ἔκανε χαμογελώντας ὁ Βριόνης, «δὲν ἔχει φρόβο.»

— «Μὰ εἶναι καὶ αὐτὸς Γκισούρης!»

— «Μὰ, εἶναι δικός μου ἄνθρωπος· ἔπειτα ἔχω τὴ γυναίκα του καὶ τὰ παιδιὰ του στὰ χέρια μου. Ἄν τολμᾷ ἄς μιλήσει.» Καὶ μὲ τὸ χέρι ἔκοψε τὸν ἀέρα ἀπειλητικά. Ὑστερα κάθισε στὸ τραπέζι κ' ἐξακολούθησε τὶς ἐξηγήσεις του.

Τὸ ἀνατολικὸ μέρος τοῦ ὄχυρώματος εἶναι τὸ πιὸ ἀδύνατο· ἀπὸ κεῖ θὰ γίνεῖ τὸ γιουρούσι τὴν ὥρα πού θὰ σημάνουν τὰ σήμαντρα καὶ θὰ τρέξει ὁ κόσμος στῆς ἐκκλησιές· γιὰ νὰ γελαστοῦν ὅμως οἱ πολιτορχημένοι πρέπει νὰ γίνεῖ μιὰ ψεύτικη προσβολὴ ἀπὸ ἄλλο μέρος, ἔτσι πού καὶ ἂν εἶναι μερικοὶ στρατιῶτες στοὺς τοίχους ἐπάνω, νὰ τρέξουν ἀπὸ κεῖ καὶ ν' ἀφήσουν ἀφυλάκτο τὸ ἀνατολικὸ μέρος...

Ὁ Γιάννης, μὲ τὰ μάτια καρφωμένα στὸ μπρικόκι του δὲν ἔχανε μιὰ λέξι· φρίνονταν παραδομένος στὸν καφέ ποῦ φούσκονε· κανένα νεῦρο τοῦ προσώπου του δὲν κούνησε· καὶ ὅμως στὰ στήθια του ἡ καρδιὰ τὸν ἐπνιγε.

Τὴ γυναίκα του, τὰ παιδιὰ του, δὲν τὰ εἶχε συλλογιστεῖ· τοῦ τὰ θύμιζε τώρα ὁ πασάς. Ναι, ἦταν στὴν Ἄρτα, ὄμηροι στὰ χέρια του. Ὡστε αὐτὸς ἦταν καταδικασμένος ν' ἀκούσει ὅλα τὰ σχέδια καὶ νὰ μὴν κουνήσει οὔτε ἓνα δάχτυλο γιὰ νὰ τὰ ἐμποδίσει, ἀλλοιῶς ἡ γυναίκα του καὶ τὰ παιδιὰ του...

Μὲ ἡσυχία ἔχυσε τὸν καφέ στὰ ζάρφια, προσέχοντας μὴ σκορπιστεῖ τὸ καϊμάκι. Τὴν ἀγαποῦσε πολὺ τὴν ὀμορφὴ γυναίκα του, τὰ τραλαίνονταν τὰ παιδάκια του. Τὸ ἤξερε πὼς θὰ πλήροναν γι' αὐτὸν ἂν μιλοῦσε, ὥστε ἔπρεπε νὰ καθίσει ἡσυχος καὶ νὰ μὴν πεῖ τί ἄκουσε.

Μοίρασε πάλι τοὺς καφέδες καὶ πῆρε τ' ἀδειανὰ ζάρφια. Μὰ οἱ πασάδες ὅλοι σηκώνουνταν· ἡ συνεδρίαση εἶχε τελειώσει. Ὅλοι ἦταν πιὰ σύμφωνοι, ἡ ἐπίθεσις θὰ γίνονταν τὰ Χριστουγεννα, τὴν ὥρα τῆς λειτουργίας τῶν γκισούρηδων.

Ἐνας ἓνας 'χαίρετησαν οἱ πασάδες τὸν ἀρχηγὸ καὶ ἀποτραβήχθηκαν νὰ πάνε νὰ

κοιμηθοῦν ὡς πού νὰ ἔλθει ἡ ὥρα νὰ κάνουν τὶς ἐτοιμασίες τους.

Ὁ Ὅμηρ Βριόνης τυλίχθηκε στὴ γούνα του καὶ ξαπλώθηκε στὸ σοφά.

— «Ὅχι» εἶπε τοῦ Γιάννη πού ρωτοῦσε ἂν δὲ θὰ γδυθεῖ, «δὲν ἔχω καιρὸ γιὰ μαλακὰ κρεβάτια σήμερα· πήγαινε καὶ σὺ νὰ κοιμηθεῖς.»

Πῆγε στὸ διαμέρισμά του ὁ Γιάννης καὶ ξαπλώθηκε στὴν ψάθα του κοντὰ στὸ μαγκάλι νὰ ζεσταθεῖ.

Ἔτσι λοιπὸν τὸ εἶχαν ἀποφασίσει οἱ πασάδες· αἴριο Χριστουγεννιάτικο θὰ παίρνανε τὸ Μεσολόγγι. Αὐτὸς ὅμως ἀποφάσισε νὰ μὴν τὸ πάρουν... Ναι, αὐτὸς, ὁ ραγιάς ὁ φτωχὸς Γιάννης Γούναρης ἀπὸ τὰ Γιάννενα, ἔτσι τὸ ἤθελε, νὰ σωθεῖ τὸ Μεσολόγγι.

Μὰ πὼς νὰ τὸ σώσει;

Τὸ ἤξερε αὐτὸς πὼς βίγλες εἶχε παντοῦ στὰ φρούρια· νὰ σιμώσει κοντὰ στοὺς τοίχους; Θὰ τὸν ἔβλεπαν καὶ θὰ τοῦ ἔρριχναν· οὔτε σκιὰ δὲν ἄφηναν νὰ πλησιάσει. Δὲν τὸ πείραζε πού θὰ τὸν σκότοναν, μιὰ φορὰ πεθαίνει ὁ ἄνθρωπος, μὰ πού δὲ θὰ τὸ μάθαιναν, τὸ καλομελετημένο σχέδιο τῶν πασάδων...

Σηκώθηκε στὸν ἄγκωνα, τὰ μάτια καρφωμένα στὴ φωτιά. Τὰ κάρβουνα εἶχαν χανέψει, σκιές κοκκινόμαυρες κυμάτιζαν στὴ θρακιά μὲ κάθε πνοή πού περνοῦσε, καὶ λίγο λίγο ἀπόσβηνε καὶ ἀπὸ ἓνα κάρβουνάκι.

Μὰ ὁ Γιάννης δὲν τὰ ἔβλεπε· ἔβλεπε τὴ γυναίκα του, νέα καὶ ὀμορφὴ· χλωμοῖλα, καημένη, γιὰ τὴν ἡλιος δὲν τὴ γνώριζε· κρυμμένη ἔτσι πού ζοῦσε μὲς στὸ σπῆτι τῆς πάντα... Ἐβλεπε τὰ παιδάκια του, δυὸ σγουρόμαλλα ἀγοράκια, ὅλο ζωὴ καὶ χαρὰ· γελοῦσαν συχνὰ τὰ καημένα, γιὰ τὴν ἦταν μικρὰ ἀκόμα καὶ δὲν εἶχαν νοιώσει τὸ βάρος τῆς σκλαβιάς, ἔτσι ζεστὰ πού ζοῦσαν στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάννας τους... Κι' ἦταν λοιπὸν ἀλήθεια... εἶχε ἔλθει ἡ ὥρα του...

Ἡ καρδιὰ του ράγισε. Ἦταν ἄραγε ἀνάγκη...;

Σηκώθηκε ἄργα ἄργα, ἔσπρωξε σὲ μιὰ γωνιά τὴν κουβέρτα του, ξεκρέμασε τὸ τουφέκι τοῦ κυνηγιοῦ πού κρεμοῦνταν σ' ἓνα στύλο τῆς σκηνῆς καὶ βγήκε ἔξω.

Γλυκοχαράζει ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, μὰ καμμιὰ χαρὰ δὲν ἦταν στὴ φύση· εἶχε ρίξει βροχὴ ὅλη τὴν ἐβδομάδα, τὸ στρατόπεδο μουσκεμένο ἦταν σὺν μιὰν ἀπέραντη λίμνη ἀπὸ λάσπη.

Καὶ τὸ Μεσολόγγι θὰ γίνονταν μιὰ λίμνη ἀπὸ αἷμα, Χριστουγεννιάτικα... γιὰ τὸ ἔτσι τὸ εἶχαν ἀποφασίσει οἱ πασάδες...

— «Έ, μάρμα Γιάννη, γιά ποῦ;»

Ὁ Γιάννης σήκωσε τὰ μάτια καὶ γνώρισε τὸ σταβλίτη τοῦ Ὁμέρ, ποῦ ἐτοιμάζονταν νὰ κάνει τὴν προσευχή του στραμμένος κατὰ τὴν ἀνατολή.

Τὸν χαιρέτησε μὲ τὸ χέρι χωρὶς νὰ σταματήσει.

— «Πάγω νὰ σκοτώσω θαλασσοπούλια,» τοῦ ἀποκρίθηκε, «γιά τὸ μεζὲ τοῦ Ἀφέντη.»

— «Κύταξε μὴ σοῦ ρίξει κανένας Γιαιούρης,» τοῦ φώναζε ὁ Τούρκος γονατίζοντας στὴν ψάθα ποῦ εἶχε φέρει ἔξω.

Ὁ Γιάννης δὲν ἀποκρίθηκε· μὲ ἥσυχο τακτικὸ βήμα τράβηξε γιά τὴ λιμνοθάλασσα.

Τὸ βράδυ ἐκεῖνο τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων, ὁ γραμματικὸς τοῦ Μακρή, ὁ Θανάσης, γύριζε μονάχος μὲ τὸ μονόξυλό τοῦ ἀπὸ τὸ Ἀνατολικὸ, τὸ ὁμορφὸ καὶ ἠρωτικὸ νησάκι στὴν εἴσοδο τοῦ κόλπου τοῦ Ἀνατολικοῦ ποῦ μόνο πιά ἔμενε ἐλεύθερο σ' ὅλην τὴν περιφέρεια, μαζί μὲ τὸ Μεσολόγγι. Ἡ ξηρὰ ἦταν ὅλη στὰ χέρια τῶν Τούρκων· συγκοινωνία ἔμενε πιά μόνο ἀπὸ τὴ θάλασσα.

Βιάζονταν νὰ φθάσει στὸ Μεσολόγγι γιά νὰ κάνει Χριστούγεννα μὲ τοὺς δικούς του, καὶ γιά ν' ἀποχαιρετήσει τοὺς ἀρχηγούς ποῦ ἔφρουγαν μὲ τὰ καράβια τὸ ἴδιο ἐκεῖνο βράδυ, τὸν Τσόγκα, τὸν Γρίβα καὶ τὸν Πειθόμπεη Μαυρομιάλη μὲ 500 ἄντρες διαλεγμένους.

Ἐξαφρα στὴν ἀκρογιαλιά εἶδε ἕναν ἄνθρωπο, ποῦ μὲ τὸ μαντίλι τοῦ ἔγνεφε νὰ πλησιάσει.

Γύρισε τὴ βάρκα του κατὰ τὴν ξηρὰ.

— «Ποιὸς εἶσαι,» φώναξε, «καὶ τί θέλεις;»

— «Ἐλα, μὴ φοβάσαι, .. εἶμαι Χριστιανός,» τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ ἄλλος.

Ὁ Θανάσης σήμωσε καὶ ξεχώρισε καλὰ τὸν ἄνθρωπο.

Ἦταν νέος ἀκόμα, μὰ φαίνονταν κατάκοπος, ἀποσταμένος· τὰ ροῦχα του ἦταν πιτσιλισμένα λάσπες σὰν νὰ εἶχε κάνει μακρὰ πορεία, καὶ στὸ χέρι βαστοῦσε ἕνα τουφέκι τοῦ κυνηγιοῦ.

Ὁ Θανάσης ἔσπρωξε τὴ βάρκα του στὴν ξηρὰ κοντὰ του.

— «Τί θέλεις;» τὸν ρώτησε.

Ὁ ἄλλος ἔφριξε μιὰ ματιὰ πίσω του, βεβαιώθηκε πὼς εἶναι μόνοι καὶ σκύβοντας εἶπε γρήγορα.

— «Τρέξε στὸ Μεσολόγγι, πές τους πὼς τὰ χαράματα θὰ γίνει γιουρούσι· γιά τὸ Θεὸ μὴν πᾶτε στὶς ἐκκλησιὲς γιατί τὴν ὥρα τῆς λειτουργίας θὰ σᾶς ριχθοῦν οἱ Τούρκοι.»

Ὁ Θανάσης πήδηξε στὴν ξηρὰ καὶ κύταξε τὸν ἄγνωστο στὰ μάτια.

— «Ποιὸς εἶσαι;» τοῦ εἶπε, «πὼς τὰ ξέρεις αὐτὰ ποῦ μοῦ λές;»

Τὸ πρόσωπο τοῦ ξένου τὸν συγκίνησε, τόση λύπη μαρτυροῦσε καὶ τόση κοίραση συνάμα.

— «Εἶμαι ἀπὸ τὰ Γιάννινα καὶ μὲ λένε Γιάννη Γούναρη,» ἀποκρίθηκε. «Εἶμαι στὴν ὑπηρεσία τοῦ Ὁμέρ Βριώνη, μὰ εἶμαι Χριστιανός.»

Ὁ Θανάσης τὸν ἔσπρωξε μὲ ἀηδία καὶ ἔκανε νὰ ξαναπηδήσει στὴ βάρκα· μὰ ὁ ἄλλος σκαλώθηκε στὸ μπράτσο του νὰ τὸν σταματήσει.

— «Μὴ μὲ υποψιάζεσαι καὶ μὴ μὲ ἀποδιώχνεις,» τοῦ εἶπε «πίστεψε τί σοῦ λέγω καὶ τρέχα νὰ τοὺς τὸ πεις, ἄλλοιὼς πάει τὸ Μεσολόγγι.»

Στὴ φωνή του ξέσπασε τέτοια ἀπελπισία, ποῦ ὁ Θανάσης συγκινήθηκε.

— «Πὼς τᾶμαθες;» τὸν ρώτησε.

— «Τὰ λέγανε οἱ πασιάδες ἀναμεταξύ τους, ἤμουν ἐκεῖ καὶ τ' ἄκουα.»

— «Πόσοι πασιάδες ἦταν;»

Ὁ ἄγνωστος τοῦ τοὺς ὀνόμασε· μὲ δυὸ λόγια τοῦ εἶπε ποῦ καὶ πὼς θὰ τοὺς χτυποῦσαν τὴν ὥρα τῆς λειτουργίας.

Ὁ Θανάσης τὸν ἄκουε καὶ δίσταζε ἀκόμα.

— «Μὲ υποψιάζεσαι,» τοῦ εἶπε ὁ ἄλλος, «καὶ ὅμως γιά τὴν πίστη μου θὰ ἔδινά τὴ ζωὴ μου.»

— «Λοιπὸν γιατί δὲν πολεμᾶς μαζί μας, παρὰ μένεις μὲ τοὺς Τούρκους;»

Ὁ ξένος ἔκανε· ν' ἀπαντήσει, τὸ στόμα του τεντώθηκε σπασμωδικὰ, μὰ καμιὰ φωνὴ δὲ βγήκε· ἔσμιξε τὰ χέρια του καὶ ἔγυρε τὸ κεφάλι.

Τέτοια κοίραση ἔλεγε ἡ στάση του ποῦ τὸν λυπήθηκε ὁ Θανάσης.

— «Ἐλά μαζί μου,» τοῦ εἶπε, «τί ἀνάγκη τοὺς ἔχεις αὐτούς; Ἐπειτα, ἂν γυρίσεις πίσω θὰ σὲ σκοτώσουν.»

Ὁ ξένος σήκωσε τὰ μάτια· στὴν ὄψη του εἶχε χυθεῖ τέλεια ἀπελπισία.

— «Δὲ μὲ νοιάζει τί θὰ γίνω ἐγὼ», ἔκανε. «Μὰ στὰ χέρια τους ἔχουν τὴ γυναίκα μου καὶ τὰ παιδιὰ μου...»

Τὰ μάτια του γέμισαν δάκρυα· σήκωσε τὰ χέρια του στὸν οὐρανὸ καὶ γύρισε καὶ χάρθηκε στὸ σουρούπωμα.

Ὁ Θανάσης δὲ δίστασε πιά. Πήδησε στὸ μονόξυλό του καὶ βιαστικὰ ἔκανε γιά τὸ Μεσολόγγι.

Ἦταν νύχτα βαθεῖα σὰν ἔφθασε. Ἐτρέξε στὸν ἀρχηγό του τὸ Μακρή καὶ τοῦ εἶπε ὅσα ἄκουσε, κ' εὐθὺς μαζεύθηκαν ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ νὰ συλλογιστοῦν μαζί τί ἔπρεπε νὰ γίνει.

ΠΡΟΧΕΙΡΟΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΝ

Πρώτο πράγμα έστειλαν στα καράβια, έτοιμα πιά να βάλουν στα πανιά, και φώναξαν πίσω τους αρχηγούς. Ο Γρίβας κατέβασε άμέσως 100 άντρες και με τον Τσαλαφραντίνο και τον Κουμουντουράκη έτρεξαν στα δρυώματα.

Φώναξαν συνάμα τον αρχιεπίσκοπο και μόλις άκουσε κείνος τα νέα διάταξε να κλείσουν όλες οι εκκλησίες, κήρυξε πως λειτουργία Χριστουγεννιάτικη δε θά γίνει, παρά όλοι οι Χριστιανοί να πάν στους τοίχους.

Ο Μάρκος Μπότσαρης και ο Λόντος με τα 400 παληκάρια τους έπιασαν το κέντρο, οι άλλοι έπιασαν τα χαμηλά σπίτια τα μπροστινά προς τον κάμπο, άλλοι κρύφθηκαν κάτω από τους τοίχους και περιμέναν.

Σύννεφα βαριά σκέπαζαν τον ουρανό στο σκοτάδι 800 Τούρκοι τοιχοπηδηχάδες, όλοι άντρες γεροί, με τις σκάλες και τα σκοινιά τους, ξεγλύστρησαν σιωπηλά στο χαντάκι που περιτριγύριζε τα δρυώματα, και κρύφθηκαν μες στα βούρλα, στο ανατολικό μέρος όπου τα φρούρια ήταν πιο αδύνατα, ενώ 2,000 πεζικό προχωρούσαν στα κρυφά να τους υποστηρίξουν. Πίσω τους άλλοι 8.000 περίμεναν να χαράξει για να χυθούν σ' όλον τον τοίχο συγχρόνως.

Όλη νύχτα, από τα δυο μέρη του τοίχου, Έλληνες και Τούρκοι κουμμένοι παραμώνευαν, και ούτε ο ένας ούτε ο άλλος φωνιάζονταν πως ο έχθρος ήταν στο πλάγι.

Οι εκκλησίες όλες ήταν κλειστές, τα κεράκια έμειναν σβηστά. Άλλ' οι παπάδες απάνω στα τείχη εγκαρδίοναν τους στρατιώτες χαμηλόφωνα και τους έδιναν την ευχή τους.

Μιάν ώρα πριν χαράξει, όλα μαζί τα σημαντρα άρχισαν να σημαίνουν. Τότε άρχισε και το πανηγύρι.

Από τη μιάν άκρη στην άλλη του τοίχου βροντοκοπούν τα τουφέκια, φωνές και άλλαλαγμοί σγίζουν τον αέρα, και με άβάστακτη όρμη όι διαλεγμένοι τοιχοπηδηχτίδες, με τα σπαθιά στα δόντια, ρίχνουν τις σκάλες τους, σκαρφαλώνουν στις επάλξεις όπου μπήγουν δυο σημαίες.

Μα τα παληκάρια τους περίμεναν.

Σάν ένας άντρας σηκώθηκαν όλοι, στήνοντας τα στήθια τους απέναντι στο κύμα που ανέβαινε με λύσσα σιωπηλή άρπάζονν τους σαστισμένους Τούρκους, τους γκρεμίζουν στο χαντάκι, τσακίζουν τις σημαίες, ρίχνονται στους καινούριους που ανεβαίνουν, τους τσακίζουν και αυτούς, και άλλους, και άλλους. Τα τουφέκια βροντούν, τα σπαθιά σφυρίζουν, τρεις ώρες βαστά το πανδαιμόνιο, ως που κουρασμένοι, αποθαρρμένοι, αποσύρονται οι Τούρκοι, υποχωρούν και

φεύγουν, αφήνοντας πεντακόσιους νεκρούς και πληγωμένους και δώδεκα σημαίες κατά γης.

Οι Έλληνες μετριούντα και λείπουν έξη παληκάρια, τέσσαρες σκοτωμένοι και δυο πληγωμένοι

Η Χριστουγεννιάτικη λειτουργία είχε γίνει, αλλά με μπαρούτι και με αίμα.

Τέτοιο κακό έπιασε τους Τούρκους τέτοια αποθάρρυνση τους πλάκωσε, που την παραμονή της Πρωτοχρονιάς, την νύχτα, σιωπηλά, βιαστικά, σηκώθηκαν κ' έφυγαν, αφήνοντας πίσω τους κανόνια και πολεμοφόδια, άποσκευές και έπιπλα, κ' έτρεξαν κακήν κακώς ως το Βραχώρι διώχθηκαν όμως και από κει, πέρασαν το φουσκωμένο Άσπροπόταμο όπου πνίγηκαν άλλοι πεντακόσιοι κ' έφθασαν μισοπεθαμένοι στον Κραβασαρά όπου τους μετέφεραν στην Πρέβεζα.

Έτσι τελείωσε η πρώτη πολιορκία του Μεσολογγίου που βάσταξε δύομιση μήνες.

Πανηγύρι αλήθεια ήταν τα Χριστούγεννα του 22, όχι μόνο για τους Μεσολογγίτες, αλλά για την Ελλάδα ολόκληρη, και γλίτωσε η Πελοπόννησο από το σπαθί του Όμηρ Βριόνη.

Κάπου στην Κλεισούρα μέσου όπου περνά ο δρόμος από το Μεσολόγγι στο Βραχώρι, άσπριζε μια εκκλησίτσα ερημική, η Παναγία ή Έλεούσα.

Ήταν φτωχό το εκκλησιδάκι, φτωχός και ο καλόγερος που το φύλαγε· μα ό διαβίτης που έμπαινε ν' ανάψει ένα κεράκι κ' έβρισκε πάντα στο κελί του καλόγερου ένα ποτήρι κρύο νερό ή κανένα κομμάτι ψωμί με δυο τρεις έλιές, είχε να πεϊ, φεύγοντας, τη φιλοξενία του ερημίτη και τη λυπητερή ήρεμία της όψης του και της φωνής του. Λόγια πολλά δέν είχε παραδομένος στη σκέψη και στην προσευχή περίμενε να έλθει ή ώρα του και να τον φωνάξει ο Θεός.

Ήτανε ο Γιάννης Γούναρης.

Μόνος του και αποτραβηγμένος ζούσε εκεί ο καλόγερος, μνημονεύοντας την νέα γυναίκα του και τα παιδάκια του που του έσφαξε ο Όμηρ Βριόνης, γιατί έτσι το θέλησαν από εκδίκηση οι πασάδες συναδέλφοί του.

Δάκρυα πιά δέν έχυνε· τα είχε χύσει όλα σάν έμαθε το τέλος τους στην Άρτα όπου ξεπλήρωσαν με το αίμα τους την απολευθέρωση του Μεσολογγίου.

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

Άλεξάνδρεια - 16 Δεκεμβρίου 1915.

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΜΙΑ ΠΑΡΕΣΤΙΑ

Εἰς ἓνα χωριουδάκι τῆς Μακεδονίας ἐπισταθμεύει Ἑλληνικὸς στρατός. Τὸ χωριὸ ποῦ ἦτο πρῶτα τουρκικόν, κατοικεῖται σήμερον ἀπὸ μερικές ἑλληνικές οἰκογένειες ποῦ ἐνοικίασαν τὰ τουρκικὰ χωράφια, διότι οἱ Τούρκοι δὲν ἠθέλησαν νὰ καθήσουν στὸ μικρὸ τους τὸ χωριὸ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ ἐπήγανε στὴ Θεσσαλονίκη ὅπου περνοῦν σὰν σωστοὶ ἀγάδες.

Ὁ στρατὸς εἶναι πολὺς καὶ τὸ χωριὸ μικρὸ μένομεν πρῶτα στ' ἀντίσκηνα, ἀλλὰ μὲ τῆς ἡμέρας σιγά-σιγά χάρις εἰς τὴν προνοητικότητα τοῦ διοικητοῦ καὶ τὴν ἐπιμονὴν του, ὁ ὁποῖος γνωρίζει ἀπὸ τοὺς ἄλλους πολέμους ὅτι ὅσον καὶ ἂν τὰ σπῆτια δὲν εἶναι καλὰ, πάντοτε τὰ κεραμίδια εἶναι προτιμότερα ἀπὸ τὰντίσκηνια, ἐστριμωχθήκαμε ἄλλοι μέσα σὲ σπητάκια μικρὰ καὶ χαμηλὰ, καὶ ἄλλοι ἐφρειαίξαμε καλύβες μὲ ξύλα, καλάμια καὶ ψάδες. Τὸ ἴδιον πράγμα ἐκάμαμε καὶ διὰ τὰ ζῶά μας. Ἐτσι ὁ χειμῶνας μᾶς εὐρίσκει ὅλους μέσα στὰ σπητάκια καὶ στῆς καλύβες.

Εἶναι Νοέμβριος καὶ Κυριακὴ ὁπόγευμα. Ὁ χειμῶνας φέτος μᾶς ἦλθε γογγύων τὰ χιόνια, οἱ σύντροφοι τῶν Ξηροβουνίων καὶ τῆς Μανωλιάσσης ἐβιουστήκαμε φέτος νὰ μᾶς συναντήσουν, ἀφ' οὗ μάθανε πῶς ξανάρθαμε φαίνεται πῶς μᾶς πεθνήσανε ἵστερα ἀπὸ τόσον καιρὸ ποῦ ἔχουν νὰ μᾶς ἴδω.

Εἰς ἓνα σπητάκι 4×5, τοῦ ὁποίου οἱ μεγαλύτερες πλευρὲς ἔχουν ἕψος μόλις δυὸ μέτρα, διαμένουν 18 στρατιῶται· ἔξω μιὰ καλύβα ἀπὸ ψάδες φιλοξενεῖ καμμιὰ δεκαοχτὰ στρατιῶται καὶ πάρα-πέρα ἓνα ὑπόστεγο ἀπὸ ψάδες πάλιν στεγάζει περὶ τὰ εἴκοσι μουλάρια. Εἶναι ἓνα στοιχεῖο ὅπως λένε στὰ ἔφιππα Σῆματα. Τὸ σπητάκι αὐτὸ ἦτανε πρῶτα σταῦλος μερικῶν κατοικῶν τοῦ Μπαρμπά-Θανάση καὶ τώρα ἡ μιὰ γωνιὰ χρησιμεύει γι' ἀποθήκη βρώμης καὶ κριθαριοῦ. Οἱ στρατιῶται προσπλαθήσανε μὲ τὰ μικρὰ μέσα ποῦ διέθειον ν' ἀπολυμάνουν τὸ σπητάκι μὰ αὐτὸ μὲ ὅλην τὴν καθαριότητα ποῦ ἔχει τώρα, ἐξακολουθεῖ νὰ μυρίζει σὰν σταῦλος.

Οἱ ξεφαιγόμενοι τοῖχοί του, ἄλλοι ἄσπροι καὶ ἄλλοι μαῦροι, ἡ μὲ χονδρὰ καὶ ἀκανόνιστα ξύλα φτηγαμένη στέγη του μὲ κάτι καλάμια θραῖα καὶ μὲ μερικές τρύπες ποῦ ἔμπασαν ἓνα σωρὸ κρύο, καθὼς καὶ μὲ κἀπινὲς ποῦ ἐκρέμουνταν μαζὺ μὲ τῆς ἀράχνης σὰν σταφύλια ἀπὸ καλοσιγυρισμένες κληματαριὲς αποτελοῦν τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ σπητιοῦ. Ἐνα τζάκι μὲ τὸ στέγμαμά του ἀπὸ παληοὺς γκαζοντενεκέδες καὶ ἓνα παραθυράκι ποῦ μό-

λις χαρεῖ κεφάλι ἀνθρώπινο καὶ μὲ τὸ δάπεδον ἀπὸ πατημένο χῶμα μὲ τῆς σχετικῆς του γούβες συνεπλήρουν τὴν οἰκοδομή. Ὅπλα καὶ φυσιογιοθήκες, γυλιοὶ, ξιφολόγγες, σακκίδια, μερικές μανδύες, ὅλα αὐτὰ κρεμάμενα καὶ κουβέρτες, ὑποσάγματα ὀλίγες ψάδες, μαζωμένα ἀπὸ ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἀποτελοῦσαν τὴν ἐπίπλωσιν. Ἐνα κρεβάτι στὴ γωνιὰ, ἀρχέγονο ἀπὸ ξύλα καὶ χόρτα καὶ μιὰ σανίδα ἀπὸ πάνω μ' ἓνα κυπελάκι ἔδειχνε τὴ θέσιν τοῦ λοχίου ἀρχηγοῦ τοῦ στοιχείου. Οἱ καραβάνες ἀραδιασμένες εἰς ἓνα χονδρὸ ξύλο ἐγκάρσιο χωσμένο κι' ἀπὸ τῆς δυὸ ἄκρες στὴ στέγη ἐμαρτυροῦσαν ὅτι ἦσαν κενές. Μιὰ πετσέτα κρεμασμένη ἀπὸ ἓνα ξύλινο καρφὶ ἐφαίνονταν ὅτι ἦτο κάποτε ἄσπρη καὶ ἓνα φανάρι μεγάλο μὲ τρεμοσβύνο φῶς καὶ δυὸ κούτσουρα πουργαρένια γύρω ἀπὸ τὴ φωτιὰ τοῦ τζακιοῦ χρησιμοποιοῦμενα γιὰ καθίσματα, ἀποτελοῦσαν τὴν στρατιωτικὴν ἐπίπλωσιν.

Εἶναι 4 μ. μ. Ἐξω χιονίζει καὶ χιονίζει πολὺ, ἀρχίζει καὶ σκοτεινιάζει. Σκοτεινιάζει καὶ διότι ἀρχίζει νὰ νυκτώνη, ἀλλὰ καὶ διότι ὑπάρχει ὁμίχλη καὶ οἱ νιφάδες τοῦ χιονιοῦ εἶναι μεγάλες, χονδρῆς, πυκνῆς.

Μπαίνει μέσα, ἀφ' οὗ ἐκτύπησε κάμποσο τὰ πόμια του στὸ καλντηρίμι γιὰ νὰ φύγουν ἡ λάσπες, ὁ λοχίας. Εἶναι ἓνας νέος συμπαθέστατος· ἀδύνατος καὶ λεπτός βασανίζεται σκεπτόμενος ὄχι μόνον γιὰ καμμιὰ τριανταριά ἄνδρες καὶ καμμιὰ εἰκοσαριά κτήνη, ὄχι μόνον γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους μὲ τὴν συμπεριφορὰ καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τὴν ὑποχρεώσεών του, ἀλλὰ καὶ ἀφήνοντας τὸ μυαλό του νὰ πετάξῃ ἐκεῖ μακρὰ στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ συναντήσῃ μιὰ μαυρομιάτα ἀρραβωνιαστικιά του γιὰ τὴν ὁποίαν πολλὰς φορὰς ξαχνᾷ καὶ τὸν ἑαυτὸν του.

— Ἐποτίσατε; ἐρωτᾷ, ἐνῶ καταλαμβάνει τὴν πρὸς τὸ κρεβάτι του θέσιν στὴ φωτιὰ, τὴν ὁποίαν ἀφήνει ἀδειανὴ ἀμέσως ἓνας στρατιώτης.

— Μάλιστα, ἀπαντᾷ ὁ δεκανεὺς. Ἐβάλαμε καὶ κριθάρι. Δὲν εἶχα ὅλους τοὺς ἄνδρας, ἀλλ' ἐπήραν μερικοὶ ἀπὸ δυὸ· δὲν ἠθέλησα σήμερον Κυριακὴ νὰ κάμω προσκλητήριον· κουράζονται πολὺ τίς ἄλλες ἡμέρες.

— Καλὰ· τώρα σὲ παρακαλῶ Γιῶργη πάρε ἓνα καὶ πηγαινέ νὰ φέρῃς τὰ συσσίτια· τὰ ξέρεις εἶναι 28· ἔχομε τυρὶ ἀπόψε καὶ δύο καραβάνες τ' ἀρκοῦν. Ἐνας νὰ πάη γιὰ νερό· ποῖός ἐχει σειρά;

— Κύρ' λοχία ἡ σειρὰ ἐχάλασε γιατί ἔχουν πάει ἀγγαρεῖα στὴ Θεσσαλονίκη, ἀπαντᾷ ἓνας ποῦ γιὰ τὴν ἡσυχίαν του οἱ ἄλλοι τὸν παρενόμαζαν παραμάνη.

— Λοιπὸν τότε θὰ ρίξωμε τὸν κόμπο·

λέγει ὁ λοχίας, ἐνῶ βγάζει τὸ μανδύλι του καὶ τὸ ἐτοιμάζει.

— Ἐλάτε, παιδιά. Ἔλα Κολιστάση, Ζαγάρη, Τσαλαβούτα, Ζορμπᾶ, τραβᾶτε.

Ὁ κόμπος τυχαίνει στοῦ Τσαλαβούτα ἓνα καλὸ στρατιώτη ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, τοῦ ὁποίου ἡ μανδύα χωροῦσε δυὸ σὰν κι' αὐτόν.

— Ἄ ὁ Πατατίας... ἐφώνησαν ὅλοι μαζί.

— Κόφτ' τὰ βαρέλια ἐπ' ὤμ' καὶ τράβα Πατατία, λέγει ἓνας πού τοῦ ἄρεσε νὰ τὸν ἐποκαλοῦν οἱ ἄλλοι μερμπάντη.

— Κύρ' λοχία θὰ πάω κι' ἐγὼ μαζί· δὲν μπορεῖ μόνος του ὁ Τσαλαβούτης νὰ φορτώσῃ τὰ βαρέλια στὸ μουλάρι τοῦ κἄνω καὶ συντροφιά, λέγει ἓνας μελαγχροινὸς καὶ πολὺ συμπαθητικὸς πυροβολητής.

— Μεταξᾶ εἶχες πυρετὸ χθές· σήμερο πῆρες κινίνο· ἔξω χιονίζει καὶ θᾶχουμε πάλι τὰ ἴδια. Δὲν κάνει νάβγῃς ἔξω.

— Δὲν πειράζει, κύρ' λοχία· ἔχω τὴ μανδύα μου, δὲν θὰ κρυώσω, ἀπαντᾷ ὁ Μεταξᾶς.

Στὸ μεταξὺ οἱ δυὸ φεύγουν γιὰ νερὸ, ἐνῶ ὁ δεκανεὺς ἐπανέρχεται μὲ τὸν πυροβολητὴ κρατώντας τὰ συσσίτια στῆς δυὸ καρβάνες.

— Ἔλα, διανομὴ συσσιτίου, λέγει ὁ λοχίας.

— Ρέγος!! φωνάζει ὁ δεκανεὺς.

— Παρών!! ἀκούεται καὶ τὸ τυρὶ στὸ χέρι.

— Σακελλαρόπουλος!

— Παρών!!

Ἔτσι καθένας ἀρπάζει τὸ τυρὶ τοῦ μένου ἢ ἀγγραεῖα Θεσσαλονίκης καὶ οἱ γιὰ νερὸ τὰ συσσίτια τους φυλάγονται. Σὲ λίγο δὲν βλέπει κανεὶς παρὰ ἀπὸ ἓνα κομμάτι κουραμᾶνα, ἓνα σογιὰ καὶ ἓνα κομμάτι τυρὶ. Ἄλλοι καθήμενοι, ἄλλοι ὄρθιοι τρώγουν μὲ βουλιμία. Μόνο ὁ λοχίας δὲν τρώγει, μετὰ μικρὴ σιγὴ τὸν ἀκοῦμε πού μουρμουρίζει.

— Μὰ τί νὰ γινήκανε; Ἐνύχτωσε καὶ δὲ θὰ βλέπουν. (Δυνατώτερα). Νὰ ἐτοιμασθῇ τὸ φανάρι γιὰ ἔξω· ἡ ἀγγραεῖα ἀκόμη δὲν ἦλθε καὶ δὲ θὰ βλέπουν. Πρέπει νὰ πάμε νὰ τοὺς ἀπαντήσωμε.

— Κύρ' λοχία τὸ κερὶ ἐσώθηκε τὸ βράδυ· ἄμα θὰ πάρουν τὸ φανάρι θὰ μείνωμε σκοτεινὰ ξέρετε τί νὰ κάμωμεν; τί τᾶκαμε τὸ κουτὶ πού ἔφαγες χθὲς τῆς σαρδέλλης; θὰ τὸ κάμω λυχνάρι, λέγει ἓνας ἐφευρετικὸς.

Ἄμ' ἔπος δ' ἄμ' ἔργον τὸ φανάρι ἐτοιμάζεται, τὸ κουτὶ ἀπὸ τῆς σαρδέλλης γίνεται λυχνάρι καὶ ὕστερ' ἀπὸ λίγο τρεῖς στρατιῶται μὲ τὲς μανδύες καὶ τ' ἀντίσκηνα βγαίνουν γιὰ νὰ προῦπαντήσουν τὴν ἀγγραεῖαν. Ἐντυχῶς δὲν ἄργησαν νὰ ἐπιστρέψουν διότι ἡ ἀγγραεῖα ἦτο κοντά.

— Καλησπέρα σας, ἀκούεται μιὰ φωνή.

— Βρὲ καλῶς τὸ Μαλλίρη· τί νέα; Πῶς περάσατε στὴ Θεσσαλονίκη; Εἶσθε ὅλοι καλά; πῶς ἐπῆγαν τὰ καρφιά ἀπόψε;

— Καλὰ, ἀπαντᾷ αὐτὸς εἰς ὅλες τὲς ἐρωτήσεις πού τοῦ ἀπευθύνονται ἀπὸ ὅλα τὰ στόματα. Ἡ ἐφημερίδες γράφουν ὅτι ἀπολύονται 6 ἡλικίες.

— Ἔλα, κόβει... τοῦ λέγει ἓνας κληρωτὸς τοῦ 1896, ὁ Ταμπουρέας. Ἄρκετὰ μᾶς κοροϊδεύουν ἢ ἐφημερίδες, ἀπόλυσι δὲν ἔχει. Ἐδῶ θὰ κάμουμε Χριστούγεννα.

— Βρὲ δάγκασ' τὴ γλῶσσά σου, τοῦ λέγει ἓνας ἄλλος μασσῶν.

Ἦστερα ἦλθαν καὶ οἱ ἄλλοι ἀπὸ τὴν ἀγγραεῖα, οἱ θέσεις στὴ φωτιὰ τους παρεχωρήθησαν ἀμέσως· δὲν ἀργήσανε νὰ ξεκουραστοῦνε γιὰ νὰ φᾶνε. Ἄμα ἐτελείωσαν ὅλοι,

— Παιδιά, θὰ τραγουδήσωμε τώρα φωνάζει ὁ λοχίας. Ποιὸ τραγοῦδι θὰ ποῦμε;

— Τὸ «ὡς πότε παλλικάρια» λέγει ὁ δεκανεὺς· πρέπει νὰ τὸ μάθωμε καλά.

— Ἔλα οἱ βαρύτονοι Ρέγος!, Ζορμπᾶς! Ὁ τενόρος· Γαβαλᾶς! Ἔλα, ἐμπρός!

Τὸ τραγοῦδι ἀρχίζει καὶ τελειώνει θαυμάσια ἀρχίζει ἄλλο κι' ὕστερα ἄλλο. Τέλος ἀρχίζουν τὰ παραμύθια εἰς τὰ ὁποῖα τὸ τρίτο παιδὶ τὸ πειὸ μικρὸ καὶ πειὸ ἔξυπνο, οἱ δράκοι, ὁ ἀράπης, ἡ σταυρομᾶνα καὶ ὁ σταυροπατέρας καὶ ἡ πεντάμορφος, ἔπεξαν τὸ μεγαλύτερο ρόλο.

Σημαίνει τὸ σιωπητήριο καὶ πάει κάθε κατεργάρης στὸν πάγκο του.

Π. Ν. ΝΙΚΟΥΛΑΚΟΣ
ΑΡΧΗΓΟΣ Β ΟΜΑΔΟΣ Α Α

ΔΩΡΕΑΙ

Συνεισέφερον διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Σώματος Ἀλεξανδρείας τὰ κάτωθι μέλη τῆς Π. Ε. Α. Α.

Κ.Κ. Α. Ε. Μπενάκης	Α. Αἰγ.	75
Ι. Καζούλης	»	75
Κ. Πηλαβάκης	»	5
Γ. Πηλαβάκης	»	10
Μ. Λάσκαρις	»	5
Α. Λεοντόπουλος	»	2

Ὁ κ. Π. Αὑγουστίνος, ἀποδείξας ἐκ νέου τὸ ἐνδιαφέρον τὸ ὁποῖον τρέφει διὰ τὸ Σῶμα προσέφερε δωρεὰν Α. Αἰγ. 20.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Π.Ε.Α.Α.)

Ο ΔΟΥΛΟΣ

Στὴν μνήμη τοῦ ἀδελφοῦ μου Γιώργου, ἐθελοντοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ Ἀγγλοαιγυπτιακοῦ Στρατοῦ, φονευθέντος ἐν Τριγκιτάτ (1883).

Τὰ ξανθὰ παλληκάρια ἐψήνοντο σὺν ψωμιά στὸν καντερό ἥλιο τοῦ Σουδάν, τὸ ἀπεραντο κράτος τοῦ ἀντάρτη Μάγδη. Ὁλην τὴν ἡμέραν ἢ φρουχτιά τῶν παλληκαριῶν τοῦ Στρατηγοῦ Γκράχαμ ἐκυνηγοῦσε στὴν ἀμμουδένιαν ἔρημο τοὺς θρασυδειλους Δερβίσηδες. Ἡ ἀφόρητη κάψα, ἡ πνιγερὴ ἄμμος, τὸ σιμὸν, δὲν ἐπειράζαν τοὺς διώκτας. Στὸ ἥλιοκαμμένο πρόσωπό τους, πρόσωπο ποῦ ἔμοιαζε ὅτι ἀνῆκε στὴν Κοκκινόδερινη μᾶλλον παρὰ σιτὴ Λευκὴ Φυλὴ, ἡ χαρὰ ἔλαμπεν. Ἡ γηραιὰ Ἀλβιῶν ἦτανε ὑπερβέβαια ὅτι καὶ ὁ μικρότερος στρατιώτης της θὰ ἔκαμνε τὸ καθῆκόν του. Καὶ γιαντὸ μὲ ἐνθουσιασμό ἔδιδαν τὸ κυνηγητὸ στοὺς φανατικούς ὄπαδοὺς τοῦ ψευδοπροφήτη. Ὁ ἥλιος ἐμεσουράνιζεν ὅταν τὸ ἀλόπασμα ξάπλωσε ποκάτω ἀπὸ τὰ ἀντίσκηνα γιὰ νὰ ξεκουραστῇ κοντὰ σένα ξεροπόταμο. Σὲ ὀλίγον τὸ μπράντυ καὶ τὸ οὐίσκη ἀπὸ τὰ πιγούρια ἐδρόσιζαν τὰ ξερὰ χεῖλη καὶ ἡ αἰώνια εὐθυμία ποῦ συνοδεύει πάντοτε τὸν Ἀγγλοστρατιώτη ἔπερνε καὶ ἔδιδε.

Σὲ μιὰ παρήμερη σκηνὴ ἕνας νεαρὸς ἀξιωματικὸς ἐρρέμβιζε μὲ τὸ κεφάλι στηριγμένο στὰ δυὸ χεῖρια του. Ἀλλὰ τὰ προσεκτικὰ μάτια του, παρὰ τὴν φαινομενικὴν σοβαρότητα, παρακολουθοῦσαν μέσα ἀπὸ τὰ δάκτυλα τὸν δοῦλον τῶν Κ.Κ. ἀξιωματικῶν, ἕνα πελώριον Σουδανὸν αἰχμαλωτισθέντα καὶ ὁ ὁποῖος εἶχε προσφέρει τὰς ὑπηρεσίας του. Ὁ Σουδανὸς εἶχεν ἀπαίσιον ὑποπτο πρόσωπο. Τριγύριζε κάποτε ταῖς δροσερὰς νύχτες ὕστερον ἀπὸ τὸ ἀνακλητήριον ἔξω σταῖς φεγγαρολουσμένες χαράδρες ποῦ ἐκτείνονται σταῖς δύο ὄχθες τοῦ γέρω Νείλου. Πολλὰς φορὰς ὁ νέος Μ... ρεμβάζοντας καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν συνήθειαν του περιπατῶντας, τὸν ἀπαντοῦσε καὶ τὸν ἐρωτοῦσε τί ἤθελε βραδυδιὰτικο

ἐκεῖ. Ἐκεῖνος ἀπαντοῦσε μὲ ἕνα βαθὺ σελᾶμ καὶ ἔφραυγεν.

Αὐτὸν λοιπὸν τὸν Μαρπροῦκ ὁ νέος ἀξιωματικὸς παρατηροῦσε προσεκτικὰ στὴ σκηνὴ του, ἐνῶ ὁ Σουδανὸς εἰτοίμαζε σὲ μιὰ γωνιά τὸ τσαῖ.

— Μαρπροῦκ, γιὰ ἔλα δῶ, διέταξεν ὁ ἀξιωματικὸς σηκώνοντας τὸ κεφάλι του.

Ὁ Σουδανὸς ἐξάρωσε τὰ φρύδια του, μουρμούρισε κάτι καὶ ἐπλησίασε τὸν κύριό του μὲ σεβασμό,

— Τὸ σύνταγμα σὲ σῦναξε μιὰ σκοτεινὴ βραδυὰ κοντὰ στὸ Σιγκὰτ καταπληγωμένο καὶ βουτηγμένο στὸ αἷμα. Μᾶς διηγῆθηκες — ἀλήθεια ἢ ψέμματα ὁ Θεὸς καὶ ἡ ψυχὴ σου — ὅτι οἱ Δερβίσηδες σὲ ἀφῆκαν σ' αὐτὴ τὴ κατάστασι καὶ ὅτι ἦσουν στρατιώτης τοῦ ἀντάρτη ἀρχηγοῦ Χαμούτα. Σὲ μαζέψαμε, σὲ περιποιηθῆκαμε καὶ σὲ πήραμε στὴν ὑπηρεσία μας. Ἀλλὰ ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα γίνηκες μελαγχολικός. Ὁλόκληρες ὥραις περνᾷς χωρὶς νὰ βγάλῃ λέξι τὸ στόμα σου. Τί ἔχεις; Ὁλη σου ἡ διαγωγὴ εἶναι μυστήριον. Σὲ ἔπιασα πολλὰς φορὰς τὸ βράδυ σὲ ὑποπτη στάσι ἔξω ἀπὸ ταῖς σκηνές μας. Ἐὰν νοσταλγεῖς τὸ χωριὸ σου, ἐγὼ μιλῶ τοῦ Μουλαζίμ καὶ σὲ ἀφίνει ἐλεύθερο, ἐὰν θέλῃς τίποτε ἄλλο πὲ το.

Ὁ Μαρπροῦκ ἄκουσε μὲ προσοχὴ σὺν νὰ ἄκουε τὸν Δίγνα (ἀρχιαντάρτη) ἢ τὸν Καπετᾶν-Χαμούτα ἢ καὶ αὐτὸν τὸν Μάγδη. Ἐπλησίασε τὸν κύριό του, τοῦ φίλησε τὸ χεῖρι καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ σιγὰ, ἐνῶ ὁ ἀξιωματικὸς του τὸν παρατηροῦσε καὶ αὐτὸς μὲ ὑγρὸ μάτι, τόση ἐκτύπωσι τοῦ ἔκαμνε νὰ κλαίῃ ἕνας κοτζᾶ γίγαντας.

— Ἐφέντη μου ἀπάντησε τέλος ὁ Μαρπροῦκ, δὲν ξέρω γιὰτί ὁ Ἀλλάχ μου ἐχάρισεν ἕνα τέτοιο ὑποπτο πρόσωπο ὁποῖος μὲ ἀντικρύζει θὰ λέγει βέβαια: νὰ ἕνας ποῦ ποτὲ δὲν θὰ τὸν ἐμπιστευόμουν. Καὶ ὅμως μὰ τὸν Προφήτη μου εἶμαι τίμιος ἄνθρωπος. Εἶμαι ἐξάδελφος τοῦ Ὁσμάν Δίγνα εἶπε σηκωνόμενος μὲ ἔπαρσι καὶ τὸ ὄνομά μου δὲν εἶναι Μαρπροῦκ ἀλλὰ Μπαραμχὰτ Μαχμαδοῦ Λίγνα Ἐλ Δινάρ. Ἡ φυλὴ μας εἶναι στὸ Δαρφούρ καὶ εἶναι ἀνεξάρτητη, ἢ δὲ φάρα μου ἀριθμεῖ χίλιες οἰκογένειες. Ἡ τύχη μὲ ἔφερε χωρὶς νὰ θέλω μὲ τοὺς Δερ-

ΕΙΣΟΔΟΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝ. ΣΤΡΑΤΟΥ ΕΙΣ ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Η Α. Μ. Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΕΙΣΕΡΧΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΑ

βίσηδες· αλλά μάρτυς μου ὁ Ἄλλὰχ καὶ μὰ τὸ Μπαϊράμι ποῦ περιμένω, πόσο ποθῶ νὰ δῶ τὴ γυναῖκα καὶ τὰ δεκατέσσερα παιδιὰ μου. Πόσες φορὲς κλαίω σὰν γυναῖκα καὶ ἔξ φορὲς τὴν ἡμέρα βάζω τὰ γόνατα χαμαὶ καὶ παριακαλῶ τὸν Ἄλλὰχ νὰ ξαναειδῶ τὸ χωριό μου. Πόσες φορὲς ἐσκέφθηκα νὰ λιποτακτῆσω ἀλλὰ ἔξαφνα σεῖς παρουσιαζούσαστε καὶ μετανοοῦσα.

Καὶ ὁ πελώριος Σουδανός, ὁ νοσταλγῶν τὸ χωριουδάκι του ἔνωσε τὰ χέρια στὸ στῆθος καὶ ἐπερίμενε. Ὁ ἀξιωματικὸς χωρὶς νὰ ἀπαντήσῃ σήκωσε τὴ θυρίδα τῆς σκηνῆς του καὶ πέρασε στοῦ Μουλαζίμ Χ...

— Μουλαζίμη μου εἶπε χαιρετῶντας, ὁ ὑπηρετῆς Μαιμπρουκ κατελήφθηκεν ἀπὸ νοσταλγία καὶ κλαίει καὶ δρῦρεται νὰ ξαναδῆ τὸ καπνισμένο χωριό του. Τί λέτε νὰ τὸν ἀφήσωμε;

Ὁ μιραλάης, τοῦ ὁποίου ἡ κυρία καὶ τὰ ξανθὰ παιδάκια του ποῖος ξέρεῖ σὲ ποῖο κότταιτζ τοῦ Γιορκασίρ τὸν ἐπερίμεναν, ἔδωσε μὲ συγκίνησι τὴν ἀδειαν. Ὁ Μπαραιματ μὲ χαρὰ ἠθέλε νὰ φιλήσῃ ταῖς μπόττες τοῦ κυρίου του. Ἐκανε γρήγορα τὸ τσαΐ, τὸ ἔσερβίρισε διὰ τελευταία φορὰ, ἐμάζευσε σὲ ἓνα μπόγα τὰ ὀλίγα πράγματά του, πηδῶντας δὲ καὶ τραγουδῶντας ἀπὸ τὴ χαρὰ του γίνηκε ἀφαντος πέρα στὴ ἀμμουδένια ἔρημο. Σὲ μιὰ ὥρα ἡ σάλπιγξ ἤχησεν. Ἡ φάλαγξ ξεκινοῦσε πάλιν πρὸς τὸ ἀγνωστον.

* *

Εἶχε νυχτώσῃ. Θαναμάσιο ἠροσερὸ ἀεράκι τσουκτερὸ κομάτι εἶχε ἀντικαταστήσῃ ἐκεῖνη τὴν ἀπαίσια κίψα. Ὁ ἀξιωματικὸς Μ... ἀφοῦ ἔπλε τὸ τσαΐ του, τυλίχθηκε στὸ μανδύ του, ἀναψε ἓνα τσιγάρο καὶ εὐγῆκεν ἀπὸ τὴ σκηνή του. Θυμοῦνταν τὸ μεσημεριανὸ ἐπεισόδιο μὲ τὸν ἐξάδελφο τοῦ Ὁσμάν Δίγνα καὶ ἔχαιρε ποῦ εἶχε κἀνὴ ἓνα εὐτυχή. Ἦταν θαναμάσια νύχτα. Καμιὰ χώρα δὲν κατέχει ὠραιότερες νύχτας ἀπὸ ταῖς χώραις ποῦ εἶναι κοντὰ στὸν Ἰσημερινό. Ὁ οὐρανὸς ἦτανε φωταγωγημένος ἀπὸ τὰ ἀσημένια ἀστράκια. Τὸ φεγγάρι γλυκὰ ἐφώτιζε τὸν ἀγγλικὸ καταυλισμὸ καὶ πέρα πέρα ἓνα ἀπέραντο ἀσημένιο συνδόνι ἀπλώνονταν: ἦτανε

ὁ Νεῖλος. Ὁ ἀξιωματικὸς προχώρησε πρὸς τὸν ποταμιόν. Ἀφοῦ ἔδωκε τὸ σύνθημα στὸ σκοπὸ μὲ σιγανὸ περιπάτημα ἐπλησίαζε ταῖς καλαμένιας ὄχθαις. Περίεργος τύπος ὁ ἀξιωματικὸς Μ...! Ἦτανε εἴκοσι τεσσάρων ἐτῶν δηλαδὴ σὲ ἡλικία ποῦ κανένας ὄλα τὰ βλέπει ρόδινα. Μὰ ἀπὸ μικρὸς φύσει ἦτανε μελαγχολικὸς καὶ ἀγαποῦσε τὰ πένθιμα μέρη γιὰ νὰ ρεμβάζῃ μὲ τὴν ἡσυχία του. Ἦτανε ἔτοιμος λοιπὸν νὰ ξαπλώσῃ στὴν καλαμένια ὄχθη κάτω ὅταν ἔξαφνα μιὰ βραχνή φωνὴ ἔσκουσε.

— Βοήθεια...

Ὁ ἀξιωματικὸς πετάχθηκε τρομασμένος. Ὁχι ἀπὸ φόβο ἀλλὰ οἱ νευρικοὶ, οἱ μυστικοπαθεῖς εὐν θέλετε τοῦ εἶδους του εἶναι φύσει δυσειδαίμονες. Ἡ φωνὴ εἴγαιεν ἀπὸ μερικοὺς θάμνους πίσω ἀπὸ μιὰ κουρμαδιά. Μετὰ τὴ πρώτη συγκίνησι ὁ ἀξιωματικὸς Μ... ἔτρεξε πρὸς τὴν κινδυνεύουσαν ὑπαρξιν ποῦ ζητοῦσε βοήθειαν.

Ἄλλοίμιονον! ποῖα θλιβερὴ ἐκκληξις! ὁ Μπαραιματ Μαχμαδοῦ Δίγνα ἔλ Δινάρ τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀφήκῃ γεμάτο ἀπὸ ὑγεία τὸ μεσημέρι μόλις, ἦτανε βουτηγμένος διὰ δευτέρα φορὰ στὸ αἷμα του. Τὸ πελώριο σῶμα τοῦ Σουδανοῦ εἶχε σωριασθῆ σὰν μωρό. Τὸ στῆθος του ἦτανε αὐλακωμένο ἀπὸ γιαταγανιές τὸ δὲ πρόσωπό του, ἀπαίσιο παραμορφωμένο. Ἀλλὰ μὲ ὄλα του τὰ χάλια ὁ φτωχὸς Σουδανὸς τὸν ἐγνώρισε:

— Δοξασμένος νὰ εἶνε ὁ Ἄλλὰχ, ἐβόγησε. Διὰ δευτέρα φορὰ καλέ μου Ἄγγελε στέκεσαι πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι μου. Ἀλλὰ αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ τελευταία. Ἄκουσε ἀφέντη μου, ὁ Χαμούτας μὲ δέκα χιλιάδες δεφβίσηδες παραμονεύουν στὸ Σιγκάτ. Αὐτὸς μὲ ἐβασάνισε ἔτσι διὰ νὰ μάθῃ ποῦ εἶσθε. Μὰ ἐγὼ, ἔφαγα ψωμὶ καὶ ἀλάτι μαζί σας καὶ εἶμαι ἀπὸ βασιλικὸ αἷμα. Εἶμαι ὁ Μπαραιματ ἔλ Δινάρ ἐν ᾧ ὁ Χαμούτας ἦτανε σουφράγκης. Ἄχ! καημένη γυναῖκα! παιδιὰ μου δὲν θὰ σᾶς ξαναειδῶ πλέον.

Καὶ ἔκλαιεν ὁ πελώριος Δαρφουριανός, ἐνῶ ὁ ἀξιωματικὸς ἄφωνος τὸν παρατηροῦσεν. Ἐπροσπάθησε νὰ τὸν βοηθήσῃ ἀλλ' ὁ Μπαραιματ τὸν ἀπώθησεν:

— Ὁ Μπαραιματ, μουρμούρησε, ξεύρει ὅτι θὰ πεθάνῃ. Νὰ, βλέπῃ τὸν Ἄγγελον

Μάλεκ ποῦ τοῦ χαμογελαῖ. Πεθαίνω εὐχαριστημένος καὶ λυπημένος. Λυπημένος γιατί δὲν ἔχω τὴ γυναῖκα καὶ τὰ παιδιά μου, εὐχαριστημένος διότι πεθαίνω γιὰ τοὺς καλοὺς σωτήρας μου. Μιὰ χάρι μόνο ἔχει ὁ Μπαραμχάτ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸ ἀφέντη μου: ὅταν ξεψυχήσω νὰ ρίξῃς τὸ σῶμα μου στὸ Μεγάλο ρεῦμα. Εἶμαι βέβαιος ὅτι τὸ Μεγάλο ρεῦμα θὰ τὸ φέρῃ στὸ χωριό μου. Καὶ τώρα ὁ Μπαραμχάτ ἄς τραγουδήσῃ τὸ τραγοῦδι τοῦ θανάτου του. Καὶ ἀφοῦ μὲ βραχνιασμένη φωνὴ ξεφώνησε σουδανέζικα ἄγνωστες φράσεις, ἐγκομάχησεν ὀλίγο καὶ ξεψύχησεν.

Ὁ ἀξιωματικὸς ὄρθιος χαιρετοῦσε τὸν σωτήρα τοῦ Ἀγγλικοῦ Συντάγματος. Ἐφίλησε τὸν φτωχὸ Μπαραμχάτ στὸ μέτωπο, τὸν τύλιξε μέσα στὸν μανδύα του καὶ τὸν ἔρριξεν ἀπαλὰ στὸ γέρω Νεῖλο· ἄραγε τὸν πῆρε τὸ ρεῦμα ἕως τὸ Δαρφούρ;

Ἐπειτα μὲ στημένο κεφάλι εἰσήλθε στους καταυλισμοὺς καὶ κατ' εὐθείαν ζήτησε νὰ ἰδῇ τὸν Στρατηγὸν Γκράχαμ πρὸς τὸν ὁποῖον ἀνεκοίνωσεν ὅτι τὸ Σιγκάτ ἦτο κατελιημένο ἀπὸ τοὺς ἀντάρτας. Ἐκεῖνο τὸ βράδυ δὲν μπόρεσε νὰ κοιμηθῇ. Ὁ Μπαραμχάτ, ἡ γυναῖκα καὶ τὰ παιδιά του ἐχοροπηδοῦσαν τὸν ὕπνο του ἕως τὸ πρωί. Ἡ διὰ τὸν ἦτοξε ξυπνητό. Βιαστικὰ ἐσιγυρίσθη καὶ ἐπῆγε στὸ καρτιέ τῶν ἀξιωματικῶν. Ὁ Στρατηγὸς Γκράχαμ ἀφοῦ τοῦ ἔσφιγγε δυνατὰ τὸ χέρι, τὸν ἔδειξε στους ἀξιωματικούς καί :

— Κύριοι εἶπεν ἄνευ ὀδηγιῶν τοῦ συναδέλφου σας σήμερον θὰ ἐριπτώμεθα στὸ στόμα τοῦ Λύκου. Κύριοι σᾶς παρουσιάζω τὸν σωτήρα τοῦ Συντάγματος. Ἐνα χοῦρα διὰ τὸν ἀνθυπολοχαγὸν Μ...

— Χίπ, Χίπ, Χουραααι ἐβόησε τὸ καρτιέ.

— Καὶ ἐγὼ κύριοι ἐβροντοφώνησεν ὁ Μ, σᾶς προτείνω νὰ χαιρετίσῃς τοὺς θάμνους ἐκεῖ κάτω ὅταν θὰ ἀντιπαρέλθωμεν. Ἐκεῖ ἐφρονεύθη ὁ Μαρπρούκ ὁ σωτὴρ μας.

Ἐκκεντρικὸς σὰν ἡμᾶς ἐχαμογέλασεν ὁ Στρατηγὸς ἀλλὰ λαμπρὸ παιδί.

— Σαλπικτὰ σημάνατε τὴν ἐκκίνησιν.

ΘΕΟΔ. Δ. ΜΟΣΧΟΝΑΣ

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Κυκλοφορία

Αἱ γυμναστικαὶ ἀσκήσεις ἔχουν μεγάλην σχέσιν καὶ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος. Αὗται ἐκτελοῦνται διὰ τῶν μυῶν, ὅπου ὑπάρχει πληθῶρα ἀγγείων, δι' ὧν τροφοδοτοῦνται οὗτοι, ἔχοντες ἀνάγκην θρεπτικοῦ ὕλικου ἀναλόγου τῶν ἀσκήσεων. Ἐκ τῆς κινήσεως ταύτης τῶν μυῶν γίνεται ζωηρότερα ἢ κυκλοφορία τοῦ αἵματος, ἢ ζωηρότης τῆς ὁποίας μεταδίδεται καὶ εἰς τὰ σπλάγχνα. Ἐπιδρᾷ πρὸς τούτοις ἡ κίνησις αὕτη καὶ ἐπὶ τοῦ τυχόν συσσωρευθέντος εἰς τὸν ἐγκέφαλον εἵματος μετὰ κοπιώδη πνευματικὴν ἐργασίαν. Τὸ αἷμα τοῦτο πρόπει νὰ φύγῃ διὰ ν' ἀνακουφισθῇ ὁ ἐγκέφαλος, τοῦτο δὲ ἀκριβῶς κατορθύονεται διὰ τῆς μυϊκῆς κινήσεως. Ἄλλη ἐπίδρασις τῶν ἀσκήσεων εἶνε ἡ τόνωσις καὶ ἀνάπτυξις τῆς καρδίας καὶ ἡ κανονικὴ διανομὴ τοῦ αἵματος εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ ὀργανισμοῦ. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἐπιτυγχάνεται ὁ σκοπὸς τῆς Γυμναστικῆς, ἢ ἀνάπτυξις δηλονότι πάντων τῶν μερῶν τοῦ σώματος ἀναλόγως.

Καὶ αἱ ἀσκήσεις ὁμῶς ἔχουν τὸ ὄριόν των. Ἐὰν ὁ ἀσκούμενος ὑποβληθῇ εἰς ἀσκήσεις πέραν τῆς κοπώσεως, ἢ κυκλοφορία τότε δὲν γίνεται κανονικὴ καὶ ὡς ἀποτέλεσμα διὰ ἔχωμεν τὴν κακὴν λειτουργίαν τῆς καρδίας. Ἀπ' ἐδῶ λοιπὸν πηγάζει τὸ προκείμενον κακὸν ἐκ τῆς ὑπερκοπώσεως τοῦ ἀσκουμένου. Μόλις οὗτος αἰσθανθῇ ὅτι κοπιάζει νὰ ἐκτελέσῃ ἀσκήσιν τινα ὀφείλει νὰ σταματῇ.

ΔΗΜΟΣΘ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ
ΕΦΟΡΟΣ ΟΜΑΔΩΝ ΛΑΡΝΑΚΟΣ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΛΕΦΤΗ

Ἐχετε γειὰ ψηλὰ βουνὰ καὶ κάμποι μὲ τὰ ρόδα
Δροσιές μὲ τὰ χαράματα, νύχτες μὲ τὸ φεγγάρι,
Καὶ σεῖς, μωρὲ κλεφτόπουλα, ποῦ εἴσαστε παλληκάρια,
Δὲ σᾶς τρομάζει ὁ πόλεμος, πηδάτε σὰ λεοντάρια.

(Ἀπὸ τοῦ κ. Πολίτη τὸ βιβλίον
"Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὰ τραγοῦδια
τοῦ Ἑλλ. λαοῦ" σελ. 43).

Ο ΛΙΠΟΤΑΚΤΗΣ

Ὁ Λεωνίδας μὲ τοὺς τριακοσίους του εἰς τὰς Θερμοπύλας ἔκαμε τὸ καθήκον του. Σάν τίμιος στρατιώτης κ' Ἑλληνας Βασιληᾶς, σάν ἀτρόμητος Σπαρτιάτης κ' ἀντάξιος ἀρχηγός, υπεράσπισε τὸ ἔδαφος τῆς πατρίδος, μαχόμενος μὲ τοὺς στρατιώτας του ἕνας πρὸς χίλιους. Ἀνδρεία καὶ πατριωτισμὸς καὶ μεγαλεῖο ποῦ ἔκαμαν τὸν ἀπαίσιον ἐχθρὸν, μ' ὅλο τὸν ὄγκο του, νὰ τρομάξῃ. Καμμιά ἐποχὴ, κανένας λαὸς, καμμιά ἱστορία δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ σελίδες σάν κ' αὐτὲς ποῦ ἔγραψεν ἡ Ἑλλὰς μὲ τὸ πνεῦμά της, μὲ τοὺς ἀρχηγούς της, μὲ τοὺς πολίτας της. Ἐκεῖ, εἰς τὰς Θερμοπύλας, ἔπεσαν ὅλοι ὡς τὸν ὕστερον. Ἡ θλιβερὰ εἰδήσις ἔφθασε στὴν Σπάρτη, ὅμως κανένα μάτι δὲν ἐδάκρυσε, καμμιά καρδιὰ δὲν ἔκλαιε. Ἡ μάνες, οἱ πατέρες, ἡ ἀδελφές, ἡ ἀρραβωνιασμένες ρωτοῦσαν μόνο ἂν ὁ δικὸς τους ἐπολέμησε γενναῖα. Τίποτε ἄλλο. Γιὰ τίποτε ἄλλο δὲν ἐνδιαφέρονταν παρὰ νὰ μάθουν ἂν οἱ δικοὶ τους ἐφάνηκαν ἀντάξιοι τῆς πατρίδος. Γιατί ἡ ἰδέα τῆς πατρίδος τότε ἔσπευγε πρὸς ὕψηλα ἀπὸ κάθε ἄλλη ἰδέα, ἀπὸ κάθε ἄλλο θεσμὸν, ἀπὸ κάθε ἄλλο αἶσθημα. Ἡ ἀγάπη τῆς μάνας γιὰ τὰ παιδιά της ἦταν τίποτε μπροστὰ στὴν ἀγάπη γιὰ τὴν Πατρίδα. Ἡ Πατρίδα πρώτη κ' ὕστερα ὅλα τ' ἄλλα.

Ἐνας μόνον Σπαρτιάτης δὲν κατώρθωσε ν' ἀποθάνῃ ἐκεῖ μὲ τοὺς ἄλλους: ὁ Ἀριστόδημος. Αὐτὸς κ' ἕνας ἄλλος, ὁ Εὐρυτος, εἶχαν πονέσει ἐλεεινὰ τὰ μάτια τους λίγες μέρες πρὶν ἀπὸ τὴν μάχη. Κι' ὁ Λεωνίδας τοὺς ἄφησε στὴν Ἀλπηγὸ γιὰ νὰ γιαιτρευθοῦν. Τὴν ἡμέρα ὅμως τῆς μάχης ὁ Εὐρυτος, ἂν καὶ μὴ βλέποντας κἀν νὰ περπατήσῃ, κατώρθωσε νὰ πάῃ μαζὺ μ' ἕναν εἰλωτὰ στὸ στρατόπεδον τοῦ Λεωνίδα κ' ἐκεῖ νὰ ποθάνῃ μὲ τοὺς ἄλλους. Ὁ Ἀριστόδημος δὲν μπόρεσε νὰ κάμῃ τὸ ἴδιον. Κι' ὅταν, ὕστερα ἀπὸ τὴν μάχη, τὰ μάτια του καλλιτέρευσαν, γύρισε πίσω στὴ Σπάρτη. Μὰ ποῖος ἐπῆγε νὰ τὸν ὑποδεχθῇ; Ποῖος ἐπῆγε νὰ τοῦ μιλήσῃ; Ποῖος ἐσηκώθηκε νὰ τὸν ρωτήσῃ; Ὅλοι τοῦ ἐγύριζαν τῆς πλάτης. Ὅλοι τὸν περιφρονοῦσαν. Ὅλοι μουρμούριζαν μεταξὺ τους ὅταν ἐπερνοῦσε καὶ κείνος καταλάβαινε βέβαια πῶς ἔλεγαν: «Νὰ ὁ δειλὸς! Νὰ ὁ λειποτάκτης!» Καταλάβαινε πῶς ἔλεγαν: «Νὰ ὁ ἄτιμος!» Καὶ μέσα στὴν καρδιά του ἀνοιξε ἕνας τάφος, μιὰ μαυρίλα, μιὰ γάγγραινα. Κι' ὅταν ἔφθασε στὸ σπίτι κ' εἶδε τὴ γυναῖκα του ντυμένη στὰ μαῦρα

γιὰ τὴ συμφορὰ ποῦ τῆς ἐπροξένησε αὐτὸς βέβαια, κατάλαβε πῶς θάταν ἀδύνατο πεῖν νὰ ζήσει στὴν πατρίδα του. Οἱ Ἐφοροὶ τῆς Σπάρτης τὸν εἶχαν κηρύξει προδότη.

Ἐκρύφθηκε στὸ σπίτι του κ' ἐξήτησε νὰ ἡσυχάσῃ. Μὰ ποῦ ἡσυχία; Ποῦ ἀνάπαισις; Ποῦ ὕπνος; Μαῦρη ἄβυσσος ἀνοιγόταν μπροστὰ του σάν ἀέραντο στόμα ποῦ ζητοῦσε νὰ τὸν καταπιῇ. Τὰ καθίσματα εἶχαν καρφιὰ, τὸ κρεβάτι ἔκαιε, οἱ τοῖχοι ἔπεφταν καὶ τὸν πλάκωναν. Τὸ κεφάλι του ἐβάρανε σάν νὰ σήκωνε ὅλο τὸν οὐρανόν. Σχοινιά στὸν λαιμό του τὸν ἔπνιγαν. Μὰ ὁ Ἀριστόδημος, ὁ καλὸς Σπαρτιάτης, ποῦ ἤξερε πῶς ἦταν ἀθῶος, ποῦ ἐνοιώθε μέσα στὰ στήθη του πατριωτισμὸν, ποῦ αἰσθανόταν ἀγάπη μέσα στὴν καρδιά του γιὰ τὴν πατρίδα, ὁ φτωχὸς ὁ Ἀριστόδημος κατώρθωσε ν' ἀπυλαχθῇ γιὰ μιὰ στιγμὴ ἀπὸ τὸν φοβερὸ αὐτὸ ἐφιάλη. Ἐσκέφηκε τὴ θέσι του, τί μπορούσε νὰ ἐλπίσῃ, τί μπορούσε νὰ κάμῃ. Κ' ἐπειδὴ εἶχε πραγματικὴ διάθεσι, εὐρῆκε. Μιὰ ἰδέα ἐφύρωσε στὸ μυαλὸ του σάν βοτάνι σωτήριο, σάν φῶς, σάν ἐλευθερία, σάν ζωὴ. Εὐρῆκε τί μπορούσε νὰ κάμῃ. Κι' αὐτὸ τὸν ἔκαμε νὰ παρηγορηθῇ, νὰ ἡσυχάσῃ, νὰ κοιμηθῇ.

Ζημέρωνε. Οἱ πετεινοὶ ἔκραζαν, τὰ ἄστρα ἐτρεμούλιαζαν κ' ἔφρευγαν, ἐχάνονταν φοβισμένα, γιατί πίσω ἀπὸ τὰ δοξασμένα βουνά, τὰ βουνά ποῦ κατοικοῦσαν οἱ μεγάλοι Θεοὶ τῆς Ἑλλάδας, ξεπρόβαλλε ὁ γίγας κυρίαρχος τῆς ζωῆς, ὁ φωτοβόλος ἥλιος. Ὁ Ἀριστόδημος σηκώθηκε. Εἶπε στὴ γυναῖκα του καὶ τοῦ ἐτοίμασε τὴν πανοπλία του. Ἐκεῖνη, μὴ γνωρίζοντας τί ἐννοοῦσε, μὲ μιὰ καλὴ προαίσθησι ὅμως, ἔκαμε ὅ,τι τὴν διέταξε. Ὁ Ἀριστόδημος τότε τῆς ἐξήγησε πῶς σκόπευε νὰ πάῃ στὸν Ἴσθμὸν νὰ πολεμήσῃ. Γιατί ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶχε ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸ πόδι τοῦ Πέρσου. Οἱ Ἕλληνες πολεμοῦσαν ἀκόμη τὸν φοβερὸ ἐχθρὸν ποῦ ἦλθε μὲ ἀμέτρητα πλήθη στρατοῦ νὰ ὑποτάξῃ τὴν πατρίδα τους. Αὐτὸς, ὁ βάρβαρος! Αὐτὸς, ὁ Ἀσιανὸς, ὁ ἠλιθίος, ὁ ἀστοιχείωτος, ὁ βασιληᾶς τοῦ σκότους καὶ τῆς δουλείας, αὐτὸς νὰ ὑποδουλώσῃ τὴν Ἑλλάδα, τὴν ἀθάνατην, τὴν δοξασμένην, τὴν πολιτισμένην, τὴν φωτισμένην, αὐτὸς νὰ σκλαβώσῃ τὴν Ἑλλάδα, τὴν μητέρα τῆς ἐλευθερίας, τὴν πηγὴν τοῦ πνεύματος! Οἱ Ἕλληνες υπεράσπιζαν σπιθαμὴν πρὸς σπιθαμὴν τὴν ἐλληνικὴν γῆν, ἐξολοθρεύον-

τας τὰ στρατεύματα τοῦ Ξέρξη κ' ἐτοιμάζοντας τὴν μεγάλη καταστροφή, ἐτοιμάζοντας τὴ στιγμή τοῦ θά τὸν ἔκαναν νὰ γυρίσῃ πίσω στὴν Ἀσία μόνος του, μ' ἓνα καράβι, ἕστερα ἀπὸ τῆς δυὸ χιλιάδες ποῦ εἶχε φέρεϊ μαζί του. Πολεμοῦσαν οἱ Ἕλληνες ἀκόμα γιὰ τὴν τελειωτικὴ νίκη. Κι' ὁ Ἀριστόδημος ἀπεράσισε νὰ πάῃ στὸ πλευρὸ τους νὰ δείξῃ τί ἀξίζει· καὶ τώρα βιαζόταν μήπως δὲν προφθάσῃ.

Ἡ γυναίκα του, μόλις τᾶκουσε αὐτὸ, τὸν ἐφίλησε κ' ἔβγαλε εὐθὺς τὰ μαῦρα. Κεῖνος τότε ἐπῆγε καὶ ζήτησε τὴν ἄδεια ἀπὸ τὸ γεροντότερο Ἐφορο, κ' αὐτὸς, βλέποντας τὴν καρδιά τοῦ Ἀριστόδημου καὶ καταλαβαίνοντας πὼς ἦταν πραγματικὰ ἓνας ἀδικημένος, ἓνας παρεξηγημένος Σπαρτιάτης, τοῦ ἔδωσε γραφτὴ ἄδεια νὰ πάῃ νὰ ἐνωθῇ μὲ τοὺς ἄλλους. Ὁ Ἀριστόδημος ἐπῆρε μαζί του τὸ δοῦλό του κ' ἔφυγε. Ὑστερὸν ἀπὸ δυὸ μέρες πορεία ἔφθασε στὸν Ἰσθμό. Ἐκεῖ βρῆκε τὸν ἑλληνικὸ στρατὸ ἐτοιμὸ γιὰ μάχη. Τὸν ἐδέχθησαν ὅλοι μὲ χαρὰ κ' ὁ Ἀριστόδημος, ὑπερήφανος τώρα κ' εὐτυχισμένος, ἐπερίμενε τὴν ὥρα ποῦ θάπερτε σὰν λιοντάρι πάνω στοὺς ἐχθρούς.

Δυστυχῶς ὅμως γι' αὐτὸν κ' εὐτυχῶς γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ὁ πόθος του δὲν ἦταν πεπωμένο νὰ ἐκκληρωθῇ παρὰ ἕστερα σχεδὸν ἀπὸ ἓνα χρόνον. Στὴν Σαλαμίνα οἱ Ἕλληνες κομμάτιασαν, ἐκατάστρεψαν τὸν περσικὸ στόλο. Κι' ὁ Ξέρξης, κατατρομαγμένος, καταντροπιασμένος, δὲν ἐσκεπτόταν περὶ τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ γυρίσῃ πίσω στὸ βασίλειό του... Ὑστερὸν ἀπὸ τόση καταστροφή καὶ ἡ δικὴ του ζωὴ ἀκόμη δὲν εὐρισκόταν σὲ ἀσφάλεια. Ἐφυγε κ' ἄρρησε τὸν Μαρδόνιο μὲ τριακόσους χιλιάδες διαλεχτὲς ἀπὸ τὸν καλλίτερό του στρατὸ, γιὰ νὰ νικήσῃ τάχα αὐτὸς καὶ νὰ ὑποδουλώσῃ τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ τὸ τῶσκασε καὶ πάει πίσω σὰν λαγός... Ἐμείνει ὁ Μαρδόνιος, μὰ τραβήχθηκε πίσω στὴ Θεσσαλίαν καὶ κεῖ ἀπεράσισε νὰ περάσῃ τὸν χειμῶνα καὶ μὲ τὴν ἀνοιξὴ νὰ κατέβῃ γιὰ τὸν μεγάλο του σκοπὸν...

Ὁ Ἀριστόδημος, ποῦ δὲν μπόρεσε ἀκόμη μὲ γεγονότα καὶ πράξεις ἀληθινὲς νὰ ξεπλύνῃ τὴν ντροπὴν τοῦ ἐκείνου, ποῦ τὴν ἐνοιώθει νὰ τὸν τρώγῃ μέσα του σὰν πληγὴ, ὁ καλὸς Ἀριστόδημος, ἀνυπομονοῦσε καὶ περὶμενε τὴν ὥρα καὶ τὴ στιγμή. Ἀγόρευσε μάλιστα ἀπὸ κάποιον μιὰ λόγην περσικὴ καὶ τὴν ἐφύλαγε γιὰ νὰ τὴν καρφώσῃ στὰ στήθη κανενὸς Πέρσου ἀρχηγοῦ.

Μὰ ἡ ἀνοιξὴ ἦλθεν ἐπὶ τέλος. Οἱ Ἕλληνες, μὲ τὸν Πανσανίαν ἐπὶ κεφαλῆς, ἐπέρυσαν τὸν Ἰσθμό καὶ προχώρησαν πρὸς τὴν Ἀττικὴν. Ἐκεῖ, εἰς τὲς ἀθάνατες Πλα-

ταῖς, ἐστρατοπέδευσαν καὶ περίμεναν τοὺς ἐχθρούς. Ἐφάνηκαν. Ἐκαμιν διαφόρες κινήσεις γιὰ νὰ διαλέξουν τὴν καλλίτερον θέσιν κ' ἐπὶ τέλος ἀπεφάσισαν νὰ κτυπηθοῦν. Τρομάρα καὶ δυστυχία τους! Εἶδτε τὴν ἀγριεμένη θάλασσα πὼς πειάει σὰν καρδίαν τὰ καράβια πάνω στοὺς βράχους; Εἶδτε τὸν ποταμὸ τὸν ἀφρισμένο, ὅταν κατεβαίνη, πὼς παρασέρνει ὅτι βρεῖ μπροστά του; Ποιὰ δύναμις μπορεῖ νὰ τὸν συγκρατήσῃ; Ἔτσι οἱ Ἕλληνες ὄρησαν κατ' ἐπάνω τους, σὰν χεῖμαρος ποῦ δὲν μποροῦσε κανένας νὰ τὸν σταματήσῃ, σὰν λιοντάρι ποῦ δὲν μποροῦσε κανένας νὰ τὰ δαμάσῃ. Ἦταν τὸ τελευταῖο κτύπημα. Ἐκεῖ ἐπρόκειτο νὰ ἐλευθερωθῇ ἡ Ἑλλάς μιὰ γιὰ πάντα ἀπὸ τὸν περσικὸ ζυγὸ. Ἐκεῖ ἔμελλε νὰ θριαμβεύσῃ ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς κατὰ τοῦ βαρβαρισμοῦ. Καὶ οἱ Ἕλληνες, οἱ ποτισμένοι μὲ τὰ μεγάλα ἰδανικά, οἱ ἀναθρεμμένοι μὲ τὴν εὐγενικὰ ἰδέαν τῆς Πατρίδος, οἱ Ἕλληνες οἱ συνειθισμένοι στὴν σκληρογυγία καὶ τὴν πειθαρχία, ὄρησαν ἀγαλίνωτοι, ὅπως ὁ κεραυνὸς, κ' ἐκτυποῦσαν, ἐκτυποῦσαν τὸν ἐχθρὸ μὲ τὰ ἀκόντιά των, ἀκούραστοι, ἀνεξάντλητοι, ἀτρόμητοι, καὶ κάθε κτύπημά τους ἦταν καὶ ἓνας θάνατος. Ἡ γῆ ἐκεῖ ἐπλημμύριζεν ἀπὸ αἶμα καὶ πτώματα ἐχθρῶν Ἀγωνίζοντα οἱ Πέρσαι μὲ τοὺς ἀρχηγούς των, συμμαζεμένοι ὅλοι μαζί, ἐπιτίθενται καθ' ὁμίχλας καὶ προσπαθοῦν μὲ τὸν ἀριθμὸ καὶ τὸν ὄγκο τους νὰ ὑπερισχύουν. Ὁ ἀρχηγὸς τους, ὁ Μαρδόνιος, μὲ τοὺς χίλιους ἀθανάτους γύρω του, πολεμᾷ, ἀλήθεια, μὲ λύσσα. Μὰ ἦλθε καὶ αὐτοῦ ἡ σειρά. Ἐνα βέλος Σπαρτιατικὸ ἦλθε καὶ τὸν ἐτρόπησε πέρα-πέρα καὶ τὸν ἐξάπλωσε κατὰ γῆς νεκρὸ. Πᾶνε οἱ Πέρσαι! Τρομάρα καὶ πανικὸς καὶ φραγῆλα. Πίσω καὶ πίσω! Οἱ Ἕλληνες τοὺς κνηγοῦσαν καὶ τοὺς ἐθέριζαν. Καὶ τελευταία, λίγες χιλιάδες ἀπ' αὐτοὺς, οἱ περὶ γυγύουσι στὰ πόδια, κατώρθωσαν νὰ γυρίσουν πίσω στὴν περίφημὴ πατρίδα τους γιὰ νὰ φέρουν τὴν τραγικὴ εἶδησι στὸν Ξέρξη.

Ἡ Ἑλλάδα, ἡ Μεγάλῃ Χώρα, μεγάλη ὄχι στὴν ἔκτασι, ἀλλὰ σὲ κατορθώματα, σὲ πνεῦμα, σὲ φῶς, ἡ Ἑλλάδα ἦταν περὶ ελεύθερη. Ἐνίκησε τὴν Ἀσίαν. Ἦταν μικρὴ, ἦταν τίποτε μπροστά της ἡ χώρα τοῦ Ξέρξου. Νικήτρια σ' ὅλα, στὴν ἰδέαν, στὴν τέχνη, στὴ θρησκείαν, στὴ μουσικὴν, στὸ αἰσθημα, στὸν πόλεμον, νικήτρια ξακουστὴ σ' ὅλο τὸν κόσμον ἀπὸ τότε ὡς σήμερον ἡ Ἑλλάδα.

Καὶ τώρα οἱ πολεμισταί, οἱ γενναῖοι, οἱ ἀθάνατοι πολεμισταί, Ἀθηναῖοι, Σπαρτιάτες, Πλαταιεῖς, Τεγεάτες, ἦσαν τραβηγμένοι

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΙΣΤΟΥ

στον τόπο τους και ὁ καθένας διηγόταν ὅ,τι εἶδε, ὅ,τι ἔκανε στὴ μεγάλη μάχη. Κανένας ἀπὸ τοὺς ἀνδρείους ποῦ ἐπολέμησαν, ζωντανὸς ἢ νεκρὸς, δὲν ἐλησιμονήθηκε. Οὔτε ὁ Ἀριστόδημος. Στὴ Σπάρτη ἔμαθαν πῶς κανένας πολεμιστὴς δὲν μπόρεσε νὰ τὸν περάσει στὴν ὄρμη, στὴν παληκαριά, στὰ κατορθώματα. Ἐνας ἀγγελιαφόρος ἔμαρτύρησε, κ' ἡ Ἱστορία τῶγραψε πειὰ, πῶς ὁ Ἀριστόδημος μαζί μὲ τὸν ἀρχηγό του Ἀμομφάρετο πρωτηγωνίστησαν. Κ' οἱ δυὸ σκοτώμενοι. Κ' οἱ δυὸ νεκροὶ γιὰ τὴν ἐλευθερία

τῆς Πατρίδος. Πρῶτος ὁ Ἀμομφάρετος κ' ὕστερα ἀπ' αὐτὸν ὁ Ἀριστόδημος, ἀφοῦ πρῶτα ἐκάρφωσε τὴν περσικὴ λόγχη ποῦ ἀγόρασε στὰ στήθη ἑνὸς Πέρσου ἀρχηγοῦ. Ἔτσι μετατονοῦν γιὰ τὰ λάθη. Ἔτσι τὰ ἐπανορθώνουν. Ἔτσι ξεπλένουν τῆς ντροπῆς!

Ἡ γυναίκα του, ἡ φτωχὴ Κλεονίκη, ὅταν ἔμαθε αὐτὰ, ἔτρεξε ἀμέσως κ' ἐπῆγε νὰ πανηγυρίσει ὑπερήφανη μαζί μὲ τοὺς ἄλλους. Ἀληθινὸς Σπαρτιάτης ὁ ἄνδρας της, ἀληθινὴ Σπαρτιάτισσα αὐτή.

Γ. ΚΙΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΟΣΚΟΠΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΣΩΜΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ὁ Διαγωνισμὸς Καθαριότητος.

Τὴν τακτικὴ ζωὴ τῶν Ὁμάδων μας ἤλθε νὰ ἀναστατώσει ἕξαφνα ὁ διαγωνισμὸς καθαριότητος, ποῦ ἐπροκλήθηκε ἡ Σεβ. Περιφ. Ἐπιτροπὴ. Στὸν διαγωνισμὸ αὐτὸν λαμβάνουν μέρος ὅλες ἡ Ὁμάδες, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἡ νικήτρια θὰ λάβῃ γιὰ ἔπαθλο ἕνα ἀργυροῦν κύπελλο, ποῦ ἔχει τὴν καλωσύνη νὰ προσφέρει ὁ ἀγαπημένος μας Πρόεδρος. Κάθε Τρίτη βράδυ ὁ Ἐφορὸς Ὁμάδων μαζί μὲ τὸν Ἐφορὸ Κέντρον ἐπιθεωροῦν λεπτομερῶς τὸ Κέντρον, γιὰ τὸ ὁποῖον εὐθύνεται ἡ Ὁμάς τῆς ὑπηρεσίας. Τὸ δὲ Σάββατο στὰς 6 1/2 μ.μ. γενικὴ ἐπιθεώρησης τῶν αἰθουσῶν τῶν Ὁμάδων καὶ τοῦ ὕλικου τῶν.

Αἱ ἐπιθεωρήσεις αὐτὲς γίνονται μὲ μεγάλῃ τάξει.

Ὁ κ. Πρόεδρος, δεδοκιμασμένης ἀσθηρότητας, ὅπως λένε μερικοὶ γραμματιζούμενοι, δὲν ἀφίνει γωνιά στοὺς διαδρόμους ποῦ νὰ μὴν τὴν ἐξετάσῃ. Ἐνα κλεφτοφάναρο τὸν βοηθεῖ πολὺ στὴ δουλειὰ αὐτή. Δὲν ξεχνάει τίποτε, οὔτε νὰ ψιξῇ κάτω ἀπὸ τῆς πόρτες καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ παράθυρα μὴν τυχόν καὶ ἔμεινε καμμιὰ σκονίτσα... γιὰ μα γιὰ!!! Οἱ πρόσκοποι κάθε Ὁμάδος σκοτώνονται ποῖος νὰ καθαρίσῃ καλλίτερα ὅ,τι τοῦ ἀνατεθῇ. Κάθε Παρασκευὴ βράδυ, εἶνε ἡ heure fixe τοῦ σφονγγαρίσματος, κ' αὐτὸ γιὰ νὰ προσβάσῃ τὸ πάτωμα νὰ στεγνώσῃ ὡς τὸ Σάββατο, γιὰ τὴν τὰ βρεμμένα πατώματα ἀφαιροῦν βαθμοὺς ἀπὸ τὴν βαθμολογία.

Αἱ ἀπροσεξίαι δὲ τῶν Ὁμάδων δὲν ξεφεύγουν διόλου ἀπὸ τοὺς κ.κ. διαιτητάς. Φαντασθῆτε ὅτι ὁ κ. Πηλαβάνης Κ. ἐπιθεωρεῖ

μὲ τὸ ἠλεκτρικὸ σπιθαμὴ πρὸς σπιθαμὴ τοὺς τοίχους, μήπως ἔμεινε κανένα μέρος ἀκαθάριστο, καὶ κυττάζει ὡς καὶ πίσω ἀπὸ τῆς εἰκόνες ἴσως ἀνακαλύψῃ τίποτε... λαθραῖο. Ἔχει δὲ καὶ τὸ ἰδίωμα—καλὸ ἢ κακὸ, ἀδιάφορο—νὰ τὰ θεωρεῖ ὅλα πιὸ κακὰ ἀπὸ κείνα ποῦ εἶδε πρωτιέτρα.

— Αὐτὰ τὰ σχοινιά εἶνε σὰν τῆς θῆς, τοῦ λέει ὁ κ. Πρόεδρος.

— Ἄ μπᾶ! αὐτὰ εἶνε χειρότερα!

— Τοῦτα τὰ φανάρια εἶνε πολὺ λερωμένα, σὰν τῆς τρίτης!

— Μπᾶ! τί λές! αὐτὰ εἶνε χειρότερα.

Καὶ δώστον καὶ κατεβαίνουν οἱ κουλούρες ἢ μὰ πίσω ἀπ' τὴν ἄλλη.

Μὲ ὅλα αὐτὰ ὁ διαγωνισμὸς πέρνει καὶ δίνει. Κάθε Σάββατο ἀπὸ τὰς δύο τὸ Κέντρο εἶνε ἀνάστατο. Ὅλες ἡ αἰθουσες καθαρίζονται, καὶ ὁ διάδρομος εἶνε ἀδιάβατος ἀπὸ τὰ ἐπιπλα ποῦ βγαίνουν ἀπὸ κάθε ὀμάδα γιὰ νὰ εὐκολύνουν τὸ σκούπισμα.

Τὸ ὕλικὸ ποῦ εἶχε κάνει μεγάλη παρέα ὡς τώρα μὲ τὴ σκόνη, ξαναεἶδε τοὺς παλιούς του φίλους: τὸ σκουπάκι καὶ τὸ βρεμένο πανί. Καὶ κάθε βδομάδα νέοι βαθμοὶ γράφονται στὸ μεγάλο πίνακα τῆς βαθμολογίας τοῦ διαγωνισμοῦ.

Τὸ κύπελλο διεκδικεῖται μὲ πολὺ πείσμα ἀπὸ ὅλους. Χαρὰ στὴν Ὁμάδα ποῦ θὰ τὸ πάρῃ. Ὡς τὴ στιγμὴ ποῦ γράφονται ἡ γραμμὲς αὐτὲς ἡ δὴ καὶ ἡ δεη προηγούνται ἀπὸ τῆς ἄλλης Ὁμάδες, ἡ ὁποῖες πάλι δὲν εἶνε καὶ πολὺ πίσω.

Ἡ ἐπιθεώρησης τῶν μεταγωγικῶν.

Ἀλήθεια αὐτὸς ὁ διαγωνισμὸς καθαριότητος μᾶς ἔβαλε ὅλους σὲ μελάδες, καὶ γι'

αυτό φταίμε πάλι ἡμεῖς οἱ ἴδιοι γιατί ὡς τώρα δὲν εἴχαμε ποτὲ φροντίσει γιὰ τὴ διατήρησι τοῦ ὕλικου μας.

Ἐξαφνα, ἓνα βράδυ ὁ κ. Πρόεδρος κατέβηκε νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὴν ἀποθήκη τῶν ἀρχηγῶν. Φαίνεται ὅμως πῶς δὲν εὐχαριστήθηκε καθόλου ἀπὸ τὴν ἐπιθεώρησι αὐτὴ γιατί ἀμέσως ἔβγαλε μιὰ διαταγὴ γιὰ νὰ γίνῃ τὴν Κυριακὴ γενικὴ ἐπιθεώρησις τῶν μεταγωγικῶν.

Μαζὶ μὲ τὰ μεταγωγικά, ἔπρεπε νὰ παρουσιαθοῦν καὶ τὰ βαρέλια γεμάτα νερό, ἢ χῦτρες καὶ τὰ ἐξαρτήματα τοῦ μεταγωγικοῦ. Τὴν Κυριακὴ 12 το. λοιπόν, ὄλες ἡ Ὀμάδες μὲ τὰ μεταγωγικά των τράβηξαν κατὰ τὸ Chatby, ὅπου θὰ γίνονταν ἡ ἐπιθεώρησις, μέσα στὴν ἀυλὴ τῆς Σαλβαγείου Σχολῆς. Στῆς 9 ὄλες ἦσαν ἐκεῖ, καὶ λίγο ὕστερα ἔφθασε ὁ κ. Πρόεδρος, ὁ καὶ Ἐφορευθῶν τῶν Ὀμάδων, μαζὶ μὲ τοὺς κ.κ. Α. Λεοντόπουλον, Γεν. Γραμματέα τῆς Κ.Ε.Α. καὶ Κ. Πηλαβάκη, Γραμματέα τῆς Π. Ε. Ἀλεξανδρείας καὶ Ἐφορον Κέντρου, ἄλλοι ἐν στολή.

Ἡ ἐπιθεώρησις ἀρχίζει.

Τὰ 8 μεταγωγικά παρατάσσονται σὲ μιὰ γραμμὴ καὶ ξεφορτώνουν τὰ βαρέλια καὶ τῆς χῦτρες. Στὴν ἐπιθεώρησιν ἐκτός ἀπὸ τοὺς κ.κ. Ἀρχηγούς καὶ ὑπαρχηγούς παρίσταται καὶ μιὰ ἐνωμοτία ἀπὸ κάθε Ὀμάδα. Ἐπίσης παρακολουθεῖ καὶ ὁ κ. Τσολακίδης, διευθυντῆς τῆς Σαλβαγείου καὶ θαυμαστής τοῦ Προσκοπισμοῦ.

Ἡ 1η Ὀμάς βρίσκεται σχεδὸν ἐν τάξει μὲ μερικὰς μόνον ἑλλείψεις στὸ μεταγωγικό. Τὸ βαρέλι τῆς στὴν ἐντέλεια, βερνικωμένο τῆς ὥρας, τοὺς χαρίζει ἓνα δεκάρι.

Ἡ 2α δὲν τὰ βρῆκε καὶ τόσο καλά. Ὁ ἀρχηγεὺς τῆς, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὸ πρωτὶ γύριζε ἀπὸ garage σὲ garage γιὰ νὰ βρῆ κανένα νὰ τοῦ σιάξῃ τὸ κάρο, ἔκρινε καλὸ ἀφοῦ δὲν τὸ κατόρθωσε, νὰ φέρῃ μαζύ του καὶ μερικὰ ἀντίκινη, γιὰ νὰ τὰ παρουσιάσῃ ἔτσι γιὰ... στάχτη στὰ μάτια.

Ἐν τούτοις τὸ κόλπο δὲν πέτυχε.

Παρατηρήθη ὅτι ἀπὸ τὸ κάρο ἔλειπαν οἱ ἀλυσσίδες καὶ μερικοὶ χαλκάδες γιὰ τὰ σχοινιά.

Οἱ χῦτρες τοὺς καθαρότατες. Μόλις εἶχαν ἔλθει ἀπὸ τὸν γανωματῆ.

Ἀλλὰ τὸ βαρέλι;! Ὁχ ἐκεῖνο τὸ βαρέλι!!!

Εἶχανε ἓνα ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ μπακάλικα βαρελάκια ποῦ φριγουράρουν ἔξω ἀπὸ τὰ μαγαζιά τους. Τόση κακὴ ἐντύπωσι ἔκανε ὥστε ὁ κ. Πρόεδρος, ἀσυναισθήτως ἴσως, ἔσκυψε γιὰ νὰ μυρίσῃ μὴπως.. εἶχε μείνῃ καμ-

μιὰ μυρωδιὰ ἀπὸ τῆς σαρδέλλες ποῦ θὰ εἶχε φιλοξενήσῃ στὰ νειάτα του!!!

— Δὲν μᾶς εἴχατε δώσει βαρέλι, διαμαρτύρεται ὁ ὑπαρχηγὸς κ. Πίκιας.

— Αὐτὸ θὰ τὸ ἐξετάσομε.

Προχωροῦμε πρὸς τὴν 3η.

Παρὸν ὁ ἀρχηγὸς κ. Σιγάλας καὶ ὁ νέος ὑπαρχηγὸς κ. Δ. Βουρβούλιας. Ἀρκετὰ ἐλαττώματα στὸ μεταγωγικό γιὰ τὰ ὅποια ὅμως πταίει... ὁ μαραγκὸς!!!

Τὸ βαρέλι τρέχει, τρέχει κι' ἀκόμα τρέχει!!!

Ἡ χῦτρες γεμάτες σκουριά.

— Μπορεῖ νὰ φαρμακωθοῦν τὰ παιδιὰ παρατηρεῖ ὁ κ. Λεοντόπουλος.

— Ἄ! μπᾶ!!! δὲν ὑπάρχει φόβας εἶνε γαλλικὸ μέταλλο!!!

Ἦλθε καὶ ἡ σειρὰ τῆς 4ης.

Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς κ. Καμπουρόπουλος παρακολουθεῖ μὲ πολιτικὴ ἐνδυμασία ἐνεκα ἀδιαθεσίας.

Τὸ μεταγωγικό ὄχι καὶ σὲ πολὺ καλὴ κατάστασι.

— Ἐχει χάλια λέγει ὁ Ἀρχηγεὺς τῆς 3ης κ. Σφυρῆς ποῦ παρακολουθεῖ.

Τὸ βαρέλι τοὺς ἀβερνικωτο καὶ τρέχει.

— Ἐντελῶς ἀχρηστο προσθέτει ὁ κ. Σφυρῆς ποῦ ἐπεμβαίνει πάντα ὅταν πρόκειται γιὰ τὴν 4η.

— Τὰ καζάνια σας εἶνε βρώμικα λέγει ὁ κ. Πρόεδρος.

— Βέβαια, βέβαια, σφυρίζει... ὁ κ. Σφυρῆς τὸν ὁποῖον δὲν ἐτρόμαξαν διόλου τὰ ἄγρια βλέμματα τοῦ κ. Καμπουροπούλου.

Πᾶμε καὶ στὴν 5η τοῦ... διαβοῦτου κ. Στόη, ποῦ προσπαθεῖ μὲ μερικὰ κόλπα νὰ μεταστρέφῃ ὅλα τὰ ἐλαττώματα σὲ προτερήματα.

— Αὐτὲς ἡ ἀλυσσίδες δὲν ἔχουν λόγον νὰ βρίσκονται στοὺς τροχοὺς.

— Ναι! μάλιστα!! Ἀλλὰ ξέρετε κ. Πρόεδρε, γιὰ περισσότερη ἀσφάλεια, καὶ διότι....

Ἡ χῦτρες σὲ ἑλεεινὸ χάλι. Τὸ βαρέλι τρέχει ἀπὸ ὄλες τῆς μπάντες.

Νάμιστε καὶ στὴν 6η τὴν περήφανη....

Ὁ ὑποφαινόμενος ποῦ παρίσταται μόλις κατορθώνει νὰ τὰ βγάλει πέρα μὲ τῆς ἐπικρίσεις τοῦ κ. Λεοντοπούλου.

— Τὸ κάρο σας ἔχει χάλι! λέγει ὁ Πρόεδρος.

Νὰ φροντίσετε νὰ διορθώσητε τὸ ἔλασμα ποῦ στράβωσε.

— Ναι! Ἀλλὰ κ. Πρόεδρε μῶν φαίνεται

πῶς δὲν εἶνε στραβὸ τὸ ἔλασμα ἀλλὰ μᾶλλον ὁ τροχός.

— Αὐτὸ μοῦ εἶνε ἀδιάφορο. Ἐγὼ σημει-
ῶνω πῶς εἶνε στραβὰ καὶ τὰ δύο.

Κι' ἔτσι πῆγα γιὰ μαλλὶ κι' ἔφυγα κουρε-
μένος. Τὸ βαρέλι τρέχει ἀπὸ μία χαραμάδα!

— Γιατὶ αὐτό; ρωτᾷ ὁ κ. Πηλαβάκης.

— Μὰ.... ἔνεκα ὁ πόλεμος!!!

Οἱ χῦτρες... μᾶλλον καθυρές.

Νὰ κι' ἡ σειρὰ τῆς 7ης ἢ πιὸ τυχερὴ
στὴν ἐπιθεώρησι.

Τὸ κάρρο σὲ καλοῦται κατὰστασι.

Οἱ χῦτρες λίγο ἀκάθαρτες καὶ τὸ βαρέλι
ἀβερνίκωτο.

Εἶνε ἡ Ὀμάς ποῦ πῆρε τὸν καλλίτερο
βαθμὸ.

Φθάσαμε στὸ τέλος, στὴν μικρὴ μας τὴν 8η.

Ὁ κ. Καμπουρόπουλος παρὼν μὲ πολὺ
ἀγρίας διαθέσεις. Ἐχει σκοπὸ νὰ ἀνταπο-
δώσῃ τὰ ὅσα τοῦ ἔκαμε ὁ κ. Σφυρῆς.

Τὸ κάρρο, τὸ ὁποῖον εἶνε τὸ ποῖο και-
νούργιο, γιὰτὶ μόλις πρὸ δύο μηνῶν τὸ
πῆρε (ἐνῶ οἱ ἄλλοι τάχουν περισσότερο
ἀπὸ ἓνα χρόνον) εἶνε σχετικῶς σὲ ἀθλίαν
κατὰστασι. Ὁ κ. Πρόεδρος ἐκφράζει τὴ
δυσαρέσκειά του.

— Κρῖμα, κρῖμα δὲν τὸ περίμενα ἀπὸ
τὴν 8η αὐτὸ κ. Σφυρῆ.

Εἶνε ἀπελπισία!! Ἀκοῦς ἐκεῖ!! φωνάζει
ὁ ἀχαλίνωτος ἀρχηγὸς τῆς 4ης.

Τὸ βαρέλι βερνικωμένο μὲν, ἀλλὰ ἄδειο.

— Πῶς εἶνε ἄδειο τὸ βαρέλι σας.

— Μπᾶ! γεμάτο εἶνε διαμαρτύρεται ὁ
κ. Σφυρῆς.

— Γεμάτο; μὰ δὲν ἔχει καθόλου νερό!!
γιὰτὶ δὲν τὸ γεμίσατε;

— Τὸ γεμίσαμε, ἀλλὰ τρέχει καὶ ὡς ποῦ
νάλθετε ἔφυγε ὅλο τὸ νερό.

— Ὡστε εἶνε βαρέλι πρὸς τὸ θεαθῆναι!!!

Ὁ κ. Ἀρχηγέων ἔμεινε κόκκαλο

— Ἐντελῶς ἀχρηστο!! γιὰ πέταγμα!!
γιὰ πέταγμα!!! φωνάζει κάποιος.

Ὁ κ. Σφυρῆς γυρνᾷ νὰ δῆ ποῖος εἶνε.
Βλέπει τὸν κ. Καμπουρόπουλο!! Tableau!!

Ἀπὸ τὴν 8η λείπουν καὶ τὰ σχοινιά τοῦ
κάρρου.

— Ποῦ εἶνε τὰ σχοινιά σας κ. Σφυρῆ;

— Τὰ σχοινιά!; Ποιὰ σχοινιά!; Ἄ! Τὰ
σχοινιά!!!

Ναί!! Ναί! μάλιστα!! Ποῦ εἶνε τὰ
σχοινιά παιδιά; Δὲν μᾶς παραδώσατε κ.
Πρόεδρε!!

— Δὲν εἶνε δυνατόν. Πάρτε ἓνα μηδε-
νικὸ τώρα κι' ὕστερα βλέπουμε.

Ἡ ἐπιθεώρησις τελείωσε.

Αἱ Ὀμάδες, ἀφοῦ ἔστειλλαν πίσω τὰ
μεταγωγικά τους διηυθύνθησαν σὲ διάφορα
μέρη ὅπου ἔμειναν ὡς τὸ βράδυ.

Ὁ εὐγενέστατος διευθυντὴς τῆς Σαλβα-
γείου κ. Τσολεκίδης ἀνέλαβε νὰ ἐπιδιορθώσῃ
ὅλα τὰ μεταγωγικά, τὰ ὁποῖα θέλουμε νὰ
πιστεύσωμε ὅτι θὰ ἔχουν καλλίτερη περιποι-
ησι εἰς τὸ ἔξῃς.

Καὶ νέοι διορισμοί.

Αὐτὲς τὲς ἡμέρες διορίσθησαν καὶ δύο νέοι
ἀρχηγοὶ, ἀνιήκοντες καὶ οἱ δύο στὴν Ἐπι-
τροπὴ μας. Ὁ ἓνας, ὁ κ. Α. Μπενάκης,
Πρόεδρος τῆς Κ. Ε. Α. καὶ Γενικὸς Ἐφορὸς
Αἰγύπτου, ἀνέλαβε τὴν 1η Ὀμάδα, τῆς
ὁποίας ὁ Ἀρχηγὸς κ. Παχουντάκης παρη-
τήθη τῆς ἀρχηγίας διὰ λόγους υγείας. Ὁ
ἄλλος ὁ κ. Ἀλέξ. Χωρέμης, ὁ λατρευόμενος
ἀπὸ τοὺς Προσκόπους, Ταμίας τῆς Π. Ε.
Ἀλεξανδρείας ἀνέλαβε τὴν 2α Ὀμάδα.

Ἡ πρόοδος τῶν δύο αὐτῶν ὁμάδων ἄρχισε
νὰ γίνεται ἀπὸ τώρα αἰσθητή. Οἱ νέοι ἀρ-
χηγοὶ τῶν μᾶς ὑπόσχονται πολλὰ. Τοὺς
εὐχόμεθα ἐπιτυχίαν εἰς τὰ νέα καθήκοντά
των καὶ ἐλπίζομεν νὰ δοῦμε τὲς ὁμάδες τους
στὴν περιωπὴ ποῦ θὰ ἔπρεπε νὰ βρίσκονται
ὅλες οἱ Ὀμάδες τοῦ Σώματος.

ΓΕΩΡΓ. ΚΟΚΚΑΛΗΣ

ΥΠΑΡΧΗΓΟΣ 6 ΟΜΑΔΟΣ Α.Α.

ΣΩΜΑ ΛΕΜΕΣΟΥ

Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν αἱ τέσσαρες
Προσκοπικαὶ Ὀμάδες ἐξέδραμον μὲχρι τῶν
Δεξαμενῶν ὅπου ἠνώθησαν μετὰ τῶν Προ-
σκόπων Ἀξίας, Φυλάξεως καὶ Τερμασόγειας.

Ὅλοι ὁμοῦ ἀφοῦ ἐξετέλεσαν διάφορα
προσκοπικὰ παίγνια κατέληξαν μὲ μίαν
ὡραίαν ψευδομάχην καθ' ἣν ἐφήρμοσαν
τὰς γνώσεις των ὡς πρὸς τὰς πρώτας βοη-
θείας.

Ὁ ἰατρὸς κ. Λυσιώτης ὁ καὶ γραμματεὺς
τοῦ σώματος ἀνέπτυξε διάφορα περὶ Πρώ-
των Βοηθειῶν.

Τὴν ἐκδρομὴν παρηκολούθησαν ὁ Πρόε-
δρος τοῦ Σώματος κ. Ν. Κλ. Λανίτης, ὁ
ταμίας κ. Α. Α. Πηλαβάκης καὶ πολλοὶ κυ-
ρίαι καὶ κύριοι.

Λεμεσὸς 10 Δεκεμβρίου 1915

Γ.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ

1ον. Προσκοπικῶν Βιβλίων

Κατοστατικὸν - Κανονισμὸς Σώματος Ἐλλήνων Προσκόπων	Γ.Δ.	5
Ἐγκόλιον Προσκόπου	"	7
Ἐγκόλιον Προσκόπου Τοπογράφου	"	4
Ἐγκόλιον Ἀρχηγοῦ Ὁμάδος	"	5
Παιδιὰ καὶ Ἀσκήσεις	"	3
Ἐγχειρίδιον Ἀσκήσεων καὶ Πεζικῶν Γυμνασίων	"	3
Ὁδηγία πρὸς τοὺς Ἀρχηγοὺς Ὁμάδος	"	3
Ἀναγκαῖαι γνώσεις διὰ τὸ Πτυχίον Σηματοτυπιογραφητοῦ	"	0,5
Ἀναγκαῖαι γνώσεις διὰ τὸ Πτυχίον Σαλπικτοῦ	"	0,5
Ἀναγκαῖαι γνώσεις διὰ τὸ Πτυχίον Ποδηλάτου	"	0,5
Σειρὰ τῶν τελευταίως καθορισθέντων ἀπαιτήσεων β8 πτυχίων εἰδικότητων	"	10

2ον. Ἐντύπων διὰ τὰ Σώματα

Αιτήσεις Κατατάξεως Προσκόπων, αἱ 200	"	15
Προκαταρκτικὰ Γνώσεις μαθητευομένων Προσκόπων, τὰ 100 ἀντίτυπα	"	20
Ἐντυπα Μαθήματα Σημάτων διὰ Βραχιόνων τὰ 20 ἀντίτυπα	"	20
Ἐντυπα Μαθήματα Τηλεγράφου Μόρσ, τὰ 50 ἀντίτυπα	"	10
Ἐβδομαδιαῖαι Ἀναφοραὶ Ἀρχηγῶν πρὸς τὴν Τοπικὴν Ἐπιτροπὴν, αἱ 50	"	10
15)θήμεροι Ἀναφοραὶ Τοπικ. Ἐπιτροπῆς πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν αἱ 20	"	10
Δελτίον Ταυτότητος	"	0,2
Βιβλιάριον Ἐνοσίων	"	6
Φύλλον ἐνοσίων	"	5
Ἕννομος τοῦ Σώματος	"	5
Ἐντυπον Πτυχίον Ἀρχηγοῦ	"	—
" " Ὑπαρχηγοῦ	"	—
Ἐντυπα Πτυχία Δοξίμου Πρ. τὰ 25	"	10
" " Προσκ. Β' Τάξ. τὰ 25	"	10
Πρόχειρον Μητρώον ἀρχηγῶν ὁμάδος (ἀδειον) τὰ 100 φύλλα	"	10
Πρόχειρον Μητρώον ἀρχηγῶν ὁμάδος (δι' ἐν ἔτος—δεμένον)	"	8
Φύλλα Μητρώου Ὁμάδος τὰ 25	"	10

3ον. Ἄλλων Εἰδῶν

Ἄσθη (ἐπὶ τοὺς πέλους) ἕκαστος	"	0,5
Φοινὴς ἕκαστος	"	1
Ταινία Δοξίμων μὲ τὰς λέξεις "Ἐσο Ἐτοιμος"	"	0,7
Ἄσθη ἐτησίως ὀπηρεσίας	"	1
Σήματα Ἐπιτροπῶν, Μελῶν Περιφερειακῶν καὶ Τοπικῶν	"	2
Σημεία Ὁμάδων, ἕκαστη	"	95
Σημεία Ἐνωμοτιῶν ἕκαστον	"	3,5
Ἐξαρτήματα κοντοῦ σημαίας	"	37
Πίναξ Πτυχίων Εἰδικότητων εἰς 4 φύλλα	"	5
Σφραγίδες Τοπικῆς Ἐπιτροπῆς	"	70

4ον. Ἐγκυκλίων

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ Αἰγύπτου ἔχει εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Ἐπιτροπῶν Αἰγύπτου ἀντίτυπα τῶν ἑξῆς Ἐγκυκλίων τινὲς τῶν ὁποίων ἔχουν δημοσιευθῆ καὶ εἰς τὸ ὄργανον αὐτῆς τὸ "Ἐσο Ἐτοιμος".

Ἐκαστον ἀντίτυπον Γ.Δ. 0,5

α) Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀθηνῶν

1). Ἐγκύκλιος 1η	—	Περὶ Χαιρετισμοῦ.
2). " 2α	—	Περὶ Οἰκονομικῆς Διαχειρίσεως τῶν Ὁμάδων.
3). " 5η	—	Διαγωνισμὸς Συλλογῆς Ξηρῶν Φυτῶν.
4). " 6η	—	Διαγωνισμὸς Ἀναβ. Βουνοῦ.
5). " 7η	—	Περιέχουσα διαφ. ὁδηγίας.
6). " 8η	—	Γενικὴ Ἀρχηγία Βασιλέως.
7). " 9η	—	Περιέχουσα διαφ. ὁδηγίας καὶ Κανονισμὸν τελετῆς ὀργανωσῆς Προσκόπων.
8). " 10η	—	Ὁδηγία περὶ ἰδρύσεως ὁμάδων Προσκόπων καὶ ἐναρξέως κανον. λειτουργίας αὐτῶν.
9). " 11η	—	Ἐπιστολὴ Προσβουλευτοῦ.
10). " 12η	—	Περὶ τηρήσεως Κανονισμῶν καὶ εφαρμογῆς Ἐγκυκλίων.
11). " 13η	—	Στολὰι. — Τροποποιήσεις σφραγίδος.
12). " 14η	—	Περὶ συντομίας εἰς τὴν ἀλλογραφίαν — Διάφοροι ὁδηγία.
13). " 15η	—	Περὶ λειτουργίας Σώματος Ἑλληνίδων Προσκόπων.
14). " 16η	—	Περὶ τῶν διαφόρων ἀμῶν Προσκόπου Βασιλέως.

β) Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Αἰγύπτου

1). Ἐγκύκλιος 1η	—	Περὶ Ὄργανισμοῦ Σωματιῶν Ἑλλ. Προσκόπων ἐν Αἰγύπτῳ.
2). " 2α	—	Κανονισμὸς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Αἰγύπτου.
3). " 3η	—	Κανονισμὸς Τοπικῶν Ἐπιτροπῶν Αἰγύπτου.
4). " 4η	—	Περὶ Κατατάξ. Προσκόπων.
5). " 5η	—	Περὶ Ἀποδόσεως Τιμῶν.
6). " 6η	—	Περὶ Πειθαρχικῆς Ἐξουσίας ἐν τῇ Ὁμάδι.
7). " 7η	—	Βιβλία Ἀρχηγῶν, Ἀπολυτήρια κτλ.

Τὰ ταχυδρομικὰ βαρύνουσι τοὺς παραλήπτας.

Αἱ τιμαὶ λόγῳ τῆς καταστάσεως ὑπόκεινται εἰς ἀνδρομωσῆς, αἵτινες εἶναι εἰς βάρους τοῦ παραγγέλματος.

Εἰς πᾶσαν Ἐπιτροπὴν καὶ εἰς πάντα Ἀρχηγὸν θέλουσιν σταλῆ ἀντίτυπα τῶν ἄνω Ἐγκυκλίων ὅταν τὰ ζητήσωσι.

Ἐκ τοῦ Γραφείου
τῆς Κεντρ. Ἐπιτροπῆς Αἰγύπτου
Alexandrie Rue Rosette 52